

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 4. AVGUSTA 1977

ŠTEVILKA: 30. LETO: XXVI

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl – Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ – Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

NEKAJ VRRŠANJ O RAZPOREJANJU DOHODKA IN DELITVI SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE PO DELU IN REZULTATIH DELA

V svetu Zveze sindikatov Jugoslavije so pripravili gradivo z opredelitvami o nekaterih vprašanjih v zvezi z razporejanjem dohodka in delitvijo sredstev za osebne dohodke, ki so rezultat dosedanjega usklajevanja mišljenj v okviru komisije predsedstva sveta ZSJ za dohodek in samoupravljanje, kakor tudi razprave na skupni seji sekretariata predsedstva sveta ZSJ s predsedniki svetov Zveze sindikatov republik in pokrajin o dosednji aktivnosti in rezultatih pri oblikovanju dohodkovnega sistema na osnovi zakona o združenem delu.

Namen tega gradiva je, da prispeva k nadaljnji razčlenitvi in konkretizaciji rešitev pri oblikovanju pravilnikov o delitvi sredstev za osebne dohodke v TOZD in delovnih skup-

nostih. To je v tem trenutku še posebno pomembno zaradi naloge, ki izhaja iz zakona o združenem delu, po katerem morajo do konca leta sprejeti pravilnike v TOZD in delov-

nih skupnostih, kakor tudi samoupravni sporazum v delovni organizaciji, pri čemer morajo od priprav, oblikovanja in sprejemanja sodelovati vsi delavci TOZD in delovnih skupnosti. Zaradi aktualnosti tudi mi ponatiskujemo celotno gradivo iz Informatorja za sredstva informiranja v organizacijah združenega dela in občinah, ki ga izdaja svet Zveze sindikatov Jugoslavije.

Gradivo, ki vsebuje opredelitve o enem številu vprašanj v zvezi z razporejanjem dohodka in delitvijo sredstev za osebne dohodke, ima za cilj, da pomaga pri nadaljnjem razčlenjevanju in konkretizaciji rešitev pri oblikovanju pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih. Glede na to, da se pri vsakodnevnem delu pri uresničevanju dohodkovnih odnosov pojavljajo vprašanja, o katerih je potrebno še nadaljnje usklajevanje mišljenj, sekretariat sveta ZSJ stoji na stališču, da je izredno koristno, da se v okviru komisije za dohodek in samoupravljanje nadaljuje z dosedanjim aktivnostjo pri teh vprašanjih in skupaj s komisijo za gospo-

CELOTNI PRIHODEK IN NJEGOVA RAZPOREDITEV V I. POLLETJU

Družbeni plan eksterne realizacije je za prvih šest mesecev 1977. leta znašal 203.250 ton v vrednosti 2.027.001.852 dinarjev s povprečno ceno 9.973 din za tono. Dejansko smo prodali 195.408 ton proizvodov osnovne dejavnosti; skupna vrednost eksterne realizacije je bila 1.852.140.243 dinarjev, povprečna prodajna cena pa 9.478 din za tono. V lanskem letu smo v istem obdobju prodali 179.326 ton v vrednosti 1.540,1 milijona dinarjev s povprečno ceno 8.588 din za tono.

Eksterna realizacija ne dosega planirane realizacije za prvih šest mesecev 1977, niti po količini niti vrednostno. Izpad proizvodnje za trg znaša v primerjavi s planom 7.824 ton, kar je 3,9 % manj, kot smo planirali. Vrednostna realizacija pa zaostaja za planirano za 174.861.609 dinarjev, kar je 8,6 % izpod plana. Povprečna prodajna cena je za 495 dinarjev za tono ali za 5,0 % nižja od

planirane. Dosežena prodajna cena pa odstopa od plana za 5,2 %, kar je 507 din za tono manj od planirane.

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje na 7. strani)

SLAVNOSTNA SEJA SKUPŠČINE OBČINE JESENICE

Na sam občinski praznik, 1. avgusta, je bila slavnostna seja vseh treh zborov skupščine občine Jesenice, kateri so prisostvovali številni gostje, med drugim tudi delegacija iz pobratene občine Valjevo. Po tem, ko je tričlanska delegacija odnesla vobrat na Obranco, kjer sta padla prva dva partizana v naši občini, je imel slavnostni govor predsednik skupščine Slavko Osredkar, na seji pa so podelili tudi letošnje Čufarjeve in Gregorčičeve plakete. K slavnostnemu vzdušju pa je prispeval tudi manjši nastop vokalnega okteta DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica – Breznica. Predsednik skupščine je v svojem govoru dejal:

»Letošnji praznik občine Jesenice praznujemo v znamenju treh izrednih jubilejev, od katerih sta dva neposredno povezana z osebnostjo tovariša Tita, in sicer: 85-letnica njegovega rojstva in 40-letnica njegovega prihoda na čelo Komunistične partije Jugoslavije, pa tudi tretji izredni jubilej, 40-letnica ustanovitve kongresa Komunistične partije

Slovenije na Čebinah, je z osebnostjo tovariša Tita tesno povezan.

Ko v letošnjem letu proslavljamo te jubileje in ocenjujemo njihovo resnično zgodovinsko vrednost, nesporno ugotavljamo, da se je s prihodom tovariša Tita na krmilo Komunistične partije Jugoslavije leta

(Nadaljevanje na 11. strani)

DELOVNI USPEH GRD – VREDEN POHVALE

Na stavbi valjarna profilov – TOZD Valjarna žice in profilov, je v noči od 6. na 7. junij pogorelo okoli 550 kv. metrov strehe. Pod vodstvom vodje gradbeno-remontne delavnice Vande Eniko, asistentov Marte Župančič in Joža Svetina ter strokovnega vodstva Valentina Zupana in Janeza Senica je bila organizirana delovna skupina, ki je takoj pričela z obnovo strehe.

Delo je potekalo pod zelo težkimi pogoji. Najprej so morali odstraniti zgoreli material in pločevino. Pri delu jih je oviralo najprej slabo vreme, kasneje pa strahotna vročina (50–60 stopinj C) in pa nevarnost nevarne delavcev v proizvodnji, ki so morali nemočno opravljati proizvodno delo (priprava vložka za jeklovlek).

Delavci gradbeno-remontnih delavnic so se zavedali, da morajo delo opraviti v čim krajšem času, zato so na delo prihajali že ob štirih zjutraj, ko je bilo hladneje in za delo boljše pogoji.

Pri obnovi strehe so porabili 34,87 kub. metra raznega lesa, 3230 kg aluminijeve pločevine, 170 kg raznih žičnikov, 180 kv. metrov valoplasta, 200 kv. metrov strešne lepenke itd.

Kljub težavam pri delu so v rekordnem času in kvalitetno opravili obnovo strehe. Za to požrtvovalno delo jim velja vsa pohvala.

V železarni Jesenice si želimo več tako prizadevnih delovnih skupin.

A. K.

Delovnim ljudem in občanom radovljiške občine čestitamo ob njihovem občinskem prazniku – 5. avgustu

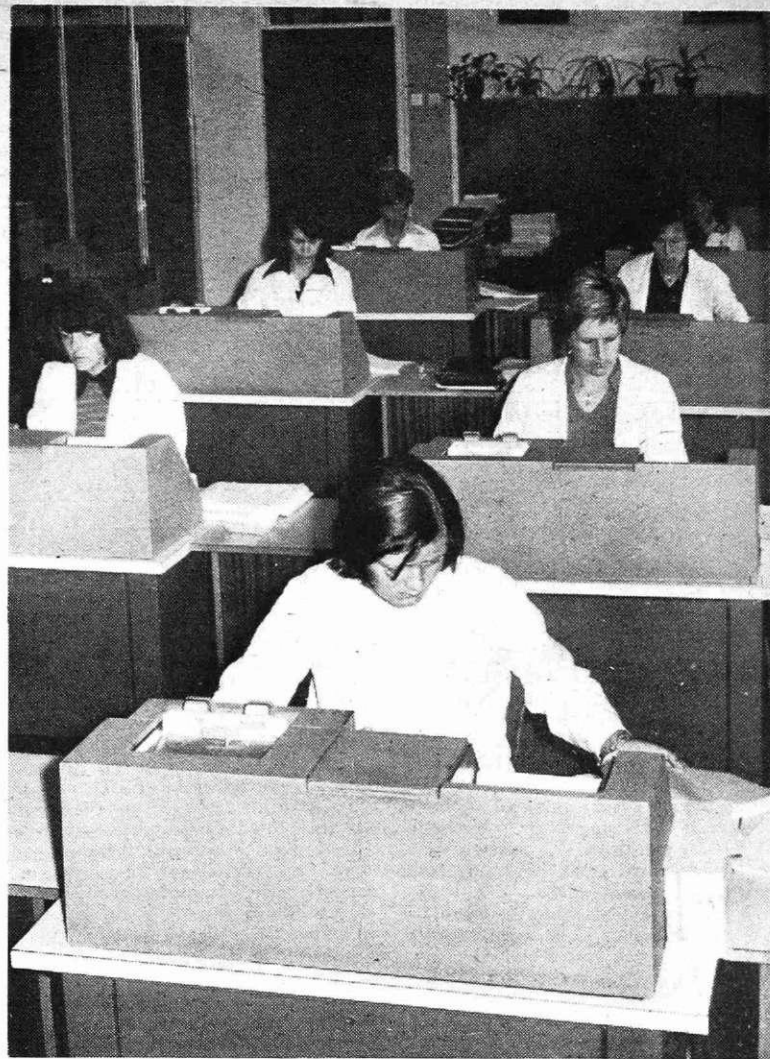
PRIZADEVANJA ZA DOLGOROČNO REŠEVANJE ENERGETSKEGA PRIMANJKLJAJA V SR SLOVENIJI

V javni razpravi imamo dva dokumenta, ki ju je pripravil republiški komite za energetiko pri izvršnem svetu skupščine SR Slovenije. To sta Energetska bilanca SRS od leta 1981 do leta 2000, ki je v osnutku objavljena v prilogi skupščinskega Poročevalca, dne 7. junija, in Program ukrepov za racionalizacijo pridobivanja, pretvarjanja, transporta in porabe energije, objavljen v rdeči knjižici maja 1972. Da se s programom seznanijo vse strukture družbeno ekonomskega življenja in ga dopolnijo z novimi predlogi in pripombami, pa je potrebno pripraviti še poljudna gradiva in propagandni material, prilagojen posameznim področjem porabe energije.

Rok za razpravo o energetski bilanci do leta 2000 se že izteka, mišljeno je, da bi bile pripombe zbrane do avgusta, na podlagi teh bi komite za energetiko pripravil predlog, ki bi ga predložil jeseni skupščini v obravnavo. Rok za obravnavo programa

ukrepov je pa v javni razpravi do 30. septembra. Gradivi sta med seboj toliko povezani in aktualni, da bodo pripombe, ne glede na rok, vedno dobrodošle.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sodelavke na centru za mehansko obdelavo podatkov

SREDI PRIPRAV NA V. SREČANJE ŽELEZARJEV – BORCEV NOB V KRMI

Predsednik pripravljalnega odbora za izvedbo 5. srečanja aktivnih delavcev-borcev NOB slovenskih železarn Dušan Stare je na drugi seji v torek, 2. avgusta, povedal, da priprave potekajo po predvidenem načrtu.

Člani odbora so pred nekaj dnevi opravili ogled prostora pri Kovinarski koči v Krmi, kjer bo v soboto, 27. avgusta, V. srečanje aktivnih delavcev Slovenskih železarn nekdanjih borcev NOB, ki jim je to svojstvo priznано. Že iz doslej zbranih prijav je razvidno, da bo udeležba množična. Tako bomo delavci Slovenskih železarn ponovno prispevali k praznovanju Titovih in partijskih jubilejev.

Predvidoma se bodo poleg aktivnih delavcev Slovenskih železarn, borcev NOB, udeležili srečanja tudi zastopniki družtev upokojencev iz jeseniške in radovljiške občine, med katerimi bodo v glavnem naši dolgoletni, že upokojeni sodelavci. Prav tako bodo na srečanju predstavniki krajevnih odborov ZB NOV iz obeh občin s prapori, poleg njih pa še predstavniki družbenopolitičnih organizacij iz obeh občin ter republike in federacije.

Na že omenjeni seji so člani pripravljalnega odbora razpravljali še o nekaterih podrobnostih v zvezi s prehrano in prevozi udeležencev srečanja ter o rekreacijskih dejavnostih, ki bodo na voljo ob Kovinarski koči v Krmi.

Pripravljalni odbor znova vabi sodelavce-borce NOB, zaposlene v Železarni, da izpolnijo prijavnice in jih najkasneje do 10. avgusta pošljejo sekretariatu Železarne.

Tretja seja pripravljalnega odbora bo predvidoma 18. avgusta, torej samo nekaj dni pred V. srečanjem v Krmi. Takrat bodo analizirali celoten potek priprav ter se dogovorili še za morebitna zadnja nujna opravila. Vse kaže, da bodo prizadevanja in napor pripravljalnega odbora uspešni in da bo srečanje organizirano kar najbolje, tako da bo udeležencem-borcem NOB iz Slovenskih železarn še dolgo ostalo v prijetnem spominu.

TOVARIŠKE VEZI MED SODELAVCI

V TOZD Profilarna so ponosni na dosežene uspehe, na tisto, kar so v veliki meri dosegli sami. »Profila se ne da narisati na skrnicele, pravijo. Iz pogovora z njimi pa je razvidno, da jih vežeta tovarštvo in medsebojno spoštovanje dela in človeka. Gosta lepo sprejmejo, pripravljeni so se pogovoriti z njim.

Prva sogovornica Marija Bunečeva je v Železarni od leta 1959, v profilarni je peto leto in je ena od trinajstih sodelavk. Dela na tri izmene in ji je delo všeč. Otrok je že velik, tako da tudi problema z varstvom nima.

Je članica delavskega sveta in se preden so mi jo predstavili, so povedali, da na sejah samoupravnih organov ni tiho. »Zakaj pa bi bila tiho?« pravi. »Malo berem časopis, sem na takem delovnem mestu, da vidim, kaj se dogaja, pa potem lahko kaj rečem.« Na seje delavskega sveta redno pride, tudi če dela popoldne ali ponoči. Dobrega predsednika delavskega sveta imajo, pravi, skrbnega za vse. Njene tovarišice so prav tako aktivne. Malo jih je, samoupravno delo pa tako razvejano, da morajo biti vključene, pove tovarišica Bunečeva. Tudi glede osebnih dohodkov nimajo pritožb. »Več mi tudi ne bi pripadalo.«

Kljub temu da je delo na tri izmene težko in da nosi precejšnjo odgovornost, ne bi menjala. Težko bi bilo začeti na novo. Kako bo po novem letu, ko nočnega dela ženske ne bo več, ji ni vseeno. Druge tova-

rišice v obratu imajo težko delo piljenje, dviganje.

Za odnose z vodstvom temeljn organizacije pravi, da so dobri. Težav na delovnem mestu nima. Skrb za to, da so njene naloge dobro opravljene.

Osnovna organizacija zveze komunistov v TOZD Profilarna šteje zdaj le še sedem članov. O njenem delu in nalogah sva se pogovarjali s sekretarjem Angelom Pervanem, ki ima tudi dolg delovni staž. Začel je pred tridesetimi leti v nekdanji cevarni. Pravi, da jim tako nizko število komunistov dela skrb in da mislijo na naraščaj: jesen bodo sprejeli štiri mladince. Tudi ženska je v osnovni organizaciji le ena.

Sistem dela jim dopušča, da se lahko sestanjejo le vsake tri tedne. V letu priprav na kongresa in pruvanje zakona o združenem delu jih čakajo zahtevne naloge, prav zato bo treba njihove vrste okrepiti. Čutijo tudi potrebo po izobraževanju, skupaj s člani drugih družbenopolitičnih organizacij. Tovari-

(Nadaljevanje na 2. strani)

CELOTNI PRIHODEK IN NJEGOVA RAZPOREDITEV V I. POLLETJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

CELOTNI PRIHODEK IN NJEGOVA RAZPOREDITEV (v 000 din):

Zap. št.	Opis	Plan I. - VI. 76	Plan I. - VI. 77	Indeks I. - VI. 77	Indeks 5:3
1	2	3	4	5	6
1.	Celotni prihodek	3.680.893	5.231.242	4.473.468	121,5
1.1	prihodki od prodaje na trgu	1.453.503	1.982.120	1.820.659	125,3
1.2	prihodki v okviru TOZD	2.147.805	3.204.558	2.587.835	120,5
1.3	prihodki od prod. mat. - 77	12.172	9.984	11.407	93,7
1.4	drugi prihodki - 78	67.413	34.580	53.567	79,5
2.	Spremembe v zal. proizv. (±)	+ 85.478	-	+ 37.512	43,9
3.	Obseg poslovanja (1+2)	3.766.371	5.231.242	4.510.980	119,8
4.	Prenesene vrednosti	3.612.289	4.699.174	4.051.237	112,2
4.1	vkalk. material. stroški	3.410.301	4.457.188	4.818.817	112,0
4.2	amortizacija po min. stopnji	163.528	217.286	198.108	121,1
4.3	drugi poslovni stroški - 72, 73	38.460	24.700	34.312	89,2
5.	Dohodek (3-4)	154.082	532.068	459.743	298,4

Celotni prihodek, ki vključuje le plačane zneske, dosežene s prodajo proizvodov, storitev in blaga, je v prvem polletju 1977 nižji od planiranega za to obdobje. Plačana realizacija je bila večja od fakturirane, kar pomeni, da smo v letošnjem prvem polletju prodali manj in s tem iztržili učinke preteklega obdobja. Izvoz je bil bistveno manjši, kot smo planirali, ker smo zaradi oživljanja domačega tržišča forsirali dobavo domačim kupcem, kar je bistveno izboljšalo rezultat. V letošnjem letu smo izvršili za polovico manj tudi nasproti lanskemu letu.

V primerjavi s preteklim letom je celotni prihodek sicer večji, kar je glede na lanske leto polletno obdobje, ko je prišel v veljavo zakon o zavarovanju plačil, popolnoma razumljivo. Celotni prihodek znaša 4.473,5 milijona dinarjev, obseg poslovanja, ki vključuje tudi proizvodnjo v zalozah pa 4.511,0 milijona dinarjev. S celotnim prihodkom smo

najprej pokrili materialne stroške, amortizacijo, obračunano po minimalnih stopnjah, in druge poslovne stroške. Skupni materialni stroški ne presegajo planiranih. S primerjano posameznih vrst dejanskih stroškov s planiranimi ugotovimo, da so se najbolj povečali stroški vložnega materiala drugih TOZD ter stroški materiala za vzdrževanje; med proizvodnimi storitvami pa stroški tujih popravil in prevoznih storitev, predvsem prekomorske vožarine. Kot je bilo predvideno s planom, smo obračunali le minimalno amortizacijo, s tem da smo v skladu z novim zakonom o amortizaciji upoštevali povečanje minimalne amortizacije za izmerno obratovanje le pri opremi.

Dohodek, ki smo ga izkazali po pokritju vseh navedenih stroškov, je znašal 459,7 milijona dinarjev, kar je manj, kot smo planirali za to obdobje, in več, kot smo ustvarili v preteklem letu.

DOHODEK IN NJEGOVA DELITEV (v 000 din):

Zap. št.	Opis	Plan I. - VI. 76	Plan I. - VI. 77	Indeks I. - VI. 77	Indeks 5:3
1	2	3	4	5	6
5.	Dohodek (3-4)	154.082	532.068	459.743	298,4
6.	Obveznosti iz dohodka	62.082	257.255	205.603	331,2
6.1	prispevki	11.430	51.171	25.096	219,6
6.2	davki	-	4.907	3.307	-
6.3	za delovno skupnost	-	101.280	79.564	-
6.4	amort. nad predp. stopnjo	-	-	-	-
6.5	obresti in doh. za dr. OZD	28.520	73.823	69.710	244,4
6.6	druge pogodb. obveznosti	13.366	26.074	16.382	122,6
6.7	ostalo	8.766	-	11.544	131,7
7.	Čisti dohodek (5-6)	92.000	274.813	254.140	276,2
7.1	za osebne dohodke	228.123	277.465	263.743	115,6
7.2	za poslovni sklad	-	24.719	37.921	-
7.3	za rezervni sklad	-	7.196	11.976	-
7.4	za skupno porabo	15.722	26.673	30.546	194,3
7.5	za ostale namene	-	-	-	-
7.6	izguba	151.846	61.240	90.046	59,3
7.7	začasno nerazp. dohodek (±)	-	-	-	-

Dohodek se deli na prispevke, davke, obveznost do delovne skupnosti, amortizacijo nad predpisanimi stopnjami, obresti iz dohodka za druge OZD, druge pogodbene obveznosti in ostalo. Dohodek, prikazan v tabeli, je (po novem pravilniku o vodenju knjigovodstva) vsebinsko spreminjena kategorija v primerjavi z dohodkom, ki smo ga prikazovali doslej. Sestavni del novega dohodka sta tudi obveznost do pokrivanja stroškov za delovno skupnost in povečane amortizacije, ki smo ju prej prikazovali med stroški. Torej je dohodek letos večji le za obveznost do delovne skupnosti, kajti povečane amortizacije nismo obračunali. Namesto na zakonske in pogodbenne obveznosti se dohodek po novem deli na prispevke in davke ter obresti iz dohodka in druge pogodbene obveznosti. Vse našete obveznosti, ki jih krijemo z dohodkom, se gibljejo v okviru planiranih mej.

Čisti dohodek, ki nam ostane po pokritju vseh obveznosti, se deli na osebne dohodke, na poslovni sklad, rezervni sklad in na sredstva skupne porabe. Tudi čistega dohodka ne moremo primerjati s prejšnjim ostankom dohodka, ker ima čisti dohodek v svoji strukturi poleg skladov še osebne dohodke in stanovanjski prispevek, namenjen skupni porabi OZD. Po starem pravilniku o vodenju knjigovodstva pa smo ti dve obveznosti pokrili že z dohodkom.

254,1 milijona dinarjev čistega dohodka ni zadoščalo za kritje osebnih dohodkov in tistega dela stanovanjskega prispevka, ki je namenjen skupni porabi OZD. Delovna organizacija kot celota izkazuje izgubo, ki je nastala zaradi izgube TOZD Hladna valjarna Bela. Ostale temeljne organizacije so sicer ustvarile dovolj dohodka za kritje osebnih dohodkov, stanovanjskega pri-

spevka za skupno porabo in za formiranje skladov. TOZD Hladna valjarna Bela pa je izkazala 90 milijonov 46.039 dinarjev izgube, vendar to izgubo zmanjšamo z delom dohodka, ki so ga ostale temeljne organizacije razporedile na sklade, tako da Železarna kot celota izkazuje 20 milijonov dinarjev izgube.

Izguba TOZD Hladna valjarna Bela sestoji iz izgube v substanci in izgube zaradi nedoseženega dohodka. Zaradi izkazane izgube v substanci ni mogla pokriti niti vseh nastalih materialnih stroškov in minimalne amortizacije, kar pomeni, da njena sedanja proizvodnja ne pokrije niti obresti niti ostalih fiksnih stroškov, ki so računani na normalno obratovanje in izpolnjevanje ustreznega asortimenta.

NADA PESJAK

Valjarne Bela

PRIZADEVANJA ZA DOLGOROČNO REŠEVANJE ENERGETSKEGA PRIMANJKLJAJA V SR SLOVENIJI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Za SR Slovenijo je dolgoročno energetska bilanca posebej pomembna, ker razpolagamo s sorazmerno skromnimi viri energije. Danes iz svojih lastnih virov pokrivamo le okrog polovice potreb, medtem ko je treba razliko zagotoviti z nabavo v drugih republikah in z uvozom energije. Do leta 2000 se bo energetska odvisnost SR Slovenije povečala na preko 60%. Že sedaj okoli 90% uvožene energije odpade na nafto in njene derivate, temu se priključuje še zemeljski plin. Zaloge premogov in drugih lastnih virov primarne energije so skromne. Ostalih virov energije, kot so geotermična, sončna energija, energija vetra, pa pri nas še ne izkoriščamo.

Racionalizacija je možno izvajati v več smereh; z zvišanjem izkoristka že znanih energetskih virov, z raziskavami znanih energetskih virov ter novih nahajališč premoga, nafte in zemeljskega plina. Z večjo izrabo vse vodne sile, večjo izrabo odpadle toplote in ne nazadnje, s spremljanjem nastajajoče tehnologije izrabe zvočne energije, energije vetra itd. Za izkoriščanje gorljivih odpadkov v energetske namene se že danes dobijo ustrezne naprave. Pri transportu energije je potrebno čim bolj zmanjšati izgube.

Na našem območju so verjetno znane dolgoročne potrebe po energiji, glede na razvojni program Železarne in ostalega gospodarstva. Znanje o tudi potrebe po vrsti energije. Optimalnost porabe je važna tudi zaradi ekonomike. Tudi omejenjeni dokumenti napovedujejo, da bo energija vedno dražja in da bodo ukrepi na področju politike cen energije taki, ki bodo usmerjali k racionalni porabi.

V programu je nakazana orientacija k raziskavi in racionalnemu izkoriščanju vse razpoložljive vodne sile. Maksimalno izkoriščanje vodne energije vodi k cilju, poleg izkoriščanja domačega vira in zmanjšanja uvoza energije, tudi k večjemu varovanju okolja. Predlog je, da se v okviru samoupravne interesne skupnosti za elektroenergetiko sprejme dogovor o pospešeni izgradnji vseh možnih hidroelektrarn do leta 1990. Zajema naj tudi male hidroelektrarne za lokalne namene.

Tudi na našem območju so verjetno še možnosti, na primer, HE Sava, ki je bila odstranjena zaradi porušitve rak ob talilnicah. Možna je izgradnja le-te na nižjem nivoju ob Savi. Tako so možne tudi druge podobne rešitve, kot je avtomatiziranje malih hidroelektrarn itd. Nove termoelektrarne bi praviloma morali graditi kot toplotne, pri obstoječih termoelektrarnah pa proučiti možnost čim večjega izkoriščanja odpadle toplote. To je orientacija za racionalno izrabo primarne energije v termoelektrarnah.

Pri današnjih kondenzacijskih turbinah gre v izgubo preko hladilne vode in drugih izgub ob parnem kotlu preko 60 do 70% toplotne energije. Z modernizacijo se da to toplotno izkoristiti in povečati izkoristek agregatov tudi s tem, da se uporabi ta toplota za ogrevanje in pripravo tople vode. Pri nas, na primer, za potrošnjo toplotne energije v Železarni in mestu. Začetek toplotniškega centralnega ogrevanja iz Železarne na Jesenicah že deluje. Nadaljnje načrtovanje pokrivanja potreb v Železarni in mestu naj bi šlo v tej smeri. Vse širša poraba toplote preko vročevodnega omrežja za ogrevanje in porabo tople sanitarne vode bo zelo pomembna za rentabilno in cenejše obratovanje daljinskega vročevodnega sistema.

V osnutku energetske bilance do leta 2000 ni predvidenih izgradenj toplotnih na Jesenicah in v drugih industrijskih središčih. Sodim, da je tudi to lahko pripomba na osnutek, ker toplotniški način za oskrbovanje mesta s toplotno energijo iz tovarne na Jesenicah, Ravnah in tudi dru-

god že delno deluje. Potrebne pa so še nadaljnje študije in realizacija izkoriščanja odpadle toplote.

O racionalni porabi energije v industriji in tudi pri nas v Železarni ni prvič govor. Zmanjšanje specifične porabe toplote na ogrevanih pečeh, s tem da se kot stalni sistem uporabljajo rekuperatorji, znižanje porabe koksa v plavžih z boljšo tehnologijo, zmanjšanje izgub pri transportu energije, z boljšo izdelavo in vzdrževanjem izolacije so naloge, ki so stalno prisotne. Prav tako tudi znižanje konice električne energije, na kar najbolj vpliva način dela pri električnih pečeh.

K temu vsemu pomagajo tudi dobre meritve in regulacija, pa ne samo pri agregatih v tovarni, ampak tudi pri ogrevanju v stanovanjih. Posamezne meritve v stavbah bi tudi prispevale k zmanjševanju porabe. V gradivu je postavljena tudi zahteva za boljšo izvedbo izolacije stavb, za kar so potrebni tudi ustrezni normativi v gradbeništvu.

V programu so še nakazane zahteve o ugotovitvi optimalne porabe po vrstah energije. Na primer, poraba zemeljskega plina, ki ga bomo v Sloveniji uvozili leta 1978 200 milijonov kub. metrov, v letu 1980 pa 700 milijonov kub. metrov, je po potrebi večja od razpoložljive količine. Zato je potrebno porabo usmeriti na mesta najracionalnejše porabe. Nameroščanje dosedanjih oblik energije z zemeljskim plinom je upravičeno iz tehnoloških in ekonomskih razlogov ter z vidika varstva okolja. Samoupravna interesna skupnost za nafto in plin in podpisniki sporazuma o financiranju plinovodnega omrežja morajo zato oblikovati poslovno politiko v interesu vse slovenske gospodarske in družbene skupnosti ter v skladu z dolgoročno energetske politiko.

Vloga veleodjemalcev, ki porabljajo elektroenergijo in zemeljski plin, je posebnega pomena. Zato so vplivi, ki jih ima poraba posebnih veleodjemalcev na obratovanje elektrarn in kontinuirno porabo plina iz omrežja, lahko ugodni. Raziskava o vlogi elektroenergetskega sistema je že narejena, druge pa bo potrebno še izdelati.

Nadaljnja usmeritev za zmanjšanje porabe energije je usmeritev v prometu blaga. Sedaj odpade 23% celotne porabe energije na promet. Zmanjšanje je lahko občutno s preusmeritvijo blaga s cestnega na železniški transport, v mestih po preusmeritvi osebnega prometa na javna prometna sredstva (cestni tovornjak troši dva- do štirikrat več goriva kot najhitrejši vlak).

Poleg navedenega v gradivu še detajlneje predlagajo ukrepe in nakazujejo efekte. S tem člankom pa sem imel namen le opozoriti na javno razpravo in zbiranje pripomb za pripravo dokončnega dokumenta, na podlagi katerega naj bo sklenjen dogovor vseh delovnih ljudi.

V stališčih, ki jih je zavzelo predsedstvo SZDL Slovenije do te problematike, je rečeno: »Javna razprava mora zajeti vse občane in delovne ljudi, strokovne organizacije, organizacije združenega dela ter druge organizacije in skupnosti... S samoupravnim sporazumevanjem, družbenim dogovarjanjem in normativnim urejanjem moramo na dohodkovnih odnosih uveljaviti učinkovit sistem, ki bo omogočil izvajanje in stalno spremljanje dogovorjene politike za racionalno pridobivanje, pretvarjanje, transporta in porabe energije. Zato je še nadalje krepiti samoupravno organiziranost na področju energetike.« N. S.

V TOZD PROFILARNA PRIZNANJE TREM AVTORJEM TEHNIČNIH INOVACIJ

Doslej so člani odborov v letošnjem letu pozitivno ocenili na 17 sejah 43 zelo koristnih in uspešnih inovacij 92 avtorjev. Za skupni prihranek v višini 15.681.332,00 din so avtorji prejeli 356.421,00 din spodbudnih odškodnin, akontacij in rent.

Franc Logar, predsednik odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Profilarna, je 13. julija sklical sejo odbora, na kateri so govorili o inventivni dejavnosti v TOZD in obravnavali šest tehničnih in tehnoloških inovacij, ki so bile uvedene v proizvodni proces v zadnjem času.

Avtorju Matiju Pretnarju, delovodju, je bila priznana in izplačana tretja, zadnja renta za tehnično izboljšavo št. 2145: »čiščenje okujne na spodnjih oblikovalnih valjih«. Za letni prihranek v višini 79.686,00 din je bila s faktorjem ustvaritvene sposobnosti avtorju priznana tretja renta v višini 2.999,00 din.

Skupinovodja Franc Mežan je samoiniciativno omogočil hitrejšo menjavo klinastih jermen na letiži žagi Rossi I v obratu profilarne. Za tehnično inovacijo št. 2186 so mu člani odbora za gospodarstvo na osnovi pozitivnih ocen in priporočil pristojnih in odgovornih strokovnjakov priznali drugo rento v višini 4.652,00 dinarjev. Avtor je v preteklem enoletnem obdobju prihranil 59.223,00 dinarjev.

Isti avtor je uvedel v proizvodni proces in prijavil v oceno tudi tehnično inovacijo št. 2187: »boljša ureditev napajalnih vodil in napajal pri elektro motorju letiže žage na Rossi progi«, s katero je prihranil v preteklem obdobju 13.974,00 din. Za ta dosežek mu je odbor za gospodarstvo priznal drugo rento v višini 1.196,00 din. Skupaj je skupinovodja Franc Mežan za dve uspešni izboljšavi prejel 5.848,00 din stimulative inovacijske odškodnine.

Timska inovacija št. 2288: »izboljšava na napajalnih valjih pri oblikovalcih zank na liniji Rossie«, ki so jo izvedli in predložili v oceno vzdrževalci Jože Filej, Franc Pintar in Franc Oblak, na tej seji ni mogla biti dokončno ocenjena in nagrajena, ker pristojne službe niso mogle zbrati ustreznih podatkov o prihranku.

Tudi tehnične inovacije št. 2246, ki sta jo predložila v oceno Ivan Strgar in Viktor Žan, vzdrževalca z Javornika, niso obravnavali in dokončno ocenili, ker primanjkuje ustreznih podatkov in ocen o koristnosti in prihrankih. Obe inovaciji bosta ocenjeni, ko bodo zbrani ustrezni in potrebni podatki, koristi in prihranki, na eni prvih prihodnjih sej odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Profilarna.

Viktorju Žanu, strugarju specialistu iz obrata hidravlike in pnevmatike, je bila priznana odškodnina v višini 732,00 din za izračunani letni prihranek 7.690,00 din, ki ga je ustvaril s tehnično inovacijo št. 2263: »boljša izvedba zahtevne testilke iz wulkolana za cilindre vzdolžnih voz prog Rossi«, s katero je preprečil dolge remonte.

Na zadnji seji odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Profilarna je odbor na osnovi prikazanih izračunov in prihrankov ter priporočil strokovnjakov iz vzdrževanja in proizvodnje pozitivno ocenil štiri tehnične in tehnološke izboljšave od treh prizadevanj in uspešnih avtorjev. Za skupni letni prihranek 160.314,00 din so avtorjem priznali 9.570,00 din odškodnin in rent.

TOVARIŠKE VEZI MED SODELAVCI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Pervanja meni, da bi bila najprimernejša oblika krajši seminar, na katerem bi si pridobili kar največ v praksi uporabljivega znanja. Pogovorila sva se še o plačilu po delu in o problemu, ki ga žuli. Gre za odnos do skupne lastnine, konkretno do zaščitnih sredstev. Zakaj nekateri porabijo toliko zaščitnih rokavic, po nepotrebnem?

In kljub nizkemu številu članov je osnovna organizacija ZK povsod prisotna v temeljni organizaciji, zaključki tovariš Pervanja.

O delu osnovne organizacije sindikata so mi povedali le dobro. Pač pa se premalo čuti in temeljni organizaciji vloga mladine. Zakaj, sem vprašala Bojana Dornika. Pravi, da je zdaj sicer bolje, da so se reaktivirali. Da so pospravili staro železo, okrasili in uredili volišča, za praznike okrasili prostore. Tudi na športnem področju so zadnje čase dosegli pomembne uspehe.

Drugeče pa mladinci pokažejo premalo zanimanja. Težko jih je obdržati na sestanku, ki se zavleče čez drugo uro. Za kulturno delo interesa ni. Pač pa so se mladinci pripravili družbenopolitično izobraževati. Jeseni bodo poskusili svoje delo razširiti, saj so pred mladimi velike naloge. »Urediti bo treba medsebojne odnose in se obrniti k vodstvu TOZD in drugim družbenopolitičnim organizacijam za pomoč,« meni tovariš Dornik.

V samoupravne strukture so mladi vključeni, delajo v samoupravnih organih in sestavljajo volilno komisijo.

V TOZD Profilarna je veliko delavcev iz drugih republik, zlasti mladih. O njih sva se pogovarjala z Radovanom Sedlarevičem. V Železarni je od leta 1968 in od 1971 v profilarni. Je žerjavovodja in pravi, da se je živel v kolektiv. Tudi on se izraža o vodstvu in o delavskem svetu, katerega član je, le dobro. Pravi, da ne bi menjal, četudi je njegovo delovno mesto precej odgovorno. Na Jesenicah ima družino in pravi, da bo ostal.

IZOBRAŽEVANJE V SVETU

Ker prehajamo na usmerjeno izobraževanje, izobraževanje pa je že danes, še bolj pa bo v prihodnosti sestavni del programa vsake organizacije združenega dela in kvalitativni dejavnik njene vsestranske rasti ter pravica, možnost in dolžnost vsakega delavca, nemara ne bo odveč seznaniti bralce s pomembnejšimi ugotovitvami, kje smo in kam gre izobraževanje v svetu.

Ugotovitev strokovnjakov UNESCO s področja načrtovanja in izobraževanja je, da je izobraževanje v svetu kot sistem — to pa je v celoti vzeto po številu ljudi, ki jih zajema, in sredstvih, ki jih porabi za svoje delovanje, zašlo v krizo.

V čem je kriza izobraževanja v svetu?

KVANTITATIVNA EKSPLOZIJA IZOBRAŽEVANJA

Število udeležencev v izobraževalnem procesu nenehno raste. To je posledica rasti kulturne ravni, ki jo posameznik potrebuje za nadaljevanje šolanja in za ustrezno uveljavljanje v družbi. Za to, za kar je bilo pred 50 leti potrebno spričevalo osnovne šole, je danes potrebno spričevalo srednje šole, jutri pa bo verjetno že treba imeti diplomu, oziroma znanje, ki ga daje višja ali visoka šola. Danes je v visokih šolah v svetu toliko študentov, kolikor jih je bilo pred 25 leti v srednjih. Po dosedanjih težnjah pa bo v prihodnosti obdobje, v katerem bo število študentov doseglo število srednješolcev v izhodiščnem letu, še krajše (konkretno: leta 1990 bo, po predvidevanjih, 25 % populacije v starosti od 20 do 24 let vključene v visoke šole, to pa je toliko, kolikor je bilo v letu 1970 srednješolcev — torej bo število visokošolskih študentov doseglo število srednješolcev že v 20 letih, danes pa je to obdobje še 25 let).

Prav tako hitro ali še hitreje se giblje rast števila učiteljev. Podatki kažejo, da je že danes delež študentov od celotne generacije določene starosti v razvitih deželah neverjetno velik (npr.: po podatkih za leto 1970: ZDA — 48,2 %, Evropa s Sovjetsko zvezo — 17 %), pa tudi v manj razvitih deželah hitro narašča. V desetih letih (1960—1970) je ves svet dosegel v ustrezni populaciji stopnjo, ki jo je v izhodiščnem letu imela Evropa. Jasno je, da se število študentov veča zaradi večanja števila dijakov srednjih šol. Futurologi napovedujejo, da bodo imeli v prihodnosti vsi ljudje srednjo izobrazbo in

da bo tudi visoko izobraževanje postalo univerzalno.

Na vrata univerz v svetu pa čedalje bolj pritiskajo tudi že zaposleni delavci. V prihodnosti naj bi ti pomenili celo 50 % vseh visokošolskih študentov. In ne samo študentska populacija, ki se je v zadnjih 20 letih povečala za štirikrat, tudi celotna šolska populacija se izredno hitro veča, saj se je v letih 1960—1968 povečala za 20 %, hitreje od prirastka svetovne populacije v tem obdobju. Tega pritiska ne morejo več zdržati niti najbogatejše niti revnejše dežele. Zato je dozorelo spoznanje, da linearni razvoj izobraževanja in izobraževalnega sistema, kakršen je danes, ni več mogoč.

STROŠKI ZA IZOBRAŽEVANJE

Stroški za izobraževanje so na drugem mestu svetovne porabe skupnih družbenih sredstev, takoj za stroški za oboroževanje, in se v svetu gibljejo hitreje od gibanja sredstev poprečnega bruto nacionalnega dohodka. Stopnja rasti stroškov za izobraževanje je tudi mnogo večja kot stopnja vpisa učencev v šole, pri tem pa niso evidentirana vsa sredstva, ki jih dajemo za izobraževanje, saj se izobraževanje ne financira le iz družbenih sredstev, temveč ga financirajo tudi družine in delovne ter razne družbene organizacije. V posebno težavnem položaju so manj razvite dežele, čeprav dajejo čedalje več sredstev za izobraževanje, jim vse to ne zadošča, da bi se kosale z razvitimi, ker dajejo te še več. Tako ni prave perspektive, da bi se manj razviti približali razvitim, in se prepred med razvitimi in manj razvitimi še povečuje, namesto da bi se zmanjševal.

Finančni razlogi terjajo energičen poseg v izobraževanje. To pa seveda povzroča mrzlično iskanje poti za zmanjšanje, oziroma racionalizacijo programov izobraževanja: ugodnejše normative, boljše izbrano zmogljivosti, skrajšanje trajanja šolanja, izboljšanje učinkovitosti izobraževanja in podobno. Najusodnejši element krize izobraževanja je namreč neučinkovitost sistema. Vsa breme, ki jih vsemu svetu in posameznim državam nalaga izobraževanje, bi svet potrpečljivo prenašal, ko bi od tega imel večje koristi. Če pa se koristi ne večajo sorazmerno z vlaganji ali če se uspešnost izobraževanja celo zmanjšuje, potem je jasno, da je s sistemom izobraževanja samim nekaj narobe.

Ko govorimo o notranji neučinkovitosti izobraževanja, mislimo pri tem predvsem na osip učencev, veliko število ponavljalcev, zavlačevanje študija, slabo povezanost učnih predmetov, učenje nekoristnih podatkov, utesnjevanje učencev v razne kalupe, produkcijo neprilagojenih učencev itd. Danes je vespovsod — tudi v razvitih deželah — celo v osnovni šoli velik odstotek osipa, ki v Franciji in Švici dosega celo do 50 %, v manj razvitih deželah pa ni redek pojav, da je odstotek ponavljalcev v enem letu do 50 %. Na višjih stopnjah izobraževanja pa je ta osip še večji. Tako, npr., v Franciji konča študij od 100 vpisanih samo 20 študentov. Kakšna bi torej bila primerjava učinkovitosti izobraževanja z učinkovitostjo delovne organizacije, ki komaj 50 % zadovoljuje

zahteve o ustreznosti kvalitete svojih proizvodov?

Strokovnjaki UNESCO ugotavljajo, da danes še prevladuje model šole, ki daje učencem predvsem znanje, namesto da bi jih naučila, kako naj se učijo in kako naj svoje znanje dalje širijo (razmerje je nekako 80:20 v korist učnega pozitivizma). Čeprav je pri delu nujno potrebna povezava med strokami (timsko, inter- in multidisciplinarno delo), je povezava med šolskimi predmeti v šoli zelo majhna.

Šolsko izobraževanje porabi toliko časa za učenje podatkov o preteklosti, da ji ga za sedanjost sploh ne ostane, resnične priprave na prihodnost pa sploh ni. Naj za ilustracijo zadostuje podatek: ko bo danes rojeni otrok končal univerzo, bo vsota človekovih dosežkov štirikrat večja, kot je danes, ko bo star 50 let, pa kar 32-krat, 97 % tistega, kar bo takrat vedel, bo odkrito v času od njegovega rojstva dalje! Tako hitrim spremembam se bo končno morala prilagoditi tudi šola. V šolah se bodo morali privaditi na dejstvo, da bo šola sčasoma izgubila monopol, ki ga še uživa na področju izobraževanja. Pogumnejše uvajanje inovacij v izobraževanje lahko prej pričakujemo zunaj šole kot v njej, kajti očitno je, da sta togost in inertnost učiteljev in šolskega sistema glavna ovira za hitrejši napredek.

Sodobno izobraževanje se bo moralo nujno otresti dogem tradicionalne pedagogike, v kateri še vedno prevladuje koncepcija vzornega dijaka, ki maksimalno spominsko osvoja posredovano znanje. Perspektiva se kaže v vzpostavitvi dialoga v izobraževalnem procesu, v dviganju zavesti učencev in v njihovem povezovanju z življenjem, v usmerjanju študentov v samoisobraževanje itd. Ne bo več tako pomembna pot, po kateri si je kdo pridobil znanje, temveč česa se je naučil (pri tem spet ne bo tako pomembno toliko spominsko znanje kot učenje funkcij, postopkov, načinov učenja in uporabnosti znanja). Danes so še velike pomanjkljivosti v sistemu ocenjevanja in selekcije učencev. Mnoge formalne ovire se pojavljajo in ovirajo pot sposobnim, tistim, ki živijo v kulturno manj razvitem okolju, otrokom manj izobraženih staršev in učencem z raznimi razvojnimi težavami, ki se niso sposobni prilagoditi stilu in kalupu prečnega učenja.

Osupljiva je tudi resnica, da danes kljub tako velikemu naraščanju stroškov za izobraževanje število nepismenih raste, namesto da bi se zmanjševalo, kot bi logično pričakovali. Čeravno se nepismenost relativno zmanjšuje, pa v absolutnih številkah, zaradi hitre demografske rasti v nekaterih deželah, raste. Še večji problem kot to, kako odpraviti nepismenost in naučiti ljudi brati in pisati, je pismenost — zlasti v manj razvitih deželah — obdržati in obvarovati ljudi pozabljanja osnovnega šolskega znanja, ki so si ga pridobili v nekaj letih šolanja, a ga potem niso aktivno uporabljali. Tako za nerazvite kot tudi za razvitejše dežele pa velja, da analfabet prihodnosti ne bo tisti, ki se ne bo naučil brati, temveč tisti, ki se ne bo naučil sam učiti, kajti sicer bo lahko ostal v življenju praznih rok; življenje mu bo skozi steklo kot voda skozi prste.

Prihodnjak pa bomo pogledali, kje smo v izobraževanju pri nas, in primerjali to stanje s splošnimi alternativami prihodnjega izobraževanja (usmerjenega izobraževanja), ki dobiva pomembno mesto v naši socialistični samoupravni preobrazbi vzgoje in izobraževanja. R. Košir

V DVAJSETIH LETIH VZDRŽEVANJA

V letu 1957 so bili v Železarni za okrepitev in organizacijo vzdrževanja v proizvodnih obratih imenovani asistenti za vzdrževanje. To leto so dobili odločbo, kakor tudi posebne zadolžitve v večjih proizvodnih obratih naslednji tovariši: HVŽ Jože Košir, plavž Stane Torkar, martinarna Lojze Božić, cevarna Tone Dolenc, valjarna žice Janez Peternel, valjarna debele pločevine na Javorniku Ljubo Tori, za ostale valjarne na Javorniku pa Peter Zbontar. Ostali manjši obrati niso imeli asistentov za vzdrževanje. Seveda moram povedati, da je bilo na Javorniku že takrat centralizirano vzdrževanje, ki ga je vodil Franc Iskra.

Na Jesenicah smo razen centralnih vzdrževalnih delavnic imeli še vzdrževalne delavnice, ki so bile organizacijsko vezane na proizvodne obrate, in bili tudi v njihovih normativih, razen elektro vzdrževalcev, ki so spadali v centralne delavnice. Vsi vzdrževalci v obratih so bili s postavitvijo asistentov pod njihovim operativnim vodstvom. Osebnih dohodkov vzdrževalcev pa so bili vezani na uspeh proizvodnega obrata, kar pomeni, da so bili vzdrževalci neposredno zainteresirani za dobro delo obrata, kateremu so pripadali.

Asistent za vzdrževanje je poleg tega, da je neposredno vodil celotno vzdrževanje, operativno vodil skupino vzdrževalcev v obratu. Število teh je bilo odvisno od velikosti proizvodnega obrata. Razen tega je opravljal še vrsto drugih odgovornih nalog v zvezi z gospodarjenjem, varnostjo pri delu, manjšimi novogradnjami in rekonstrukcijami. Takrat v Železarni še ni bilo oddelka za

vzdrževanje, ki pa jih je bilo že več. Postavljeni so bili v vseh obratih v Železarni. V ekonomskih enotah so bili odgovorni za vzdrževanje naslednji tovariši: predelovalni obrati (HVŽ, elektrodni, žebeljni, cevarni, jeklovlek) Jože Košir; talilnice (plavž, martinarna, livarna, šamotarna) Vinko Gaber; valjarne (valjarna žice, valjarna debele pločevine, težka, srednja in lahka valjar na Javorniku) Janez Peternel. S postavitvijo teh so asistenti za vzdrževanje dobili tudi neposredno strokovno pomoč. Nanje so se tudi obračali pri reševanju nalog, katerih sami niso mogli rešiti. Pred uvedbo teh delovnih mest so se asistenti v glavnem obračali s svojimi problemi na Vinka Čizmana, ki je bil odgovoren za vzdrževanje v Železarni. V veliko pomoč pri delu so bile tudi tedenske konference pri glavnem mehaniku, ki jih je običajno vodil Vinko Čizman. Te so bile zelo učinkovite in smo večino nakazanih problemov tudi rešili. Na teh konferencah so bili poleg asistentov za vzdrževanje prisotni tudi vodje remontnih delavnic. Z uvedbo vodij vzdrževanja v ekonomskih enotah so bile te konference organizirane na tem nivoju.

Kmalu po letu 1963 pa smo začeli v Železarni pripravljati temeljito reorganizacijo vzdrževanja, začeli smo razpravljati o strogem centralnem vedenju vzdrževanja. Na začetem delu reorganizacije, ki jo je začel Vinko Čizman, je nadaljeval Vinko Gaber, dokončno pa jo izpeljal Miroslav Noč. Začetek dela vzdrževanja v novi organizacijski obliki je bil 1. 1. 1967. Z novo organizacijsko obliko so se določene prej že ustaljene norme popolnoma spremenile. S tem se je vzdrževanje oddvojilo od proizvodnih obratov, vzdrževalci pa že nekaj časa niso spadali v normativ proizvodnega obrata, temveč v centralne vzdrževalne obrate. Z reorganizacijo pa tudi asistenti za vzdrževanje, ki so se po novem imenovali vodje vzdrževanja, niso več spadali v normativ obrata. Po mojem mišljenju je bila slabost te reorganizacije v tem, da osebni dohodek vzdrževalcev ni bil več odvisen od uspešnosti obrata, v katerem so bili odgovorni, in v tem, da

se je odgovornost delila na dvoje, to je, med vodjem strojnega in vodjem elektro vzdrževanja. Ta delitev je bila izvedena od posameznega obrata pa do vrha.

V letošnjem letu, to je, po dvajsetih letih, pa smo priča ponovne reorganizacije vzdrževanja, ki se pa po vsebini ne more primerjati z dosedanjimi organizacijami vzdrževanja v Železarni. Sedanja reorganizacija sicer v neki meri odstranjuje določene pomanjkljivosti prejšnje organizacije, združuje to, kar je prejšnja oblika razdružila, postavlja vzdrževanje na višjo strokovno raven, uvaja v proizvodnih TOZD asistente za osnovna sredstva — to je, ljudi, ki bi prevzeli gospodarjenje s proizvodnimi napravami. To je tisto, kar je morda manjkalo prejšnji organizaciji vzdrževanja. Morda smo pri vseh naših reorganizacijah premalo upoštevali načelo razvojne zakonitosti, ki pravi, da iz starega raste novo. To se pravi, da pri oblikovanju nečesa novega moramo vedno upoštevati dobre strani starega.

Bistvo nove organizacije vzdrževanja pa moramo gledati z vidika zakona o združenem delu, to je, z vidika dohodkovnih odnosov.

Morda bi bila stara organizacija vzdrževanja, ki je bila, čeprav nedosledno izvedena v letu 1957, to je, da so spadali vzdrževalci v normativ obrata, sedanje TOZD, in da so bili njihovi osebni dohodki odvisni od njenega uspeha, trenutno bolj ustrezna in bi omogočala dosledno uvedbo dohodkovnega odnosa. Kolikor pa mora biti vzdrževanje ločeno od proizvodnih TOZD, pa je vprašljiva stroga delitev dela med TOZD Vzdrževanje in TOZD Remontne delavnice.

O tem so različna mišljenja in tudi različna gledanja, seveda so tudi različni interesi. Toda vse te interese moramo združiti v en cilj, to je, kako izvesti tako organizacijo vzdrževanja, da bodo dohodki TOZD Vzdrževanje in TOZD Remontnih delavnic merljivi in zadovoljivi glede na strokovni nivo delavcev v teh TOZD in sprejemljivi za ceno proizvodnje. Menim, da je to dvoje tisto, kar bistveno menja vsebino reorganizacije vzdrževanja od prejšnjih reorganizacij. Stane Torkar

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 8. 8.	SVETINA JOŽE	NOVAK FRANCI
TOREK — 9. 8.	RAVNIHAR PETER	BENEDIČIĆ MITJA
SREDA — 10. 8.	ZUPAN MIRKO	MOLAN IVAN
ČETRTEK — 11. 8.	SEKLOČA PETER	REKAR VINKO
PETEK — 12. 8.	PEZDIRNIK JOŽE	STARE BRANKO
SOBOTA — 13. 8.	SLIVNIK ALOJZ	PIKON JANEZ
NEDELJA — 14. 8.	BRUMAT MARTIN	KOSELJ ANTON

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 8. do 13. avgusta bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldan: II. obratna ambulanta,
popoldan: III. in IV. obratna ambulanta.
V soboto, 13. avgusta, samo dopoldan IV. in III. obratna ambulanta.
V zobni ambulanti:
dopoldan: I. zobna ambulanta,
popoldan: II. zobna ambulanta.
V soboto, 13. avgusta, samo dopoldan I. zobna ambulanta.
Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. ure do 19.30.
V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

Na osnovi sklepa 6. seje odbora za delovna razmerja z dne 28. 7. 1977 in statuta temeljne organizacije združenega dela Hladna valjarna Jesenice

objavljamo delovna mesta

1. DELOVODJA ŽARILNICE

šifra 2051, D-5, ktg. 13, sist. dela 4+1

Delovno mesto bo predvidoma izpraznjeno konec leta 1977.

Izbrani kandidat bo začasno razporejen na delovno mesto kadrovec šifra 2131, D-4, ktg. 10

2. POMOČNIK IZMENSKEGA DELOVODJE

hladne valjarne Jesenice

šifra 2129, D-4, ktg. 11, sistem dela 5+2

Pogoji pod točko 1

- a) delovodska šola met. smeri in 5 let delovnih izkušenj
- b) TSS — met. smeri in 3 leta delovnih izkušenj

Pod točko 2

- a) delovodska šola in 3 leta delovnih izkušenj
- b) poklicna šola za hl. valjavca in 5 let del. izkušenj
- Poleg splošnih pogojev mora kandidat imeti moralne politične kvalitete in pozitivni odnos do samoupravljanja;
- kandidati bodo psihološko testirani;
- prijave s podatki in dokazili o šolski izobrazbi je treba oddati kadroviku za TOZD — Hl. valjarna Jesenice v desetih dneh po objavi.

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

2. SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

Na drugi seji delavskega sveta Železarne, ki je bila 28. julija pod predsedstvom Joža ULČARJA, so delegati obravnavali poslovno poročilo za 1. polletje 1977, informacijo o osnovnih elementih sanacijskega programa hladne valjarne Bela, program ureditve zakona o združenem delu, informacijo o pripravljalnih delih za izgradnjo poslovnih prostorov Železarne na lokaciji Center I, ugotovili, kaj so sprejeli delavski sveti temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti, ter izglasovali nekaj imenovanj.

O poslovnem poročilu za 1. polletje 1977 je razpravljala že odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne. Po razpravi nekaj delegatov, ki so poročali o tem, kako so ga sprejemali v njihovih temeljnih organizacijah, je delavski svet Železarne sprejel poslovno poročilo skupaj s sklepi odbora za gospodarstvo.

Delavski svet je sprejel informacijo o osnovnih elementih sanacijskega programa TOZD Hladne valjarne Bela ter zadolžil poslovni odbor Železarne, da aktivno sodeluje pri sanaciji ter o tem poroča delavskemu svetu. Sam sanacijski program bo narejen do 15. avgusta. V razpravi o tej informaciji so delegati menili, da je treba stanje v hladni valjarni Bela objektivizirati in ugotoviti dejanske vzroke ter sprejeti konkretne sklepe. Ugotavljali so, da bodo morale tudi ostale temeljne organizacije sodelovati s hladno valjarno pri izvrševanju akcij, ki jih bo sprejela.

Na predlog izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarne je delavski svet imenoval:

- v razpisno komisijo za razpis vodij sektorjev novogradenj, TKR in splošnih zadev Zorana Krejčiča, Borisa Hafnerja, Franca Novaka, Karla Tramteta in Saša Pibira;

- v komisijo za podelitev Pantzove nagrade: Henrika Zupana, Petra Zbontarja, Ivana Sušnika, Tončka Divjak in Antona Pintarja ter

- za delegata v delavskem svetu inštituta za metalne konstrukcije Ljubljana dr. Marina Gabrovska.

Delavski svet je sprejel na znanje odpoved delovnega razmerja Rudija Rozmana, vodje SEO, ter sklenil, naj razpisna komisija za razpis vodij sektorjev novogradenj, TKR in splošnih zadev opravi ta postopek tudi za vodjo SEO.

Delavski svet je tudi potrdil program, ki ga je sprejel odbor za uveljavljanje zakona o združenem delu pri delavskem svetu. V tem programu je opredeljeno, katere samoupravne akte moramo v Železarni sprejeti do konca leta, kdo so nosilci posameznih nalog ter kdo in kdaj sprejme posamezni akt.

Po informaciji o pripravljalnih delih za izgradnjo poslovnih prostorov Železarne na lokaciji Center I so delegati v delavskem svetu med drugim ugotovili, da se koncept Centrala ne ujema s potrebami Železarne.

Na seji so uskladili in sprejeli skoraj vse pripombe delavskih svetov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti na pravilnik o varstvu pred požarom. Ugotovili so tudi, da je sprejet samoupravni sporazum o ustanovitvi posebne izobraževalne skupnosti za metalurgijo.

Delavski svet je ugotovil, da delavski sveti temeljnih organizacij soglašajo s tem, da svoj delež v višini 25 milijonov dinarjev v celoti zadržijo kot naložbo v objektih Samski

blok z rekreacijsko dvorano, delež ŽIC pa se zadrži samo do višine kritja celotne investicije. ŽIC se vrne 3.500.000 dinarjev za namensko prepotrebno adaptacijo šolske zgradbe.

1. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNE

Namestnik predsednika odbora za gospodarstvo Martin Šketa je sklical 1. sejo za sredo, 27. julija, z naslednjim dnevnim redom: periodično poročilo za 1. polletje 1977, ocena izvršenja operativnega plana za julij, operativni program za mesec avgust, plan dela odbora do konca leta 1977, posojilo devizne kvote, informacija o cenah naših proizvodov in imenovanje komisije za podelitev Pantzove nagrade.

Obširno so razpravljali o periodičnem poročilu za 1. polletje 1977 in ga posredovali delavskemu svetu Železarne v razpravo in sprejem s temi ugotovitvami:

Prvo polletje smo zaključili z 20.151.000 dinarji izgube, kar je posledica nedoseganja planskih obvez in izkazane izgube v hladni valjarni Bela v višini 90.046.000 din.

Za planiranimi količinami zaostajamo tako v skupni kot tudi v gotovi proizvodnji in prodaji. V skupni proizvodnji je ta zaostanek 40.043 ton ali 5,1 %, v gotovi pa 11.960 ton ali 8,9 % ter v prodaji za 7.842 ton ali 3,9 %.

Zaradi manjše prodane količine naših izdelkov, nekoliko slabšega asortimenta in nižje dosežene prodajne cene zaostajamo za planirano vrednostno realizacijo za 174.861.609 ton ali 8,6 %.

Planskih obvez nismo izpolnili tudi pri izvozu in metalurški menjavi. Pri čistem izvozu smo količinski plan realizirali s 85,4 %, vrednostnega pa z 92 %. V metalurški menjavi smo količinski plan izpolnili z 32,9 %, vrednostnega pa s 37,1 %. Neizpolnjevanje planskih obvez pri izvozu in metalurški menjavi je imelo pozitiven finančni učinek.

Ugotovili so tudi, da je fizična produktivnost v Železarni v prvem polletju na indeksu 98,5, da pa je vrednostno na indeksu 117,8. Razlika je posledica spremembe cen v drugem polletju lanskega leta in spremembe proizvodnega asortimenta.

Na zvišanje stroškov v posameznih temeljnih organizacijah vplivajo v prvem polletju v glavnem odstopanja od planiranih in normativnih porab ter nedoseganje planiranih izplenov.

Preskrba z vložnim materialom v prvem polletju ni bila zadovoljiva, tako po količini kot po asortimentu.

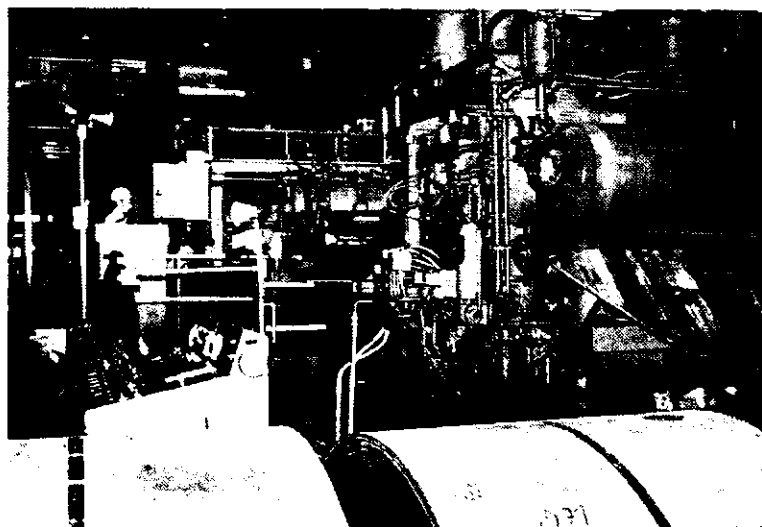
Odbor je sprejel naslednje ukrepe za sanacijo stanja v poslovanju Železarne v prvem polletju:

V 2. polletju je treba posvetiti vso skrb izvrševanju planiranih obvez v količini in asortimentu. V zvezi s tem je potrebno na osnovi analize ugotovljenega stanja pripraviti po temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih ukrepe, s katerimi bomo zelene cilje dosegli.

Na osnovi predhodne obravnave na delavskih svetih temeljnih organizacij je bil sprejet tudi predlog oblikovanja in korištenja sredstev AZ za leto 1977, s pripombo, da se iz nerazporejenih sredstev odobri povečanje za TOZD Željarno in TOZD Hladno valjarno Jesenice, seveda ko bosta temeljni organizaciji pripravili ustrezne programe.

Na koncu seje so delegati v delavskem svetu Železarne sprejeli s nekaj pripombami še samoupravni sporazum o zgraditvi soseske Center II.

Nada Dejak

Del žarilno-lužilne linije v hladni valjarni Bela

TOZD DRUŽBENA PREHRANA

7. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik Bogdan Langus je v četrtek, 28. julija, sklical sejo DS TOZD Družbena prehrana in v obravnavo predlagal: pregled sklepov šeste seje, pregled in potrditev poslovanja v prvem polletju 1977, poročilo odborov, tekočo pošto in razno.

Pri pregledu sklepov je bilo ugotovljeno, da so vsi realizirani.

Analiza finančnega rezultata Železarne za junij in kumulativno za prvo polletje 1977 je bila podana in po kratki razpravi je DS potrdil poslovni rezultat in za delegata za usklajevanje pripomb in oblikovanje sklepov izvolil Bojana Klina.

Delavskemu svetu je bil posredovan tudi polletni finančni rezultat TOZD Družbena prehrana, ki izkazuje negativni rezultat. To je posledica nizkih cen, ki so bile zadnjikrat potrjene v letu 1975, sedaj pa kljub povišani vrednosti bona s 5 na 8 din še ne korigirane. Vsekakor razlike 3 din v vrednosti bona ne more nositi TOZD DP. Negativni rezultat se bistveno zmanjša ob upoštevanju še ostalih uslug, ki niso bile zajete v junijskem fakturiranju.

Delavski svet je bil obveščen, da so bile že izdelane kalkulacije novih cen in posredovane Sob Jesenice in da so nove cene že potrjene. Odbor za gospodarstvo TOZD DP jih mora obdelati in pripraviti za razpravo na odboru za kadre in družbeni standard ter predloge dati v razpravo v ostale TOZD.

Vodja TOZD je poudarila, da bo treba marsikaj izboljšati v TOZD sami, med prvimi kvaliteto naših uslug, kot tudi odnos naših delavcev do koristnikov uslug, izboljšati ravnanje z osnovnimi sredstvi, materialom in hrano.

Julka Krejčič je predlagala, naj bi se zunanjim gostom zaračunavalo korištenje prostorov v restavraciji Železarne, saj so stroški za čistila, sredstva, elektriko, pranje in vse ostalo, s tem povezano, visoki, in ko je mesec okoli, to znatno bremeni restavracijo. S predlogom so člani DS soglašali, s pripombo, da bo ta problem treba enkrat rešiti in ne se o tem samo pogovarjati.

Poročilo o finančnem rezultatu TOZD Družbena prehrana za 1. pol-

letje je delavski svet vzel na znanje. Predsednik Bogdan Langus je članom DS posredoval pripombe na pravilnik o varstvu pred požarom, katere so bile posredovane s strani TOZD in jih bo potrdil še delavski svet Železarne.

Člani DS ugotavljajo, da pripombe, katere je posredoval naš TOZD, glede počitniških domov, niso sprejete, razen člena 7, in so še vedno mnenja, da bi v pravilniku morale biti omenjene dislocirane enote, to je, da ta pravilnik velja tudi za počitniške domove v Crikvenici in Brijuni, to je zahteva pristojnih organov v teh mestih in v nasprotnem primeru naš TOZD ne bo odgovoren za posledice, ki bi sledile zaradi pomanjkljive navedbe počitniških domov.

Nadalje je predsednik informiral prisotne o dopisu SEO oddelka za nagajevanje glede obračunske postavke za vodja TOZD.

Iztok Torkar je v imenu mladinske organizacije TOZD Družbena prehrana zabil za dovoljenje, da bi mladi očistili vrt restavracije Železarne in ga uporabljali za organiziranje mladinskih plesov.

Delavski svet je v zvezi s tem poročil, naj mladinska organizacija kot pobudnik in ob upoštevanju odgovornosti naredi kratko vlogo za uporabo tega vrta v imenu ZSMS Železarne.

Železarski globus

VELIKA BRITANIJA

Na novo ustanovljena mednarodna železarska družba North Sea Iron Co. bo v kraju Jarrow Slake na Tyneides v bližini mesta Newcastle gradila nov obrat za proizvodnjo železove gobe. Investicijski stroški so predvideni v višini 180 milij. dolarjev. Železovo gobo bodo proizvajali po postopku Purofer.

PREGLED SESTANKOV SDS

Z razpravo o predlogu ocenjevanja delovne uspešnosti nadaljujejo v TOZD Remontne delavnice (samoupravni delovni skupini zidarji in plastika) ter v TOZD Vzdrževanje (samoupravna delovna skupina vzdrževanje Javornik I). Sestale pa so se tudi vse delovne skupine v TOZD Hladna valjarna Jesenice in obravnavale predvsem plan in proizvodnjo v juniju, proizvodne dosežke v 1. polletju 1977 in izpolnjevanje akcijskega programa.

Vse tri skupine, ki so obravnavale predlog ocenjevanja delovne uspešnosti, so se odločile za II. varianto. V delovni skupini zidarji želijo, da bi ta predlog začel čim prej veljati. V delovni skupini plastika pripominjajo, da je treba pravilno ocenjevati. Ne strinjajo se s točko 4.5, ampak menijo, da je treba nagajevati po delovni učinkovitosti.

Samoupravna delovna skupina vzdrževanje Javornik I predlaga, da bi morale biti vse ocene javno prikazane. Poleg tega ugotavljajo, da se ocenjevanje delovne uspešnosti prepočasno uveljavlja. Seznanili so se tudi z remontom valjarne debele pločevine ter z načinom uporabe letnih dopustov.

Ko so v TOZD Hladna valjarna Jesenice razpravljali o planu in proizvodnji v juniju, so ugotovili, da so presegli družbeni plan za 340,5 tone, vendar ti uspehi niso ustrezno stimulirani. Zato so skoraj vse delovne skupine nezadovoljne s sedanjim načinom nagajevanja, ki upošteva le storilnost zadnjih treh mesecev. Tako, na primer, delovna skupina žarilnica sprašuje, zakaj lahko dobi temeljna organizacija, ki ne izpolnjuje plana, večjo stimulacijo na proizvodnjo kot tista temeljna organizacija, ki presega plan. Delovne skupine hladna valjarna 2 in 3 ter adjušta hladne valjarne zato predlagajo, naj obračun osebnega dohodka temelji na dosežku in naj se storilnost primerja z letom 1976.

Tudi proizvodni rezultati v 1. polletju 1977 so v hladni valjarni Jesenice rekordni. Povečali sta se storilnost in finančna realizacija.

Delovne skupine v hladni valjarni Jesenice so opozorile na nekaj problemov: da je potrebno boljše vzdrževanje umivalnice in kopalnice, da je treba dobaviti vilicarja zaradi lažjega dela v odpremi ter da nekatera mesta v obratu ogrožajo varno delo. V lužilnici so ponovno poudarili, da zaradi nadurnega dela nekateri delavci ne dobijo otroškega dodatka.

CPSI - Nada DEJAK

TOZD KOVINOSERVIS

5. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V četrtek, 28. julija, je bila peta redna seja delavskega sveta TOZD Kovinoservis. Predsednik Franc Medja je za dnevni red predlagal: obravnavo poslovanja za prvo polletje 1977, potrditev predloga pravilnika o cenah za izdelke in storitve ter obravnavo vlog, naslovljenih na delavski svet.

Računovodja je podal analizo poslovanja za prvo polletje, ki so jo delegati prejeli tudi v pisni obliki. Tako je lahko vsak delegat DS, in prisotni predstavnik družbenopolitičnih organizacij, sam pregledal in spremljal analizo. V razpravi, ki je sledila po pregledu analize, so se člani DS največ zadržali pri osebnih dohodkih, oziroma višini vrednostne točke. Ob sklepu razprave so člani DS soglasno potrdili polletni periodični obračun.

Predlog novega pravilnika o cenah za izdelke in storitve je obrazložil Drago Suligoj in takoj v začetku poudaril, da je bil stari pravilnik v cenah še iz leta 1970, zato je bilo potrebno pripraviti novega, ki je v skladu z zakonom o združenem delu. Razen tega pa stari pravilnik ni zajemal uslug iz novih dobavljenih strojev ipd. Po pregledu osnutka so člani DS v razpravi poudarili, da

nove cene niso previsoke, in sprejeli sklep, da se predlog pravilnika sprejme in predloži v potrditev še skupščini občine Jesenice.

Pri reševanju vlog, ki so bile predložene delavskemu svetu, so sodelovali vsi delegati. Rešiti so morali vlogo odbora za medsebojna razmerja delavcev glede odobritve kredita za individualno gradnjo sodelavcu, ki ni izpolnjeval vseh pogojev razpisa, nato so reševali pritožbo sodelavca, ki je menil, da njegova analitična ocena delovnega mesta ni realna, nazadnje pa so reševali še vlogo delavca, ki je zabil za denarno posojilo za nakup lastnega stanovanja.

Ob sklepu seje so razpravljali še o preselitvi TOZD Kovinoservis na novo lokacijo, kajti znano je, da bo ta prostor potrebovala železnica za razširitev železniške postaje.

R. Miro

Na predlog nabavnega sektorja so sprejeli sklep, da Železarna odstopi Plamenu Kropa, Verigi Lesce in Metalurškemu inštitutu Ljubljana del naše odobrene devizne kvote, in sicer:

Plamenu Kropa	1.000.000 din
Verigi Lesce	3.000.000 din
Metalurškemu inštitutu	260.000 din
Skupaj	4.260.000 din

Predsednik poslovnega odbora je podal informacijo o trenutnem stanju v zvezi s cenami naših proizvodov, ki jo je odbor za gospodarstvo vzel na znanje.

Ob koncu seje so sklenili predlagati delavskemu svetu Železarne v potrditev imenovanje petčlanske komisije za podelitev Pantzove nagrade in se dogovorili še nekatere podrobnosti v zvezi z obiskom predsednika gospodarske zbornice Slovenije, ki bo s sodelavci obiskal Železarno 3. avgusta.

J. Š.

A black and white photograph showing a large group of young men in military uniforms standing in a long line in front of a building. A man in a dark uniform stands on a raised platform to the left, addressing the group. The uniforms are light-colored with dark trousers and caps. The building in the background has multiple windows and a balcony.

SODELAVEC IZ ŽEBLJARNE

Na Jesenicah se počutim dobro, toda zabave za mlade je zelo malo. V samskem domu se večkrat zbe-

J. R.

Hilmo svoj prosti čas izkoristi za pisanje pesmi, sprehode, veliko pa tudi keglja. Večkrat gre tudi domov, saj mu je zelo dolgčas po ženi in otrocih. Njegova edina želja je dobiti stanovanje, da bi v miru živel s svojo družino. Želimo mu tudi mi in da bi bil še naprej tako dober delavec ter vesel in priazen do vsakega, kot je bil doslej.

V. H.

Uredništvo, bralce Železarnja, delavce v Železarni in prebivalce občine pozdravljajo brigadirji brigade jeseniško-bohinjski odred, ki delajo v okviru MDB France Prešeren iz Kranja na mladinski delovni akciji **BRKINI '77**.

Postopek v retortji je prekinjen, medtem ko je v jaskasti peči neprekinjen in zelo podoben procesu v plavžu. Oba postopka zahtevata glede na zrnatost dobro pripravljene vložke. Najboljši so peleti, ki omogočajo čim bolj enakomerno prehajanje

Tito

Ko sta se pojavila in začela čedalje bolj uporabljati avtomobilski promet in letalstvo, se je proporcionalno zmanjševala udeležba železnice pri omenjenih opravilih, toda to vendarle ni bistveno vplivalo na radikalno spremembo njene vloge v vojni. V številnih državah so železnice tudi v novih razmerah zadržale prednost v primerjavi z drugimi vrstami prometa (avtomobilski, rečni, zračni), toda iz leta v leto se je povečevalo število držav, v katerih se je ta odnos spreminjal v prid drugim panogam.

Nadaljevanje

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČ

PROIZVODNJA IN UPORABA ŽELEZOVE GOBE 4

Plin za redukcijo je v ustrezni napravi predelan zemeljski plin in vsebuje preko 75 % vodika. V napravo preide na dnu najvišje reaktorja in izhaja na vrhu najvišjega. Dimne pline po ločenih predelavi ponovno uporabijo v procesu.

Na stabilnost postopka v lebdečem stanju ima velik vpliv hitrost premikanja in s tem tudi velikost zrna železove rude. Zato zahteva ta postopek zelo dobro homogenizacijo in kontrolo zrna uporabljene rude. Poleg tega je ta postopek tudi omejen z nižjo temperaturo redukcije, da ne pride do taljenja finih zrn. Nižja temperatura redukcije ima za posledico manjšo vsebnost železa v proizvedeni železovi gobi. *(Nadaljevanje na 6. strani)*

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

6. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V torek, 26. julija, je bila šesta redna seja odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Valjarna bluming-štekel, ki jo je sklical in vodil predsednik odbora Anton Mencinger.

Odbor je obravnaval dosežene proizvodne rezultate v mesecu juniju in v prvem polletju in ugotovil, da je bila proizvodnja v mesecu juniju izredno slaba. Adjustaža bluminga je družbeni plan presegla za 1,8 %, zaostala pa je za operativnim planom, ki je bil predviden 22.700 ton, dosežen pa je 20.400 ton. Adjustaža štekel pa je zaostala za družbenim planom za 7,6 %, prav tako pa ni bil dosežen operativni plan. Skupna proizvodnja TOZD Valjarna bluming-štekel za junij je zaostala za družbenim planom za 2,3 %, planirani operativni plan je znašal 38.700 ton, dosežen pa je bil le s 34.900 tonami. Blagovna proizvodnja je bila presežena za 6,6 % v odnosu na družbeni plan in znaša skupna odprema 6.534 ton, zaostanek za operativnim planom pa je okrog 700 ton.

Oddelek bluming-štekel je obratoval do 15. junija s potisno pečjo. Zastoji na blumingu so bili visoki in je začelo proti koncu junija primanjkovati vložka za obe adjustaži. Manjše popravilo je bilo tudi na glubinski peči. Porast zastojev je tudi na šteklju predvsem zaradi forsiranega valjanja, oziroma težkega programa ter slabega stanja naprav. V juniju je bilo poleg jeklarske proizvodnje založenih še 2.800 ton hladnega vložka.

Oddelek adjustaža bluminga postavljenih nalog ni izpolnil, saj je operativni plan dosegel le 90 %, družbeni plan pa s 102 %, če pa upoštevamo rezanje in adjustiranje blumov za valjarno žice, je operativni plan dosegel s 95 %, družbeni pa s 107 %. Po asortimentu je proizvodnja odstopala zaradi večjih količin slabov za potisno peč, ki je bila presežena s 65 %.

Oddelek adjustaža štekel planskih obveznosti ni dosegel, ker je prejel premalo vroče valjanih kolobarjev. Izplen na blumingu se je nekoliko izboljšal saj znaša 0,7 %, majski pa je bil dosežen z 1,0 %. Izboljšanje je v glavnem pri Kv 160 in predtrakovih, medtem ko se je pri Kv 135 znižal. Izredno slab izplen je bil na šteklju in se je znižal v primerjavi z majem za 2,5 %.

Proizvodnja adjustaže bluminga je za prvo polletje višja za 4,4 %, proizvodnja adjustaže štekel pa nižja za 8,3 % od družbenega plana. Pri blagovni proizvodnji je adjustaža bluminga presegla družbeni plan za 59,3 %, adjustaža štekel pa je dosegla plan le s 95,3 %, skupna proizvodnja TOZD Valjarna bluming-štekel pa je dosežena s 97 %.

Proizvodnja temeljne organizacije je nihala iz meseca v mesec za kar so bili različni razlogi in okvare na posameznih napravah, predvsem na blumingu. V januarju je bil nenadni remont globinske peči in so morali vključiti potisno peč, ki pa je kasneje obratovala skozi vse mesece. V februarju je bila montirana naprava AGC, kar je povzročilo, da ni bila izvaljana zadostna količina vložka za adjustažo štekel. V marcu in aprilu pa je bila v sanaciji globinska peč, kar je bistveno vplivalo na proizvodnjo, saj je pričelo primanjkovati materiala. V polletju so zabeležili tudi velik porast predtrakov, predvsem zaradi obratovanja nove

hladne valjarne, porast pa je tudi pri namenskih slabih. Iz meseca v mesec so se povečali tudi zastoji na blumingu do višine 35 %.

Izplen v adjustaži bluminga je pod programiranim za 0,7 % predvsem zaradi Kv 120 in Kv 160, kjer se pojavlja romboidnost ter predtrak zaradi pogostih okvar štekel. Izplen na šteklju je pod planiranim za 0,8 % in je problematičen za hladno valjarno Bela. Eden od vzrokov za reklamacije trakov sta neustrezna površina in valovitost.

Temeljna organizacija ima v juniju 11.108.335,52 din zvišanja stroškov, in sicer na vložku za 9.934.862 din, kar je nastalo predvsem zaradi priznanih stroškov izmečka talilnicam, zaradi obremenitve izmečka od profilarne. Največje zvišanje je pri vložku, in sicer 9.770.947 din, predvsem zaradi slabega izplena na blumingu in šteklju. Zvišanje je tudi pri predelavi, in sicer za 1.173.472 din

7. SEJA DELAVSKEGA SVETA

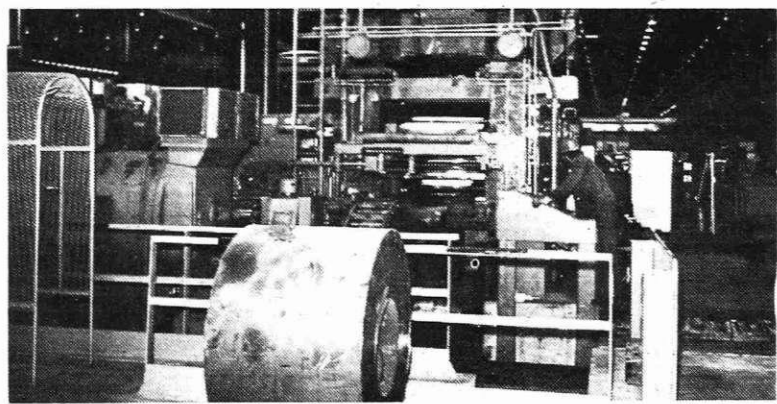
V petek, 29. julija, je bila sedma seja DS TOZD Valjarna bluming-štekel, ki jo je sklical in vodil namestnik predsednika Alojz Likovič. Na seji so obravnavali naslednja vprašanja:

TOZD Valjarna bluming-štekel je v prvem polletju dosegla proizvodnjo v višini 217.728 ton ali 99,2 % v odnosu na družbeni plan. V primerjavi z istim obdobjem preteklega leta pa je bila količinsko presežena proizvodnja za 4,2 %.

Blagovna proizvodnja je dosegla 35.974 ton ali 97,6 % na družbeni plan. Vendar samo 82,1 % na lanskolletno blagovno proizvodnjo zaradi pričetka obratovanja nove hladne valjarne.

Glavni vzroki, da TOZD ni dosegla planskih obveznosti, so neenakomeren asortiment v prvem polletju in izredno visoki zastoji, ki so se stopnjevali iz meseca v mesec na proizvodnih napravah bluminga in štekel ter dosegli rekordno višino 35 %. Proizvodnjo sta ohromila tudi sanacija druge globinske peči, montiranje AGC naprave za avtomatsko merjenje trakov na šteklju. Vsak mesec je bila vključena tudi potisna peč.

Razen tega, da je izpadla proizvodnja, so vse te okvare vplivale tudi na izplen, ki je za - 0,8 pod dovoljeno mejo, kar ima za posledico povečanje stroškov. Izredno je problematičen izplen pri hladni valjarini, ki znaša - 5,4 %.

Dresirno ogrodje v hladni valjarni Bela

zaradi povečanega kalkulativnega odpisa valjev, večje porabe valjev in zaradi nizke proizvodnje, ki je za 1.500 ton nižja od planirane.

V prvem polletju 1977 ima TOZD Valjarna bluming-štekel za 19.747.494,06 din zvišanja stroškov, in sicer na vložku 20.624.890 din, kar je nastalo zaradi priznanih stroškov talilnicam, zaradi obremenitve izmečka od hladne valjarne Bela in obremenitve izmečka od profilarne. Najpomembnejši vzrok za zvišanje pa je v nedoseženem izplenu na blumingu in šteklju. Predelava ima v prvem polletju 877.396 din znižanja, kar je nastalo predvsem zaradi nižjih stroškov OD in materiala za popravlila in vzdrževanje.

Podano je bilo tudi poročilo o kritju negativnega salda investicijskega vzdrževanja za valjarno žice iz leta 1976. TOZD Valjarna bluming-štekel bo krila 80 % preko račitve sredstev, medtem ko bo TOZD Valjarna debele pločevine krila 20 % prekoračenih sredstev. Ključ za določitev zneska, ki ga krijeta obe temeljni organizaciji, je bila nabavna vrednost osnovnih sredstev. Po kritju negativnega salda za valjarno žice ostane TOZD Valjarni bluming-štekel za leto 1976 še sredstev v višini 5.924.287,75 din.

NI

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

5. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V četrtek, 28. julija, je bila peta redna seja odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Valjarna debele pločevine, ki jo je sklical in vodil Milan Šulc. Obravnavali so sedem točk dnevnega reda.

Predsednik je najprej podal pregled sklepov zadnje seje, pri čemer so ugotovili, da so realizirali, razen sklepov št. 5, 6 in 7, ki so dolgoročnega značaja.

TOZD Valjarna debele pločevine je planske obveznosti v juniju izpolnila, kot sledi: plan vroče valjane pločevine je bil dosežen 9.032 ton, oziroma 103,5 %. Zastoji na progi so se zmanjšali na 20,66 % in so bili najnižji v prvem polletju. Plan gotovega blaga je bil dosežen samo 91,8 %. Vzrok za to je bil predvsem v pomanjkanju delovne sile (dopusti in pa velika odsotnost zaradi bolezni), v začetku meseca pa je tudi primanjkovalo pločevine na Sack škarijah.

Plan odpreme je bil dosežen 98,5 %. Zaradi popravila, oziroma rekonstrukcije železniškega tira je bila možna odprema samo s kamioni, kar je delno vplivalo na izpolnitev plana, predvsem pa na dinamiko odpreme.

Izplen je bil dosežen 80,87 % od planiranih 79,9 %. Pri analiziranju stroškov so ugotovili, da je TOZD Valjarna debele pločevine tako v juniju kot v celotnem prvem polletju dobro delala, saj so stroški nižji od planiranih.

Doseženi rezultati so spodbudni, posebno pri postavkah kot so: izpolnjevanje proizvodnih nalog, produktivnost, izpolnjevanje naročil in stroški (predvsem stroški vložka). Posamezni cilji, postavljeni z akcijskim programom, se pozitivno odražajo na nivoju stroškov.

Kot glavne naloge za doseganje še boljših rezultatov so si zadali: produktivnost, doseganje s planom predvidene proizvodnje, koriščenje

kapacitet - izpolnjevanje asortimenta in doseganje čimboljših izplenov.

Odbor je obravnaval plan koriščenja sredstev investicijskih zamej, katera bodo v glavnem porabili za sanacijo higienskih prostorov in za nabavo že dotrajanih elektro magnetov ter ureditev ceste ob južni strani hale, zaradi lažjega dostopa do skladišča mazil.

5. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V ponedeljek, 25. julija, je bila peta redna seja odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Valjarna debele pločevine, ki jo je sklical in vodil Avgust Gabor.

Najprej so ugotovili, da so bili vsi sklepi četrte seje izvršeni, razen petega skla (nočno delo žensk), ki bo realiziran, ko bo postavljen novi nabavljivi sektor.

Odbor je obravnaval predlog organizacije zdravstvenega varstva, s katerim je soglašal, s pripombo, da se bodo sprejeti ukrepi tudi izvajali.

V zvezi z osmim sklepom pete seje delavskega sveta (reorganizacija TOZD in nove zadolžitve na delovnem mestu), je bila odboru podana informacija, da bo le-ta izvršen, ko bo oddelek za organizacijo dela izdelal predlog reorganizacije. Odbor je sprejel priporočilo vodje TOZD, da samoupravne delovne skupine na prihodnjih sestankih obravnavajo medsebojne odnose.

Ob sklepu se je odbor potrdil interne spremembe, ki jih je zahtevala nova organiziranost v TOZD Valjarna debele pločevine.

TOZD ŽICARNA

5. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V četrtek, 28. julija, je predsednik Bogdan Marinkovski sklical peto sejo delavskega sveta, na kateri so obravnavali poslovno poročilo TOZD Žičarna za prvo polletje in izvolili vodjo delegacije v delavskem svetu Železarne.

Na seji so bili seznanjeni s poslovnim poročilom, ki je bilo sprejeto z ugotovitvami, da plan ni bil dosežen, ker niso bili polno zasedeni stroji zaradi:

- pomanjkanja delavcev, neplaniranega odhoda sedmih delavcev v JLA, nenormalne bolezenske odsotnosti, neenakomerne preskrbe z vložkom, v zadnjih mesecih je bilo sploh pomanjkanje vložka, družbeni plan ni bil realno postavljen, ker novi stroj »ARBOGA« ni začel obratovati, kot je bilo planirano, niti ni bilo zanj vložka in ustreznih naročil. Zaradi tega stroj še vedno obratuje le na dve izmeni.

6. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Ciril Resman - predsednik odbora za gospodarstvo, je 27. julija sklical sejo, na kateri so med drugim obravnavali poslovne rezultate TOZD Žičarna v mesecu juniju. Odbor je ugotovil, da se storilnost povečuje. Operativni plan je bil dosežen s 5.855 tonami vlečene žice. Prodajna cena 10.222 din za tono je bila višja od planirane. Proizvodni stroški so se v mesecu juniju znižali, le pri embalaži so se nekoliko zvišali.

Odbor je potrdil tudi predlog operativnega plana za mesec avgust, ki predvideva 5.400 ton vlečene žice in je za 200 ton nižji od družbenega plana.

DS je izvolil Ivana Sušnika za vodjo delegacije v delavskem svetu Železarne, Vinka Pogačnika pa za namestnika. DS je zadolžil delegacijo, da na prihodnji seji poroča o sanacijskem programu TOZD Hladna valjarna Bela.

B. J.

6. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik Alojz Zorko je 25. julija sklical šesto sejo odbora za delovna razmerja, na kateri so obravnavali izvrševanje sklepov zadnje seje, potrdili sprejem novih delavcev in premitve delavcev na druga delovna mesta ter izbirali med kandidati za zasedbo prostih delovnih mest, ki so bila objavljena.

V mesecu juniju so si pridobili lastnost delavca v združenem delu TOZD Žičarna štirje delavci, trem pa je odbor potrdil prenehanje lastnosti delavca. Na predlog vodje proizvodnje se dvema delavcema izstavijo odločbe za premostitev na drugo delovno mesto, enemu pa se ugodno premostitev iz TOZD Žičarna v TOZD HV Bela.

Odbor je na osnovi objave prostih delovnih mest za pomočnika izmenjskega delovodje v žičarni I izmed štirih kandidatov izbral Vita Lavtičarja, ki v celoti izpolnjuje pogoje za delovno mesto. Na prosto delovno mesto izmenjski delovodja v žičarni I pa je odbor razporedil Tomaža Štefelina.

Med drugim se je odbor strinjal tudi z novo organizacijo zdravstvenega varstva v obratni ambulanti.

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

(Nadaljevanje s 5. strani)

METALURŠKO VREDNOTENJE ŽELEZOVE GOBE

Železovo gobo uporabljajo vedno bolj kot vložek v obločnih električnih pečeh. Zato se zanimive ugotovitve, kako vpliva njena uporaba na različne obratovalne kazalce, ki imajo vpliv na metalurgijo in ekonomijo proizvodnega postopka.

KVALITETA JEKLA: Železova goba vsebuje običajno malo žvepla, fosforja in ostalih elementov, ki so v jeklenem odpadku; kot so baker, kositer in krom. Železova goba, proizvedena po Midrex postopku, vsebuje 0,002 do 0,01 % žvepla in 0,007 do 0,04 % fosforja. Nižja vsebnost žvepla in fosforja v vložku olajša potek rafinacije. Tako majhne količine ostalih nezaželenih elementov pogosto pogojujejo, da je železova goba zelo primerna za proizvodnjo tistih vrst jekla, ki so v tem pogledu zelo zahtevna.

Ker ima železova goba tudi zelo stabilno kemično sestavo, je možna bolj zanesljiva kontrola vložnega materiala. To omogoča uporabo cenejšega jeklenega odpadka slabše kvalitete skupaj z železovo gobo pri proizvodnji zahtevnejših vrst jekla.

PRODUKTIVNOST: Železovo gobo zakladajo v obločno električno peč kontinuirno skozi obok. S tem se zmanjša izguba časa, potrebnega za večkratno zakladanje jeklenega odpadka v košaro. Kontinuirno zakladanje železove gobe omogoča boljše prilagoditev poteka zakladanja in načina taljenja, tako da je možno vpeljati enoten sistem ogrevanja, taljenja in rafinacije. Ti dejavniki, povezani s krajšim časom rafinacije

zaradi nižje vsebnosti žvepla in fosforja v vložku, omogočajo povečanje produktivnosti. Po nekaterih podatkih naraste produktivnost za okoli 20 % pri uporabi 70 % železove gobe namesto 100 % jeklenega odpadka v vložku.

PORABA ELEKTROD: Poraba elektrod v obločni električni peči je pri uporabi železove gobe nižja kot pri uporabi jeklenega odpadka iz sledečih razlogov:

1. manjše število zakladalnih kosov z jeklenim odpadkom skrajša čas, ko so elektrode izven peči in izpostavljene vplivom zraka,
2. v atmosferi peči je zaradi železove gobe v vložku veliko ogljikovega monoksida, kar zmanjša oksidacijo elektrod,
3. možnost mehanskega lomljenja je znatno znižana zaradi manjše količine jeklenega odpadka v vložku.

Dosedanji obratovalni rezultati kažejo, da je bila poraba elektrod znižana za okoli 30 %, če je količina železove gobe v vložku narasla na 40 do 50 %.

PORABA APNA: Zdi se, da bi morala poraba apna naraščati z večjo količino železove gobe v vložku. Vzrok bi naj bil v povečani količini jalovine, ki jo vsebuje železova goba. Vendar manjša količina žvepla in fosforja v vložku omogoča kljub temu nižjo porabo apna, kot če je v vložku samo jekleni odpadki. Poleg tega je tudi izkoriščanje apna boljše, ker je dodajano kontinuirno skupaj z železovo gobo. V zahodno-nemški železarni Hamburger Stahlwerke so pri 70 % železove gobe v vložku znižali specifično porabo apna z 49,9 kg/t na 27,2 kg/t proizvedenega jekla.

PORABA PROTI OGNJU ODPORNIH MATERIALOV: Podatki o porabi proti ognju odpornih materialov so zelo

različni. Vendar je razumljivo, da bo njihova poraba z železovo gobo v vložku večja. Vzroki so: večja količina žilindre, večja poraba električne energije in slaba zaščita stene, kar je posledica manjše količine jeklenega odpadka v vložku.

Vendar nekateri podatki iz prakse kažejo, da pri vzdržnosti sten praktično ni bistvenih razlik. Nasprotno pa je vzdržljivost obokov precej manjša.

PORABA ELEKTRIČNE ENERGIJE: Zaradi redukcije preostalih oksidov in taljenja jalovine v železovi gobi je poraba električne energije večja kot pri uporabi jeklenega odpadka. Pri uporabi 70 % železove gobe v vložku naraste za okoli 8 % v primerjavi s samim jeklenim odpadkom. Na uporabo električne energije vpliva tudi stopnja metalizacije; čim večja je, tem manjša je njena poraba. Vendar je večja poraba električne energije delno nadoknadena s skrajšanjem saržnega časa.

ZAKLJUČEK: Tehnologija direktne redukcije je v zadnjem času zelo napredovala in je že prešla svojo poskusno dobo. Kaže, da bodo s povečano potrebo po jeklu gradili v svetu vedno več manjših železarn s kombinacijo naprav za direktno redukcijo in električnih obločnih peči. Posebno bodo takšne železarne zanimive za dežele v razvoju, ker zahtevajo manj investicijskih stroškov.

Za industrijsko bolj razvite države je postopek proizvodnje jekla z uporabo železove gobe tudi zanimiv. Brez težav lahko proizvajajo v obločnih električnih pečeh tiste vrste jekel, ki zahtevajo nizke vsebnosti bakra, kositra in kroma. Poleg tega omogoča železova goba tudi manjšo porabo jeklenega odpadka in s tem vpliva na stabilizacijo ali znižanje njegove cene.

KONEC

NEKAJ VPRAŠANJ O RAZPOREJANJU DOHODKA IN DELITVI SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE PO DELU IN REZULTATIH DELA

(Nadaljevanje s 1. strani)

darski sistem in razvojno politiko predsedstva sveta ZSJ in ustrezno komisijo predsedstva CK ZKJ nadaljuje dogovarjanje o vseh bistvenih vprašanjih, pomembnih za hitrejši razvoj sistema delitve osebnega dohodka po delu in rezultatih dela na osnovi zakona o združenem delu.

I.

1. Uresničevanje zakona o združenem delu odpira veliko število aktualnih vprašanj v zvezi s pridobivanjem, razporejanjem in delitvijo dohodka, kakor tudi v zvezi s konstituiranjem združenega dela na dohodkovni osnovi.

Istočasno z oblikovanjem meril delitve sredstev za osebne dohodke, izdelavo pravilnika o osnovah in merilih delitve sredstev za osebne dohodke je aktivnost usmerjena na nadaljnje razreševanje vprašanj pridobivanja dohodka v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih, oziroma na oblikovanje samoupravnih sporazumov o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega prihodka, posebno v tistih delovnih sredstvih, v katerih je več organizacij združenega dela dohodkovno povezanih in kjer so ti odnosi bolj sestavljeni.

Vzpredno s temi aktivnostmi so v celotni organizaciji sindikata na vseh nivojih organiziranosti soočeni s problemi in rešitvami za globalne pogoje pridobivanja in razporejanja dohodka. Aktivnost se odvija v smeri dogajanja gospodarskega sistema in družbenih stališč, zasnovanih na dohodkovnih načelih. V svetu ZSJ sta pri tem angažirani: komisija za gospodarski sistem in razvojno politiko in komisija za dohodek in samoupravljanje, v sodelovanju s komisijo za gospodarski sistem pred-

sedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije.

Intenzivna aktivnost pri dograjevanju sistema delitve sredstev za osebne dohodke po delu in rezultatih dela je opozorila na vprašanja, katerih reševanje je v direktni povezanosti z ustvarjanjem načela delitve po delu in rezultatih dela.

Tako so, na primer, še vedno odprta vprašanja: obstoječe razlike v višini dohodka med posameznimi panogami in grupacijami; problematika cen, v pogojih delovanja samoupravnega tržišča; svobodna menjava dela; vprašanje minulega dela; vprašanje razmejevanja prispevka iz dohodka in osebnih dohodkov delavcev, posebno s stališča obdobjevanja delovno-intenzivnih panog in grupacij (kriteriji za splošno in skupno porabo (po njunem pomeni); vprašanje dela dohodka, pridobljenega na osnovi izjemnih ugodnosti; vprašanje spodnje meje dohodka po posameznih proizvodnjah; vprašanje medsebojnih odnosov temeljnih organizacij združenega dela na bazi skupnega prihodka in skupnega dohodka (interne cene) in podobno.

Glede na to, da je reševanje vseh teh vprašanj bistveni pogoj za ugotavljanje dohodka TOZD na osnovi skupnega prihodka in dohodka ter ustvarjanja načela delitve po delu in rezultatih dela, je nujno intenzivirati aktivnost v celotni sindikalni organizaciji pri dogovarjanju in usklajevanju mišljenj ter iskanju skupnih rešitev. O nekaterih vprašanjih skupnega interesa pa tudi v svetu Zveze sindikatov Jugoslavije.

2. Razporejanje čistega dohodka in utrjevanje odnosov njegovih delov omogoča racionalno koriščenje družbenih sredstev, povečevanja produktivnosti dela in dohodka, kakor tudi dosledno uresničevanje načela delitve po delu in rezultatih dela. Poleg bistvenega pogoja, da delavci v TOZD sprejemajo odločitve o razporejanju čistega dohodka, v skladu s skupnimi osnovami in merili, ki so opredeljena v samoupravnih sporazumih in družbenih dogovorih, h katerim so pristopili in jih podpisali, je neogibno, da osnove za sprejemanje teh odločitev temeljijo na medsebojni odvisnosti in pogojenosti posameznih delov čistega dohodka. Ta medsebojna pogojenost delov čistega dohodka predstavlja izhodišče, ki ga je potrebno imeti pred očmi pri opredeljevanju zakonitosti pri razporejanju čistega dohodka, oziroma opredeljevanju posameznih delov čistega dohodka v skupnih načrtih in programih razvoja. Bistven element te zakonitosti, ki bo opredeljeval višino posameznega dela čistega dohodka, je višina dohodka.

Izhajajoč iz svojih interesov in potreb, toda v skladu z obvezami, ki so jih sprejeli s samoupravnimi sporazumi o temeljnih planov in dogovorih o osnovah planov družbenopolitič-

nih skupnosti, delavci TOZD v delovni organizaciji oblikujejo skupne osnove in merila za razporejanje čistega dohodka na del dohodka za izboljšanje in razširjanje materialne osnove združenega dela, rezerve in oblikovanje mase sredstev za osebne dohodke in za skupno porabo delavcev.

Del dohodka za izboljšanje in razširjanje materialne osnove združenega dela je odvisen od narave dejavnosti in vloge, ki jo ima določena proizvodnja v družbeni reprodukciji. S temi sredstvi je potrebno zagotoviti izboljšanje tehnike in tehnologije proizvodnje in poslovanja, uvažanje sodobne organizacije dela in druge pogoje za boljšo ekonomičnost dela, večji dohodek in s tem tudi možnost za ustrezno povečanje delov čistega dohodka.

Opredeljevanje rezervnih sredstev je odvisno od narave dejavnosti organizacij združenega dela in rizika v njenem poslovanju. Vsekakor bo potrebno večja sredstva izdajati v organizacijah, ki imajo sezonski značaj proizvodnje, ki nimajo stalnega in obdelanega tržišča za realizacijo proizvodov in podobno. Pri opredeljevanju višine teh sredstev in njihovega odnosa z ostalimi deli čistega dohodka je potrebno izhajati iz njihovega stališča, da se s temi sredstvi zagotavlja poslovna stabilnost organizacij združenega dela in materialna varnost delavcev.

Pri razporejanju dela sredstev za osebne dohodke in skupno porabo delavcev je potrebno izhajati iz delovnega prispevka, ki so ga delavci prispevali pri ustvarjanju dohodka, toda odvisno od produktivnosti dela, doseženega uspeha pri upravljanju in gospodarjenju s sredstvi v temeljni organizaciji in v drugih oblikah združevanja dela in sredstev, od uvažanja znanstvenih dosežkov, prilagoditvi proizvodnje in poslovanja temeljne organizacije pogojem tržišča in drugo. To pomeni, da je masa sredstev za osebne dohodke odvisna od delovnega prispevka delavca na osnovi tekočega dela, minulega dela in inovacij ter od ustvarjenega dohodka temeljne organizacije, oziroma delovne skupnosti.

Zločanje mase sredstev za skupno porabo in njen odnos z ostalimi deli čistega dohodka sta odvisna od višine dohodka, od orientacije, opredeljene z načrti pri reševanju odprtih stanovanjskih vprašanj, izboljšanja družbene prehrane, oddiha in rekreacije delavcev, odvisna od zdravstvene in starostne strukture delavcev, kakor tudi od prevzetih obvez z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi, h katerim so pristopile temeljne organizacije združenega dela.

3. PRIDOBIVANJE DOHODKA V TOZD

Prvi pogoj, da delavec odloča o celotni družbeni reprodukciji, je pridobivanje in razporejanje dohodka v temeljni organizaciji združenega dela. V okviru teh pogojev je mogoče v celoti izdelati samoupravne dohodkovne odnose in izpopolnjevati sistem delitve sredstev za osebne dohodke, po katerem vsakdo v ustvarjenem dohodku mora dobiti približno delu in ustvarjenim rezultatom dela.

V pomembnem številu primerov praksa kaže, da dohodek še vedno ni v TOZD, temveč se njegovo ugotavljanje in razporejanje opravlja na nivoju delovne organizacije. Proces oblikovanja skupnega prihodka in dohodka v temeljnih organizacijah združenega dela se odvija še dosti počasi in težko. Osnovni razlog za to je v nedoslednem konstituiranju TOZD. V večjem številu primerov so se TOZD formirale po principu prejšnjih podjetij v okviru zaprtih, dohodkovno povezanih, toda večkrat nasprotnih interesov posameznih delov delovne celote. V takih primerih je težko vezati delitev osebnih dohodkov s prispevkom posameznika k ustvarjenemu dohodku.

Dejstvo je, da se v večjem številu temeljnih organizacij združenega dela dohodek, ki ga le-te izkazujejo v zaključnih računih, formira na nivoju delovne organizacije. Delitev dohodka na TOZD se izvaja po vnaprej opredeljenem ključu, ki je običajno zasnovan na stroškovnem principu. Na ta način se običajno pokrijejo stroški poslovanja vsake TOZD, večkrat nerealno in subjektivno izkalkulirani, sredstva za reprodukcijo pa se izdajajo na mesta in na nivoju, za katerega je zainteresirana delovna organizacija. Bistvo problema pa je v tem, da se pri ugotavljanju prispevka TOZD pri ustvarjanju skupnega prihodka ne izhaja iz tržišča, temveč se na omejeni način ugotavlja interne cene in s tem interni pogoji izmenjave blaga in uslug. S tako »montiranim« dohodkom TOZD se zavestno beži od potrebe združevanja dela in sredstev, odločanje delavcev pa se zamezuje s tehnokratskimi potezami in računskimi operacijami.

Positivna ocena pa velja prizadevanjem v praksi, ki se gibljejo v smeri intenziviranja procesa iskanja ustreznih meril udeležbe posameznih TOZD pri ustvarjanju skupnega prihodka. V nekaterih primerih je to interna cena, korigirana s tržnimi elementi, od katere se lahko odstopa odvisno od skupno osvojenih narčtov razvoja delovne organizacije in vloge posamezne temeljne organizacije združenega dela v razvoju delovne organizacije.

Eden od mogočih načinov za preseganje sedanjega stanja, ki ga srečujemo v praksi nekaterih TOZD, ki pridobivajo dohodek z udeležbo v skupnem prihodu, je ugotavljanje skupnih standardov. Z njimi se opredeljuje količina materiala, čas trajanja dela in sestavljenost dela ter naloge in podobno. Opredeljevanje standardov se opravi glede na specifičnost proizvodnje, vrsto tehnologije in način dela, vrsto in kvaliteto družbenih sredstev, s katerimi delavci delajo v proizvodnji proizvodov, oziroma izvajajo usluge v določeni panogi ali grupaciji.

Eno število organizacij združenega dela, ki so po tehnološkem procesu in namenu proizvodov podobne, pri ugotavljanju relativne (odstotne) udeležbe posameznih delov proizvodov v skupnem proizvodu uporablja izkušnje svetovnih proizvajalcev, kar jim znatno pomaga pri oblikovanju družbeno-ekonomskih odnosov med temeljnimi organizacijami združenega dela, ker v veliki meri odstranjuje dvome, ki lahko nastanejo v pogojih oblikovanja teh odnosov na osnovi interno ugotovljenih normativov. Ta relativni odnos se smatra za »objektivnega«, ker se na tej osnovi ugotavljajo cene, s katerimi gredo omenjeni proizvajalci na svetovno tržišče.

Izhajajoč iz obstoječe prakse in vsebine zakona o združenem delu, je neobhodno potrebno, paralelno z izdelavo pravilnika o osnovah in merilih delitve osebnih dohodkov, pospešiti delo pri sprejemanju novih in dopolnitvi obstoječih samoupravnih sporazumov o urejanju medsebojnih razmerij in ustvarjanju skupnega prihodka in skupnega dohodka, kakor tudi drugih normativnih aktov TOZD. Samoupravni sporazumi, s katerimi delavci urejajo medsebojna razmerja pri ustvarjanju skupnega prihodka, mora vsebovati: obvezo o usklajevanju proizvodnih načrtov, standarde materialnih stroškov, kriterije za ugotavljanje stopnje amortizacije, pogoje dela, vpliv na poslovno in razvojno politiko, način nošenja rizika, osnove in merila udeležbe v skupnem prihodu in drugo.

Osnovne smeri aktivnosti pri preseganju sedanjega stanja in uresničevanja vsebine zakona o združenem delu je potrebno usmeriti v:

— pospešeno delo pri izdelavi samoupravnih sporazumov o urejanju odnosov in ustvarjanju skupnega prihodka in skupnega dohodka paralelno z izdelavo pravilnika o osno-

vah in merilih delitve sredstev za osebne dohodke;

— dosledno organiziranost TOZD in njihovo povezovanje na dohodkovnem principu;

— oblikovanje meril za vrednotenje prispevka posamezne TOZD pri pridobivanju skupnega prihodka;

— oblikovanje meril za vrednotenje prispevka posamezne TOZD pri pridobivanju skupnega dohodka;

— dosledno uresničevanje sistema samoupravnega planiranja;

— preseganje vseh pojavov grupno lastniškega obnašanja in zapiranja TOZD v svoje okvire;

— oblikovanje meril v vsaki TOZD za ugotavljanje in izdajanje dele dohodka, pridobljenega v izjemnih okoliščinah;

— uvažanje mesečnega obračuna in na ta način onemogočati anticipirano porabo (porabo pred ustvaritvijo).

4. PRIDOBIVANJE DOHODKA DELOVNIH SKUPNOSTI V DELOVNIH ORGANIZACIJAH PRVI PGOJ ZA DELITEV PO DELU

Organizacijo delovnih skupnosti v delovnih organizacijah združenega dela spremlja vrsta problemov in težav, ki izhajajo iz njihovega preobsebnega preoblikovanja na osnovi zakona o združenem delu. Njihov položaj, obseg in vrsta poslov in nalog, kakor tudi medsebojna razmerja s temeljnimi organizacijami združenega dela, še vedno niso regulirani s samoupravnimi sporazumi. Delo delavcev v delovnih skupnostih, v celoti gledano, se še vedno razumeva kot »čisti strošek«, ki obremenjuje dohodek temeljnih organizacij. Sredstva za osebne dohodke in skupno porabo delavcev delovnih skupnosti se še v večini primerov oblikujejo z uporabo pogojev delavca, stvarne kvalifikacije zaposlenih ali na osnovi ustvarjenih poprečij v temeljnih organizacijah združenega dela.

Za sedanje stanje delovnih skupnosti je značilno, da so neracionalno organizirane, preobsežne in s pristočno težnjo po stalnem povečevanju števila zaposlenih. Ker ni ustreznih ekonomskih meril in spodbud za njihovo delo, to vpliva, da vedno večje število ustvarjalnih, sposobnih delavcev odhaja iz delovnih skupnosti, povečuje pa se število delavcev na pomožnih in administrativnih delih. To se negativno odraža v kvaliteti dela in možnosti, da bi delovne skupnosti uresničile svojo funkcijo v razvoju delovne organizacije, izboljšanju organizacije dela, povečanju produktivnosti in dohodka TOZD, za katere opravljajo skupne naloge.

Pomembno je poudariti, da so že primeri, kjer se dohodek delovne skupnosti veže na poslovni uspeh temeljnih organizacij združenega dela, oziroma na uresničevanje načrta proizvodnje, načrta nabave in realizacije, gibanje skupnih zalog, izvrševanje rokov, kvaliteto in pravočasno informiranje in drugo.

Sedanjo prakso je potrebno hitreje spremeniti v dveh osnovnih smereh: prvo, da se medsebojna razmerja, pravice, obveze in odgovornosti med delovnimi skupnostmi in TOZD kar najbolj natančno regulirajo s samoupravnimi sporazumi; drugo, zagotoviti, da bodo delovne skupnosti svoj skupen prihodek in dohodek pridobivale s svobodno menjavo dela, kar pomeni, da se s samoupravnimi sporazumi dogovarjajo obseg, vsebina, struktura in kakovost dela, pogoji njegovega izvrševanja, osnove za ugotavljanje cene usluge (standardi in normativni materialno-tehnične in kadrovske opremljenosti), kakor tudi osnove in merila za ovrednotenje ustvarjenega rezultata dela delavcev delovne skupnosti in njihovega prispevka k poslovnim rezultatom temeljnih organizacij združenega dela.

V primerih, kadar delavci delovne skupnosti s odkrivanjem in koriščenjem notranjih rezerv ali z raznimi vidiki racionalizacije in inovacije ter podobnim ustvarijo večji skupni prihodek in dohodek, in s tem večjo maso sredstev za osebne dohodke, bi jim bilo treba omogočiti, da z dosledno uporabo dogovorjenih skupnih meril razporejajo tako povečana sredstva. V vsakem naslednjem obdobju pa je potrebno s stališča njihove objektivnosti preveriti prej dogovorjena merila in jih po potrebi korigirati.

Kadar delovne skupnosti del skupnega prihodka ustvarijo direktno prek tržišča, se je potrebno s samoupravnimi sporazumi dogovoriti, v katerih primerih in pod kakšnimi pogoji le-te lahko opravljajo usluge tretjim osebam.

Skupni prihodek in dohodek delovne skupnosti se ne more avtomno gibati, temveč je odvisen od ustvarjenega dohodka TOZD, izvršenega programa dela

Nadaljevanje na 8. strani

GASILSKA RAZSTAVA V POČASTITEV LETOŠNJIH JUBILEJEV

Ob 95-letnici industrijskega gasilskega društva in 45-letnici poklicne gasilske enote Železarne bodo člani poklicne gasilske in reševalne enote, v počastitev letošnjih jubilejev in občinskega praznika, pripravili veliko gasilsko razstavo. Na njej bodo v prostorih gasilskega doma Železarne in ob njem prikazali vsa sredstva, ki so jih nekoč in jih danes uporabljajo za gašenje ter reševanje, in sredstva civilne zaščite. Med temi bo tudi ročna črpalka, ki je stara nad 150 let.

V času razstave, ki bo odprta od 6. do 15. avgusta, bodo v večernih urah večjim skupinam obiskovalcev prikazali poučne gasilske filme. Ob tej priliki bodo, posebno za obiskovalce iz delovnih organizacij in prostovoljnih gasilskih društev, demonstrirali načine gašenja vnetljivih tekočin ter plinov z ročnimi gasilskimi aparati in ostalimi sodobnimi sredstvi ter pravili za gašenje. Na razstavi, ki bo odprta ves dan, bo poseben vodič, ki bo razlagal naprave in vse, kar je v zvezi s požarno varnostjo koristnega ter zanimivega.

Osnovni namen razstave in želja razstavljalcev sta, da bi si jo ogledalo čimveč občanov in da bi se ob tej izredni priložnosti čimbolj seznanili s preventivo pred požari in pravilnim pristopom h gašenju v primeru požara ter z uporabo gasilskih sredstev. Podobno tako razstavo, ki je bila pred petimi leti, si je ogledalo zelo veliko domačinov, pa tudi tujcev. Glede na to, da bo tokratna razstava še zanimivejša, bo vsak, ki si jo bo ogledal, zadovoljen in bi bila škoda zamuditi to priložnost. Pri tem naj pomenimo, da bodo poklicni gasilci in reševalci Železarne prav te dni dobili potopne črpalke in najmodernejšo napravo za gašenje, in sicer generator, ki bo dajal 300 tisoč pene za gašenje v minuti.

Razstavo bodo na slovesen način odprli 6. avgusta ob 19. uri.

Stare ročne gasilske črpalke za gašenje požara

Med najbolj sodobna sredstva za gašenje požarov sodi generator za pridobivanje lahke pene (v minuti 300.000 litrov, pri uporabi 400-litrov vode in osmih litrov penilnih snovi)

NEKAJ VPRAŠANJ O RAZPOREJANJU DOHODKA....

(Nadaljevanje s 7. strani)

in njenega delovnega prispevka k uspehu poslovanja TOZD in od planirane strukture dohodka (razporejanju po namenu), ki je opredeljena s skupnimi osnovami načrta v delovni organizaciji.

5. SAMOUPRAVNO UREJANJE DRUŽBENO-EKONOMSKIH ODNOSOV V TEMELJNI ORGANIZACIJI ZDRUŽENEGA DELA

V samoupravnem sporazumu o združevanju delavcev v temeljni organizacijo združenega dela je potrebno opredeliti, da bodo delavci ob formiranju sredstev za osebne dohodke in skupno porabo izhajali iz: ustvarjene produktivnosti svojega dela in produktivnosti dela delavcev v TOZD, s katerimi so združili delo in sredstva; uspeha, ustvarjenega z upravljanjem in gospodarjenjem s sredstvi v temeljni organizaciji (minulo delo); uspeha, ustvarjenega z upravljanjem in gospodarjenjem s sredstvi, katera so združili v druge oblike; prilagajanja proizvodnje in poslovanja tržnim pogojem (družbeno dogovorjeni delitvi dela).

Temeljni samoupravni akt v temeljni organizaciji združenega dela je samoupravni sporazum o združevanju delavcev v temeljno organizacijo združenega dela in vsi samoupravni splošni akti morajo biti usklajeni z njim. Ta samoupravni sporazum sprejmejo vse temeljne organizacije, delovne skupnosti za opravljanje del skupnega interesa in organizacije, ki v svojem sestavu nimajo temeljne organizacije (enotne delovne organizacije). Le-ta vsebuje dejavnost temeljne organizacije združenega dela in osnove za urejanje družbeno-ekonomskih odnosov v temeljni organizaciji, a še posebej: upravljanje s sredstvi, samoupravno planiranje, pridobivanje in razporejanje dohodka in čistega dohodka, osnove za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke, osnove za združevanje dela in sredstev, osnove za urejanje delovnih razmerij in informiranje delavcev.

Konkretno osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke bodo delavci opredelili s posebnim pravilnikom.

6. SAMOUPRAVNI SPORAZUMI, KI JIH DELAVCI TOZD SKLEPAJO V DELOVNI ORGANIZACIJI

Število vprašanj, o katerih se bodo v delovni organizaciji dogovorili, kot skupne osnove in merila za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke, je odvisno od podobnosti ali razlik v dejavnosti temeljnih organizacij, njihovih delovnih področjih in nalog, od oblik skupnosti pri pridobivanju dohodka, kakor tudi od interesov in potreb delavcev v temeljnih organizacijah, da določena vprašanja skupno opredelijo.

Delavci bodo v delovni organizaciji opredelili skupne izhodiščne elemente za opredeljevanje sestavnosti dela, skupne standarde posameznih elementov dela (na primer, normativ časa, materiala itd.), kakor tudi druge elemente s ciljem zagotavljanja pogojev za povečanje produktivnosti dela, racionalnejše in učinkovitejše koriščenje družbenih sredstev pri delu in poslovanju, za zmanjševanje skupnih stroškov poslovanja temeljne organizacije in drugo.

Kolikor gre za tako proizvodnjo, kjer temeljna organizacija združenega dela pridobiva skupen prihodek z udeležbo v skupnem prihodku (faza proizvodnje), ali en del skupnega prihodka pridobiva na tej osnovi, bi se bilo potrebno na nivoju delovne organizacije dogovoriti o osnovah in merilih udeležbe v skupnem prihodku (standardi materialnih stroškov, kriteriji za ugotavljanje stopnje amonizacije, pogoji in roki medsebojne dobave in drugo), kakor tudi skupni načrt razvoja, načrt investicij, način razporejanja čistega dohodka in podobno.

Načelno bi se bilo potrebno dogovoriti tudi za merila skupnih vlaganj (skupni dohodek).

Nekatere dogovorjene osnove in merila bodo istočasno služila za ugotavljanje prispevka delavcev ali grupe delavcev k dohodku TOZD in bodo razčlenjena v pravilnikih o delitvi osebnih dohodkov delavcev v temeljni organizaciji.

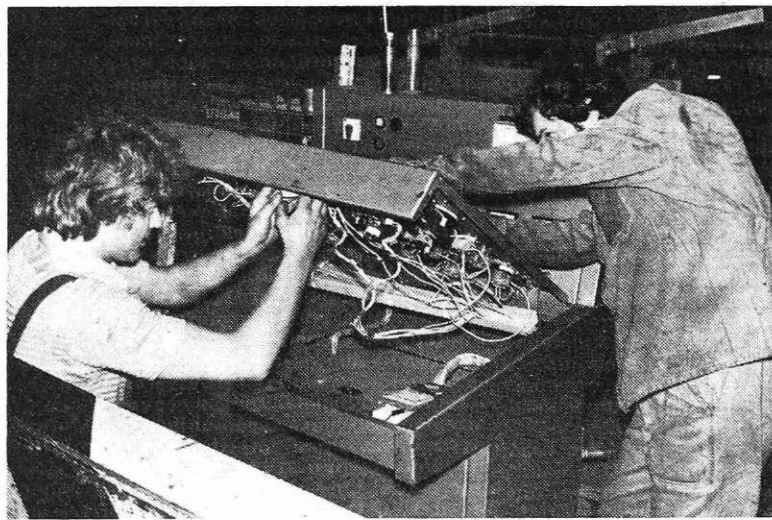
7. SAMOUPRAVNI SPORAZUMI, KATERE DELAVCI TOZD SKLEPAJO IZVEN SESTAVA DELOVNE ORGANIZACIJE

Pri ugotavljanju vprašanj, o katerih se bodo dogovarjali o

skupnih osnovah in merilih ter s kom se bodo dogovarjali, se mora izhajati iz interesov in potreb delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela, ker morajo oni odločiti o tem sporazumevanju. Na osnovi tega kriterija se bodo opredelili kriteriji in obseg samoupravnega sporazumevanja v dohodkovni povezavi, v grupaciji, kakor tudi na določenem teritoriju.

S ciljem reguliranja pridobivanja dohodka in stabilnosti gospodarjenja bodo delavci temeljnih organizacij združenega dela, skladno s svojimi interesi in potrebami, opredelili določene skupne osnove in merila s samoupravnim sporazumom z delavci drugih temeljnih organizacij združenega dela izven sestava delovne organizacije. Osnova tega sporazumevanja je dohodkovno povezovalje temeljnih organizacij in urejanje njihovih dohodkovnih odno-

dela in rezultati dela, prihranek pri materialu, boljše izkoriščanje proizvodnih in drugih kapacitet idr.). Brez teh in drugih meril za ugotavljanje skupnega prispevka delavca v dohodku bo norma še nadalje izražala najemniški položaj delavca. Medtem tudi takih norm, ki se do- slej uporabljajo v praksi, ne bi smeli zametavati, temveč jih moramo še naprej uporabljati in dograjevati v okviru celostnega sistema merila vrednotenja dela in rezultatov dela. Rešitve v enem številu organizacij združenega dela v gospodarskih in negospodarskih dejavnostih kažejo, da norme, skupaj z drugimi merili dela in rezultatov dela, povezujejo osebni dohodek delavcev z njegovim prispevkom v ustvarjenem dohodku in čistem dohodku. Na ta način se norma ali časovno trajanje dela po enoti proizvoda ali usluge veže z vrsto drugih meril dela in rezultatov dela, ki vsi skupaj sestavljajo celoto

Sodelavca-elektrikarja pri popravilu v žičarni

sov. Ravno tako se bodo delavci TOZD o nekaterih vprašanih sporazumevali z delavci drugih TOZD na določenem teritoriju.

Temeljne organizacije združenega dela imajo pogosto potrebo in interes, da se širše sporazumevajo o dohodkovnih povezavah, katere nimajo vedno organizacijsko formalnega značaja. V takih primerih bi bilo morda koristno, da se predhodno, v okviru panoge ali grupacije, dogovorijo določena skupna merila (na primer, izkazovanje potrebne produktivnosti dela, pogoji dela, sestavljenost dela itd.), kar bi omogočilo delavcem temeljne organizacije združenega dela, da z določeno dohodkovno zvezo stopajo z izenačenimi pogoji in enakopravnim položajem pri udeležbi v skupnem prihodku.

II.

Na področju delitve sredstev za osebne dohodke, na osnovi dosedanjih široke izmenjave izkušenj in praksi, je prišlo do usklajevanja mišljenja in skupnega opredeljevanja o določenem številu vprašanj, ki so pomembna za nadaljnje delo pri oblikovanju celovitega sistema delitve sredstev za osebne dohodke po delu in rezultatih dela na osnovi zakona o združenem delu.

1. Rezultati dela ali prispevek vsakega delavca k ustvarjenemu dohodku TOZD se lahko in morajo na ustrezen način meriti. Merjenje prispevka je osnova za njegovo ovrednotenje.

V praksi se vedno ni preseženo domnevanje, da se dela delijo na merljiva in »nemerljiva«. Še posebno so prisotni odpori za merjenje dela in rezultatov dela delavcev režije v TOZD, delavcev v delovnih skupnostih organizatorjev proizvodnje in vodstvenih delavcev. Število delavcev, katerih delo se ne meri, se giblje sedaj okrog tretjine skupnega števila zaposlenih v gospodarstvu (od tega se manjše število nanaša na delavce v neposredni proizvodnji). V negospodarskih dejavnostih je ravno tako veliko število delavcev, katerih delo in rezultati dela se ne merijo in ne vrednotijo na ustrezen način.

2. Norma je eden od sprejemljivih načinov za merjenje količine dela pod pogojem, da je vezana z drugimi merili, ki skupaj sestavljajo sistem merjenja prispevka delavca k ustvarjenemu dohodku TOZD in s tem njegovo udeležbo v delitvi sredstev za osebne dohodke.

Norma je doslej najčestež uporabljeno merilo količine izvršenega dela grupe ali posameznika (grupna ali posamezna), najsib da je opredeljena tehnično ali izkustveno. Nesprejemljive so rešitve v praksi, kjer se norma uporablja za direktno odrejanje višine osebnega dohodka delavca, brez njenega vgrajevanja v sistem merjenja prispevka delavca k ustvarjenemu dohodku TOZD. V praksi se norma še vedno ne kombinira z zadostni meri z drugimi merili dela in rezultatov dela (kvaliteta

za ugotavljanje skupnega prispevka delavca v dohodku TOZD in s tem njegov osebni dohodek.

3. Po zakonu o združenem delu je potrebno za vsako delo in nalogo opredeliti, poleg drugega, tudi sestavljenost dela. V vsaki temeljni in drugi organizaciji združenega dela je potrebno opredeliti medsebojna razmerja in povezanost med vsemi deli in nalogami. Opredeljevanje povezanosti dela je eden od elementov za ugotavljanje skupnega prispevka delavcev k dohodku TOZD.

Tudi analitična ocena dela in nalog je vedno le eno od meril za ugotavljanje prispevka delavca k delu in rezultatom dela. Brez ugotavljanja rezultatov dela in prispevka delavca k delu analitična ocena dela in nalog, vzeta sama za sebe, ne more biti osnova za delitev sredstev za osebne dohodke.

Kvalifikacija je predpostavka usposobljenosti za izvrševanje določenih del in nalog, toda priznava se le skozi ustvarjene rezultate dela. Le-ta ni in ne more biti že v naprej dana za osebni dohodek delavca, del osebnega dohodka niti osnova za povečanje ali zmanjšanje osebnega dohodka delavca.

Na ta način sestavljenost posameznih del in nalog predpostavlja ustrezno strokovno znanje in usposobljenost delavca, toda izvrševanje teh del in nalog, to je konkretno delo in rezultati dela, korigirani z ustvarjenim dohodkom TOZD, morajo opredeljevati višino osebnega dohodka delavca.

4. Nasprejemljiva je praksa, ki je iz uporabe pogojnega delavca in njegovega analitičnega namena začela po številu »pogojnih delavcev« oblikovati sredstva za osebne dohodke, pa celo konkretni osebni dohodek delavca. Pogojni delavec se sedaj uporablja v analizah za reduciranje sestavljenega dela na enostavno delo. Zakon o združenem delu pa uvaža tudi delo pri iskanju ustreznih metod opredeljevanja sestavljenosti dela v analitične namene.

Ni sporno, da se pogojni delavec ne bi mogel koristiti za določene primerjave med panogami ali grupacijami. Nesprejemljivo pa je, da se sredstva za osebne dohodke pridobivajo po »številu« pogojnih delavcev in da se vsakemu posamezniku prizna osebni dohodek po njegovi kvalifikaciji.

Negativne posledice pri uporabi tega sistema se še bolj očitno kažejo, kadar se osebni dohodek organizatorjev proizvodnje opredeljuje na osnovi števila pogojnih delavcev. Tako opredeljen osebni dohodek ne spodbuja njihove iniciative za izboljševanje delovnega procesa, povečanje produktivnosti dela in dohodka. Razen tega negativnost praktične uporabe tega sistema izhaja iz dejstva, da je najbolj uporabljen sistem delitve.

5. Zakon o združenem delu ureja delitev sredstev za osebne dohodke po opravljenem delu in nalogah, in ne po delovnih mestih. Delovno mesto ne more biti osnova za delitev sredstev za osebne dohodke.

V večjem številu temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnostih se pri delitvi sredstev za osebne dohodke še vedno izhaja iz delovnega mesta in ne iz dela in nalog, ki se na delovnem mestu opravljajo. Višina osebnih dohodkov v takih TOZD v glavnem ni odvisna od izvršenega dela in nalog ter ustvarjenih rezultatov dela, temveč od predvidene »vrednosti« delovnega mesta, na osnovi formalnih kriterijev (kvalifikacija, delovna doba ipd.).

Zakon o združenem delu pa izhaja iz dela in nalog ter zahteva, da se v bodočih pravilnikih obdelajo merila za dela in naloge, ki se opravljajo z vlaganjem tekočega in koriščenjem minulega dela, in ne za delovna mesta. Pri tem je delovno mesto potrebno še naprej zadržati v funkciji organizacije, kot izraz delitve in specializacije dela.

6. Analitično oceno delovnega mesta je potrebno zamenjati z oceno sestavljenosti dela in nalog. Tak sistem je lahko tudi analitična ocena dela in nalog. Toda tudi taka ocena ne more biti neposredna osnova za osebni dohodek delavcev, temveč je vedno potrebno meriti delo in rezultate dela, oziroma ugotavljati delavčev prispevek k delu.

V praksi se uporabljajo različne metode analitične ocene delovnih mest, ki največkrat izhajajo iz delovnega mesta, strokovne izobrazbe, delovnega staža, odgovornosti in pogojev dela. Veliko manj pa se uporablja sestavljenost dela in nalog. Celo tam, kjer se bolj ali manj uporablja sestavljenost dela in nalog, je analitična ocena vedno vezana na delovno mesto. Prek nje se v glavnem ugotavljajo, oziroma opredeljujejo in izkazujejo odnosi med posameznimi delovnimi mesti na startu.

7. Osebne, fizične, mentalne in moralne lastnosti človeka so lahko zelo pomembne pri opravljanju določenih del, pa tudi prvi pogoj za sklepanje delovnega razmerja ali za delo na določenih nalogah. Toda v takih primerih se osebna ocena ne more direktno uporabljati za delitev sredstev za osebne dohodke.

Osebni dohodki delavcev morajo biti odvisni od količine in kvalitete opravljenega dela in ustvarjenega dohodka v TOZD. Njihove osebne kvalitete so predpostavka, da se to ustvari in da pridejo do izraza skozi rezultate dela.

Osebna ocena, kot osnova za plačo, je tipična kapitalistični družbi, v kateri kapitalist (ali nekdo drug namesto njega) ocenjuje osebnost in njeno ustreznost za doseganje svojih ciljev. Nasprotno pa naša socialistična samoupravna družba izhaja iz dela in rezultatov dela, ko delavci v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela sami opredeljujejo osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke po delu in rezultatih dela.

8. Pri ugotavljanju rezultatov dela in prispevka dela delavca tam, kjer ne obstajajo merne enote, ki lahko v popolnosti zagotovijo merjenje količine in kvalitete dela, upoštevajo tudi ostale elemente za ugotavljanje rezultatov dela in prispevka dela delavca, je potrebno opredeliti taka merila, ki bodo omogočila izvršitev ocene naloge in dela ter na osnovi tega ugotovitev rezultatov dela in prispevka dela delavca. To je potrebno tretirati kot poseben način merjenja rezultatov dela in prispevka dela s pomočjo ocenjevanja izvršenih nalog, oziroma dela.

Tak način merjenja rezultatov dela se lahko uporablja za določena dela in naloge delavcev, v tako imenovani režiji TOZD, kjer se na drug način ne more meriti delo in rezultati dela. Lahko se uporablja pri posameznih delih in nalogah, na katerih delajo delavci v delovnih skupnostih, pri organizatorjih proizvodnje in vodilnih delavcih, kakor

tudi pridelih v družbenih dejavnostih.

Pri takih delih in nalogah, s pomočjo ocene, zasnovane v naprej opredeljenih osnovah in merilih, vezanih na delo in rezultate dela, je mogoča diferenciacija posameznih organizacijskih enot in delavcev v njih v okviru ali delovnih skupnostih, tako da višina njihovih osebnih dohodkov ustreza rezultatom njihovega prispevka k delu in rezultatom dela ter poslovanja, ki ga ustvari temeljna organizacija ali delovna skupnost.

9. Prisotnost pri delu je pogoj za ustvarjanje delovnih nalog in rezultatov dela, toda ni in ne more biti merilo za delitev sredstev za osebne dohodke.

Posebni dodatki za prisotnost na delu se pojavljajo v glavnem v tistih organizacijah združenega dela, ki imajo probleme v zvezi s prihodom delavcev na delo. Motivi za uvajanje takih dodatkov so različni, toda v glavnem se nanašajo na zagotavljanje prihajanja delavcev na delo. Toda, pravilno in trajno rešitev tega problema je potrebno iskati v ustreznih obdelavi in konkretizaciji, oziroma objektivizaciji, osnov in meril za delitev sredstev za osebne dohodke. S tem se bodo odstranjevali vzroki, toda ne posledice konkretnega problema.

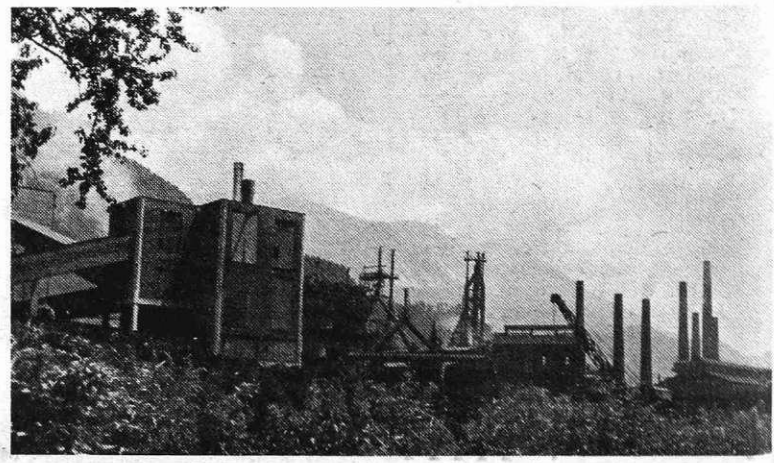
10. Spodbujanje in realno vrednotenje vseh oblik ustvarjalnosti sta osnovni predpostavki za povečevanje učinkovitosti dela in poslovanja ter izgrajevanje samoupravnih dohodkovnih odnosov.

Majhno je število organizacij združenega dela, v katerih je stimuliranje inovacij, novatorstva, racionalizacij in drugih oblik ustvarjalnosti normativno dobro rešeno. Še manj pa je primerov, da bi se rešitve dosledno uporabljale v praksi. Problem se najpogosteje pojavlja v verifikaciji določenih predlogov in koristnih rešitev, kar predstavlja osnovo za ugotavljanje prispevka delavca k povečanju dohodka na osnovi tega. Ta prispevek se mora na določen način kvantificirati. Na primer, kadar se nanaša na proces proizvodnje, takrat je pri reševanju tega problema potrebno izhajati iz ugotovitve, ali se določeni vidiki ustvarjalnosti nanašajo na povečanje produktivnosti dela, ali se s tem zmanjšujejo stroški proizvodnje, odstotek nezdod pri delu, bolezenska odsotnost in podobno. Na podoben način je potrebno to reševati in vseh drugih dejavnostih združenega dela.

Dosednja uporaba medrepubliško-pokrajinskega družbenega dogovora pri teh vprašanjih mora pomembno prispevati k preseganju sedanjih problemov in dilem na področju stimuliranja delavcev na področju inovacij, racionalizacij in drugih vidikov ustvarjalnosti. Težina nadaljnje aktivnosti mora biti v TOZD v soočenju in izdelavi meril za ugotavljanje prispevka k ustvarjenemu dohodku na osnovi tega in njegove delitve na posameznike.

11. Pri premagovanju obstoječih slabosti pri starnih osnovah osebnih dohodkov bi morali izhajati iz tega, da se vsako predvideno (planirano) in izvršeno delo, oziroma delovna naloga, ocenjuje na osnovi ustreznega števila delovnih enot (na primer, število točk), brez vrednostnega izražanja. S tem se bo doseglo, da se bo osebni dohodek ugotavljal na osnovi delovnih enot, ustvarjenih s tekočim delom (količina, kakovost), kakor tudi minulim delom (na primer, prihranki, koriščenje in upravljanje s sredstvi idr.). Ves osebni dohodek je spremenljiv, odvisno od ustvarjenih delovnih enot, izraženih, na primer, v številu točk. Z udeležbo teh enot dela v masi sredstev za delitev osebnih dohodkov se dobi »vrednost« vsake enote dela in s tem skupni osebni dohodek delavca, zasnovan na rezultatih in njegovem prispevku dela na osnovi tekočega in minulega dela.

Dosednji način ugotavljanja, oziroma opredeljevanja tako imenovanih starnih osnov za osebne dohodke v večini temeljnih organizacij in delovnih skupnostih ni v skladu z načeli delitve po delu in rezultatih dela.

Osnovne negativnosti se kažejo v primerih, kadar se na normo (količina in potreben čas) uporabi startna osnova, ki je opredeljena za kvalifikacijo (primer, VK zidar 35,00 din na uro, oziroma 5.240 din mesečno). Na ta način ustvarjena količina proizvoda ali uslug se meri s predvidenim zneskom v naprej opredeljenem osebnem dohodku in praktično dobi plačo. Drugi negativni primer pa je, kadar se startna osnova opredeli fiksno v dinarjih in v mesečnem znesku za določeno delovno mesto. Takih primerov je doslej največ na dosedanjih delovnih mestih, kjer se ne merijo rezultati dela.

To kaže in vpliva, da se osebni dohodek delavcev deli na fiksni in gibljivi del, kakor da se osebni dohodek doseže v celoti ali z dobrim delom, mimo rezultatov dela in prispevka dela delavcev, kar predstavlja eno od oblik najemniških odnosov v delitvi sredstev za osebne dohodke.

12. V sistem delitve sredstev za osebne dohodke po delu in rezultatih dela se lahko uporablja tudi tako imenovani podsistem kot eden od načinov izkazovanja relativnega odnosa med količinsko in kvalitativno uresničitvijo posameznih del in nalog v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih. Tak točkovni sistem mora izhajati iz objektivnih elementov dela in rezultatov dela, prek katerih prihaja v neposredno zvezo odvisnosti individualnega in kolektivnega interesa delavca. Prizadevanja v praksi bi morala iti v tej smeri, da bo tak točkovni sistem kar najbolj obsežen v smislu elementov, s katerimi se izraža prispevek delavca k ustvarjenemu dohodku temeljne organizacije ali delovne skupnosti, na osnovi skupnega tekočega in minulega dela in prispevka na osnovi inovacije, racionalizacije, novatorstva in drugih vidikov ustvarjalnosti.

V praksi poznamo več različnih vrst točkovnih sistemov za izkazovanje vrednosti delovnih mest v točkah in ne v dinarjih (startna osnova), kar je odvisno od konkretnih elementov in metod, iz katerih se pri tem izhaja. Najpogostejše se pri tem izhaja iz elementov, na katerih je zasnovana analitična ocena delovnih mest (kvalifikacija, delovna doba, delovno mesto idr.).

Za razliko od večine TOZD, kjer se uporablja točkovni sistem, zasnovan na formalnih elementih in v glavnem v fiksni vrednosti točke, imajo v manjšem številu organizacij združenega dela tudi take točkovne sisteme, ki izhajajo iz objektiviziranih elementov dela in rezultatov dela, oziroma njihovega izvrševanja (izvrševanja plana proizvodnje, realizacije, optimalizacije zaloga itd.). Število ustvarjenih točk pri posameznih delih in nalogah je vedno, po pravilu, spremenljivo, odvisno od izvršenih planiranih del in nalog, spremenljiva pa je tudi vrednost točke, kar je odvisno od mase sredstev za osebne dohodke. S tem se ugotovljeni prispevek delavca vzpostavlja v zvezo prek mase sredstev za osebne dohodke, z ustvarjenim dohodkom in čistim dohodkom, kar predstavlja novo kvaliteto pri izkazovanju osebnega dohodka v odnosu na točkovni sistem, ki se oblikuje na formalnih elementih in ugotovljeni višini osebnih dohodkov (startna osnova).

13. Pri opredeljevanju meril za delitev sredstev za osebne dohodke v delovnih skupnostih je potrebno v praksi diferencirano ugotovljati skupne mase sredstev za osebne dohodke delovne skupnosti in njenih posameznih organizacijskih delov. To bo omogočilo ustrezno merjenje in vrednotenje dela in rezultatov dela vsakega delavca na tem področju združenega dela, odvisno od načrtovanih del in nalog ter njihove količinske in kvalitativne izvršitve.

Zakon o združenem delu v 129. členu opredeljuje iste osnove za delitev sredstev za osebne dohodke za vse dejavnosti združenega dela, pa tudi te delovne skupnosti. Te osnove so: tekoče delo (količina in kvaliteta), minulo delo (upravljanje s sredstvi družbene reprodukcije v temeljni organizaciji in različnim oblikam združevanja teh sredstev, kakor tudi s svojim in družbenim minulim delom – skupni prihodek in skupni dohodek, kakor tudi gospodarjenje s temi sredstvi – boljše izkoriščanje sredstev in predmetov dela) in končno, prispevek delavca k dohodku TOZD na osnovi inovacije, racionalizacije in drugih oblik ustvarjalnosti.

Merila na teh osnovah opredeljujejo neposredno delavci sami v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, kar pomeni njihov zakonito pravico in obvezo (ZZD, čl. 127). Iz tega izhaja, da se merila dela in rezultatov dela po posameznih vrstah dela in nalog prilagajajo vrsti in specifičnosti konkretne dejavnosti.

Eden od možnih načinov za merjenje dela in rezultatov dela pri večini delavcev v delovnih skupnostih je ocenjevanje njihovega prispevka k ustvarjenemu dohodku TOZD, na osnovi v naprej opredeljenih in dogovorjenih kriterijev in meril. Tudi tu so merila povsem različna kot, na primer, uresničevanje načrta proizvodnje, načrta realizacije, gibanje skupnih zalog – njihova optimalizacija, kakovostno in pravočasno informiranje delavcev, pridrževanje rokov idr. Vse to prispeva k soočanju in korištenju notranjih rezerv na tem področju združenega dela, kar se bo pozitivno odražalo pri povečanju proizvodnje, produktivnosti dela in skupnega dohodka TOZD. Za posebne prispevke v tej smeri je potrebno opredeliti in razdeliti posebna merila, katera bi regulirala pravilnik o inovacijah, novatorstvu, racionalizatorstvu in drugih vidikih ustvarjalnosti.

14. Uporaba premije v praksi ni v skladu z delitvijo sredstev za osebne dohodke po delu in rezultatih dela. Vendar pa je v izrednih pogojih, kot so, na primer: remont strojev, izjemne situacije v železarnah, zmanjševanje rokov za odstranjevanje izjemno kompliciranih okvar idr., potrebno izkazovati tudi ta prispevek delavcev in odvisno od povečanega dohodka, povečati osebni dohodek. O tem prispevku delavci v temeljni organizaciji posebej odločajo.

S takimi rešitvami bi v praksi presegali različne, tako imenovane sisteme premiranja (premije) za kvaliteto, prihranke pri materialu, uresničevanju rokov in podobno, ki se uporabljajo v določenem številu organizacij združenega dela, ker mnogi od teh sistemov niso zasnovani na zakonu o združenem delu.

15. V proizvodnji sezonskega značaja, bi bilo treba specifičnost delitve sredstev za osebne dohodke po delu in rezultatih dela, po dosedanjih izkušnjah v praksi, reševati z usklajevanjem mase sredstev za osebne dohodke in njihovo ustrezno dimenzioniranje po posameznih obračunskih obdobjih (trimesečno, mesečno), s prerazdelitvijo delovnega časa in pri tem voditi računa o specifičnosti konkretne dejavnosti.

Pri nekaterih organizacijah združenega dela v posameznih dejavnostih združenega dela (gradbeništvo, kmetijstvo, uslužnostne in druge dejavnosti), so prisotne dileme in problemi v pogledu oblikovanja delitve sredstev za osebne dohodke po delu in rezultatih dela. Problem se nanaša na to kako ugotovljati akontacije osebnih dohodkov v teh dejavnostih, glede na sezonski značaj dela in gospodarjenja ter različno dinamiko pri ustvarjanju dohodka, ki iz tega izhaja in da se pri tem ne pride do vprašanja delitve po delu in rezultatih dela. Neenakomerno ustvarjanje dohodka med letom v TOZD, ki opravljajo dejavnosti sezonskega značaja, ustvarja resnične težave in probleme v pogledu njegovega usklajevanja v posameznih obračunskih obdobjih z gibanjem sredstev za osebne dohodke in njihovo delitev na posamezne delavce. To je obenem tudi razlog, da se v praksi išče sprejemanje določenih stališč v pogledu razreševanja tega problema.

16. Zajamčeni osebni dohodek, po obstoječih predpisih, pripada v enaki višini vsem delavcem v TOZD, ki poslujejo z izgubo, oziroma najmanj v višini zajamčenega osebnega dohodka na nivoju republike, pokrajine, občine. TOZD, ki posluje z izgubo, s sanacijskim samoupravnim sporazumom zagotavlja gibanje mase sredstev za osebne dohodke v odvisnosti od uspešnosti uresničevanja sanacijskega programa, ob dosledni uporabi pravilnika o delitvi po delu.

Po zakonu o združenem delu se zajamčeni osebni dohodek uporablja, kadar TOZD posluje z izgubo in tem istočasno nastopa tudi obveza delavcev, da samoupravno ugotovijo vzroke nastalega stanja. Vendar, kadar TOZD ni v izgubi, institut zajamčenega osebnega dohodka ne bi smel zagotavljati uporabe zajamčenega osebnega dohodka tudi v času, ko delavec po svoji krivdi ni prihajal na delo in ni izvrševal delovnih nalog in kadar ni ustvarjal ustreznega prispevka. V takih primerih delavcu pripada osebni dohodek po osnovah in merilih, vsebovanih v pravilniku o delitvi sredstev za osebne dohodke. V nasprotjem bi se ta institut spremenil iz oblike družbene zaščite v družbeno zaščito nedela.

17. Prispevek na osnovi minulega dela, oziroma učinkovitosti upravljanja s skupnimi sredstvi družbene reprodukcije, kakor tudi njihovo izkoriščanje, se izraža na povečanju ustvarjenega skupnega prihodka in dohodka, čistega dohodka in sredstev za osebne dohodke in merila na osnovi upravljanja in gospo-

darjenja s temi sredstvi morajo omogočiti, da se opredeli (kvantificira) del dohodka, čistega dohodka, oziroma sredstev za osebne dohodke po teh osnovah iz naslova minulega dela.

To je pogoj in predpostavka, da bi se ta del čistega dohodka lahko razporejal na: osebno in skupno porabo in razširjanje materialne osnove združenega dela ter rezerve. Istočasno je to tudi pogoj, da se sredstva na tej osnovi za osebne dohodke lahko delijo na posameznike-delavce, na osnovi ustreznih meril.

Pri oblikovanju ostalih pravic delavcev na osnovi minulega dela (kot na primer, prioriteta korištenja sredstev skupne porabe, dobivanja stanovanja idr.), bi se koristilo tudi nadaljnje časovno trajanje delovnega staža pri odrejanju prioritete posameznega delavca v korištenju omenjenih in drugih pravic na tej osnovi.

Uporaba zakona o združenem delu kaže, da bo v temeljnih organizacijah potrebno opredeliti:

- del dohodka in čistega dohodka na osnovi minulega dela,
- del sredstev za osebne dohodke na osnovi minulega dela,
- dogovoriti merila za delitev tako opredeljenih sredstev za osebne dohodke na posamezne delavce.

Po dosedanjih spoznanjih in praktičnih izkušnjah nekaterih TOZD bi merila na teh osnovah lahko bila:

- a) pri upravljanju s sredstvi družbene reprodukcije – povečanje dohodka zaradi proizvodnje skupnega proizvoda (skupni prihodek) ali zaradi ustvarjanja skupnega dohodka, oziroma prirasta skupno ustvarjenega dohodka v odnosu na bazno obdobje, ali na osnovi poprečja v grupaciji (po delavcu in angažiranih sredstvih), pri čemer je treba izvesti dohodek, ustvarjen na osnovi izrednih ugodnosti.

- b) pri gospodarjenju s sredstvi družbene reprodukcije razlika med dogovorjenimi (na osnovi ustreznih normativov in standardov) in stvarnimi materialnimi stroški po posameznih vrstah (o čemer se TOZD dogovarja ali na nivoju delovne ali sestavljene organizacije združenega dela ali širših samoupravnih povezavah).

Tako ugotovljen del sredstev za osebne dohodke, na osnovi minulega dela, na podlagi ustreznih meril po vseh osnovah iz naslova minulega dela, po dosedanjih pozitivnih izkušnjah prakse, bi se lahko razdeljeval na posamezne delavce po prispevku k dohodku TOZD, katerega so dali pri upravljanju s sredstvi družbene reprodukcije in z boljšim gospodarjenjem, oziroma izkoriščanjem družbenih sredstev.

Ob tem pa se postavlja vprašanje, ali je potrebno pri enih in drugih merilih, po prej omenjenih osnovah, poleg odrejenih standardov po posameznih vrstah materialnih stroškov, v vsaki temeljni in drugi organizaciji združenega dela opredeliti morda tudi ustrezne družbene standarde v republikah in pokrajinah, ki bi služili za soočanje in oceno učinkovitosti upravljanja s skupnimi sredstvi družbene reprodukcije in njihovo izkoriščanje (z družbenim dogovorom ali zakonom).

V zvezi s tem je pri usklajevanju mnenj v praksi opozorjeno na vprašanje, ali temeljna organizacija združenega dela z obsegom akumulacije, s katerim sedaj razpolaga, lahko opravlja družbeno funkcijo združevanja dela in sredstev ter uresničuje vlogo v procesu družbene reprodukcije, ki je opredeljena v zakonu o združenem delu. Opozorja se na nujnost hitrejših transformacij bančnega sistema, kot pogoja, da bo temeljna organizacija v praksi dobila to funkcijo.

18. V procesu usklajevanja mišljenj o določenih pomembnih vprašanjih za nadaljnje delo pri izgrajevanju celovitega sistema delitve sredstev za osebne dohodke po delu in rezultatih dela, ki so v tem besedilu izpostavljena, so odprta tudi druga vprašanja, ki zahtevajo nadaljnje usklajevanje v okviru sindikata. Na primer: delovni pogoji, solidarnost in osebni dohodki, skupna poraba in osebni dohodki idr., o katerih je potrebno govoriti in sprejemati skupne odločitve.

III.

V skladu s samoupravnim sporazumom o združevanju delavcev v temeljno organizacijo združenega dela, dogovorjenimi skupnimi osnovami in merili v samoupravnih sporazumih, ki jih delavci sprejemajo v delovni organizaciji, delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih, sprejemajo pravilnik, v katerem so obdelana konkretna merila za vzpostavljane relativnih odnosov med vsemi deli in delovnimi nalogami, ki bodo izražali pogoje in potrebe tega kolektiva. Vsebinska pravilnika o delitvi sredstev za osebne dohodke je načelno regulirana v 126., 128., 129. do 135. členu zakona o združenem delu. Iz teh določil izhaja obveza, da se oprede-

lijo in izdelajo merila, s katerimi se bo ugotavljal prispevek delavcev pri delu, odvisno od količine in kvalitete dela in še posebno osnove in merila, po katerih se bo ugotavljal prispevek in izvajala delitev sredstev za osebne dohodke na osnovi minulega dela, kakor tudi merila za ugotavljanje delovnega prispevka z inovacijo, racionalizacijo in drugimi vidiki ustvarjalnega dela delavcev.

Pravilnik o delitvi sredstev za osebne dohodke delavci v TOZD in delovni skupnosti sprejemajo z referendumom. Glede na to je nujno, da se zagotovi predhodna razprava o vseh rešitvah vsebovanih v pravilniku. Delavski svet TOZD, oziroma delovne skupnosti, v smislu 466. člena zakona o združenem delu, obravnava predlog pravilnika in zavzame o njem stališče ter skliče zbor delavcev da o njem predhodno razpravljajo.

Delavski svet sprejema odločitve o razpisu referenduma. Odločitev vsebuje: opis zadeve, o kateri se odloča (pravilnik), način seznanjanja delavcev (pismena informacija o bistvenih vprašanjih), organizacijo zborov delavcev zaradi obravnave predloga, način sprejemanja predloga in mišljenj ter pripomb po zborih delavcev, način objavljanja končnega besedila, o katerem se odloča z glasovanjem, datum referenduma, imenovanje volilne komisije in komisije za volilne sezname.

Potrebno je zagotoviti, da vsi delavci pravočasno pred razpravo dobijo predlog pravilnika s potrebno pisno obrazložitvijo, da bodo imeli dovolj časa, da se seznanijo in proizvedejo rešitve, ki se jim predlagajo.

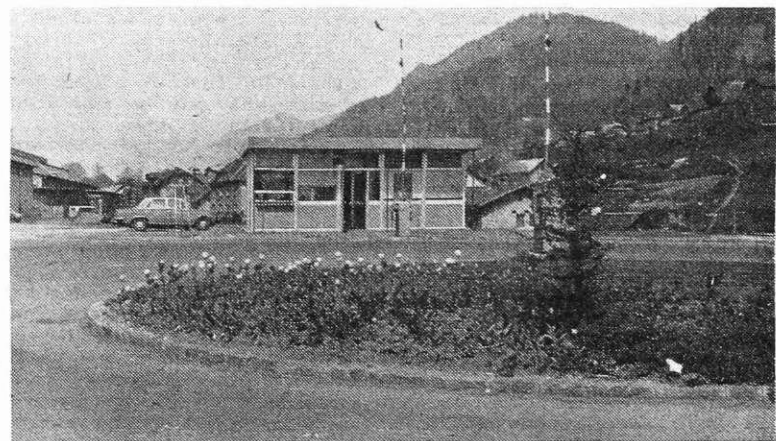
Opredeljevanje in obdelava meril za delitev sredstev za osebne dohodke sta istočasno strokovna in družbenopolitična naloga. V temeljni organizaciji in delovni skupnosti se morajo delavci angažirati v vseh fazah sprejemanja pravilnika.

O načinu izdelave predloga pravilnika in oblikah svojega angažiranja se bodo delavci dogovarjali v temeljni organizaciji in delovni skupnosti, odvisno od lastnih pogojev in možnosti. Bistveno je, da se pri tem delu angažirajo vsi delavci v TOZD, oziroma delovni skupnosti, strokovni delavci, organi upravljanja in sindikat. Delavski svet lahko imenu-

je komisijo ali grupo za izdelavo predloga pravilnika. Ne glede na to, kdo in na kakšen način bo to delal, morajo delavci od začetka in v vseh fazah aktivno sodelovati pri opredeljevanju in izdelavi meril za konkretna dela in naloge.

Sprejemanje tega samoupravnega splošnega akta je povezano s široko družbenopolitično aktivnostjo delavcev. To aktivnost spodbujajo in vodijo skupno družbenopolitične organizacije, organi samoupravljanja in poslovodni organi.

Sindikati sodelujejo pri sprejemanju splošnih samoupravnih aktov, s katerimi se opredeljujejo osnove in merila delitve sredstev za osebne dohodke. To natančno opredeljuje 36. člen zakona o združenem delu, tretji odstavek, ki pravi, da sindikat samoupravni sporazum tudi sodeluje. Vloga sindikata v tej aktivnosti je zelo pomembna. Organizacije sindikata sprejemajo programe svoje aktivnosti pri usklajevanju družbeno-ekonomskih odnosov v TOZD in delovnih skupnostih, delovni organizaciji in širših združenjih v skladu z zakonom o združenem delu in to s konkretno izdelanimi nalogami in načini udeležbe, oziroma sodelovanja v fazi priprave in v fazi razprav o vsakem posameznem samoupravnem aktu. Sindikat po predvsem izvršil družbenopolitične priprave in zagotovil demokratični postopek pri izdelavi in sprejemanju splošnih samoupravnih aktov ter najširšo udeležbo delavcev v vseh fazah aktivnosti. Soočal in objasnjeval bo bistvo razredno-socialističnega pristopa, kakor tudi odnose, ki se s temi rešitvami vzpostavljajo v temeljni organizaciji in delovni skupnosti. Poleg tega bo sindikalna organizacija ugotovila, ali so v pravilniku dovolj precizno izdelana merila za vsa dela in delovne naloge, oziroma merila za delovni prispevek vsakega delavca na osnovi tekočega in minulega dela in inovacij, pri čemer niti en vidik prispevka ne bi smel ostati nedefiniran in brez meril. Organizacija sindikata, oziroma njen izvršni odbor ali predsedstvo se bo v času razprave, izhajajoč iz interesa delavcev v TOZD in širšega družbenega interesa, opredelil o predlogu samoupravnega splošnega akta in to obravnaval pred delavci.

Del Železarne

Železarski globus

JAPONSKA

Japonske železarne imajo s prekomorskimi dobavitelji železove rude in premoga za koksiranje dolgoročne pogodbe za dobavo. Zato ne morejo tako močno znižati proizvodnje grodja, kot bi to ustrezalo nižji proizvodnji surovega jekla, zaradi manjšega povpraševanja. Iz tega razloga so morali povečati delež grodja v proizvodnji surovega jekla in zmanjšati porabo jeklenega odpadka. To pa je imelo za posledico povečanje zaloge jeklenega odpadka. Situacijo poskušajo reševati s prodajo jeklenega odpadka manjšim japonskim železarnam in v dežele Jugoahodne Azije.

VELIKA BRITANIJA

Cevarno v mestu Hartlepool, ki pripada železarski družbi British Steel Corp., bodo modernizirali. Ta lahko proizvaža cevi s premerom do 1.117 mm in debelino do 19 mm. Za potrebe cevovodov na nahajališčih nafte in zemeljskega plina v Severnem morju potrebujejo cevi z debelino stene preko 25 mm. S to modernizacijo bodo lahko takšne cevi v tej cevarni tudi proizvajali.

VENEZUELA

Kot večina južnoameriških držav si tudi Venezuela prizadeva, da bi povečala letno proizvodnjo svoje železarske industrije. V letu 1976 so v tej državi proizvedli 2,1 milij. ton surovega jekla. Leta 1980 pa naj bi ta številka narasla na 3,46 milij. ton. Da pa bodo to lahko dosegli, bodo do leta 1980 investirali 1.600 milij. britanskih funtov za modernizacijo že obstoječih in gradnjo novih objektov.

NIGERIJA

Predstavniki nigerijske vlade se pogajajo s konzorcijem zahodnonemških podjetij pod vodstvom GHH o gradnji prve železarne v tej afriški državi. Za proizvodnjo surovega jekla bodo uporabljali postopek preko direktne redukcije z letno zmogljivostjo milijon ton. Nigerija si že dalj časa želi ustvariti lastno železarsko industrijo in prvi načrti izvirajo še iz šestdesetih let. Vendar se ti načrti do zdaj še niso uresničili.

ŠVICA

Po podatkih Concasta je bilo v letu 1976 v svetu odlihtih toliko gredic, da bi bile skupno dolge 270.000 km. To je več kot dve tretjini razdalje med nebam in Zemljo ali šest Zemljinih obsegov. Danes obratuje ali je v gradnji v svetu 1.500 naprav za kontinuirano vlivanje gredic in največja med njimi ima deset žil ter teže šarže v ponvici 180 ton.

BRAZILIJA

Podjetje Schloemann-Siemag AG iz Zvezne republike Nemčije bo za brazilsko železarsko družbo Equipamentos Villares Sa iz São Bernardo do Campo, zgradilo več novih obratov. Tako bodo v novem obratu za proizvodnjo blumov in slabov lahko letno proizvedli 600.000 ton. Nova valjarna palčastega jekla pa bo imela letno proizvodnjo zmogljivost 300.000 ton. Oba obrata bosta začela z redno proizvodnjo v začetku leta 1979.

10 ŽELEZAR

SLAVNOSTNA SEJA SKUPŠČINE OBČINE JESENICE

(Nadaljevanje s 1. strani)

kmalu oblikovala in uveljavila kot čvrsta politična celota z enotnimi idejnimi izhodišči in z enotnim akcijskim programom, ki se je med drugim izražal tudi v manifestu ustanovnega kongresa Komunistične partije Slovenije.

Zaradi te ideje in programske enotnosti ter seveda tudi zaradi izredne sposobnosti tovariša Tita: vizionarsko dojeti prihodnji razvoj in prikazati jasno perspektivo nacionalne ter socialne osvoboditve ter družbenih sprememb, je bila Komunistična partija Jugoslavije edina politična stranka v Jugoslaviji, ki je bila ob Hitlerjevem napadu sposobna in pripravljena pozvati vse jugoslovansko ljudstvo na pot odpora proti okupatorju. Ta pot pa je bila hkrati tudi pot nacionalne in socialne perspektive. Jugoslovansko ljudstvo, pod vodstvom tovariša Tita in Komunistične partije Jugoslavije, prekaljeno v boju z meščansko reakcijo predaprilske Jugoslavije, ki je hotela zatreti vsako napredno gibanje, ki bi lahko ogrozilo interese buržoazije, je v štirih letih narodnoosvobodilne borbe izbojevalo največjo zmago v svoji zgodovini. Premagalo je okupatorja in izdajalsko buržoazijo, zgradilo novo ljudsko oblast in postavilo temelje novi socialistični družbi ter ustvarilo novo Jugoslavijo, temelječo na bratstvu in enotnosti vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti.

V tej slovitosti štiriletni epopeji je izredno pomemben in veličasten osebni prispevek tovariša Tita kot generalnega sekretarja KPJ, kot vrhovnega poveljnika NOV in kot izkušenega revolucionarja ter marksista. Tako pri ustvarjanju narodnoosvobodilne vojske in nove revolucionarne ljudske oblasti kot v vsem dosedanjem povojnem obdobju je Titova vloga edinstvena — zgodovinska.

Z vsemi tremi jubileji pa je tudi dogodek na Obranci 1. avgusta 1941 kot simbolični kamen v mozaiku narodnoosvobodilnega boja tukajšnjega prebivalstva tesno in vzročno povezan.

Delovanje Komunistične partije v predaprilski Jugoslaviji se je nujno odražalo tudi na delavskih Jesenicah. Idejna izhodišča komunistov in njihova principelnost v boju za delavske pravice so pri ljudeh, ki so bili po svojih nazorih in hotenjih napredno usmerjeni in so neposredno ali posredno občutili krivice, katere je pogojeval, rojeval in dopuščal takratni družbeni red, zbužala spoštovanje, v njihovih programih pa so videli perspektivo boljše prihodnosti. Zaradi tega gotovo ni slučaj, da so komunisti vse bolj vplivno posegali v tok delavskega gibanja na Jesenicah in dobili v praksi nešteto potrditev volilno vlogo v tem gibanju. Prav tako ni slučaj, da je bil na volitvah leta 1936 na Koroški Beli izvoljen za župana komunist Vencelj Perko, ki je kandidiral na listi slovenskega delovnega ljudstva na Koroški Beli. Predvojno delovanje Komunistične partije in rast njenega ugleda na Jesenicah sta vplivala, da se je njenemu pozivu na splošni ljudski odpor proti okupatorju odzvalo tudi tukajšnje prebivalstvo in tako izrazilo polno zaupanje v komunistično partijo, da jih vodi v času te težke narodne in osebne preizkušnje.

Predvojni jeseniški komunisti, preizkušeni v boju za ideale delavskega razreda v predvojni Jugoslaviji, so se tudi tedaj izkazali kot požrtvovalni, pogumni borci in organizatorji odpora proti okupatorju ter organizatorji zametkov nove ljudske oblasti.

Bitka na Obranci 1. avgusta leta 1941, katere je terjala življenje dveh prvoborcev Viktorja Arzenška in Ferda Korena, je bila — vojaško gledano, le ena izmed bitk v štiriletnem boju partizanov na tukajšnjem območju. Pa vendar je bila ta bitka, zato ker je bila izbojevana v času, ko je nemška vojska, dobro opremljena in vojaško izveščana, še neustavljivo korakala osvajalskim težnjam naproti, v moralno-političnem pogledu izredno pomembna. Bila je takrat glasen, daleč odmevajoč in odločen izraz pripravljenosti tukajšnjega prebivalstva boriti se za svojo svobodo in hkrati dokaz, da je volja človeka, njegova vera v svobodo in v ideale človekovega boljšega dne močnejša od jekla nemške vojske. In zaradi tega, zaradi te veličastnosti, smo jeseniški občani izbrali dan, ko se je vršila bitka, za svoj občinski praznik.

To praznovanje pa gotovo ni samo zaradi spominov na preteklost, ampak je predvsem zaradi sedanosti in zaradi načrtov v prihodnosti, s katerimi so tesno povezani dogodki in uspehi preteklosti. Ob vsakoletnem občinskem prazniku se spominjamo teh dogodkov, spominjamo se junaštev v narodnoosvobodilni borbi, spoštljivo se poklonimo žrtvam naše revolucije, ki so žrtvovale življenja za zavestjo, da umirajo za

ideale naše revolucije. Navdih narodnoosvobodilne borbe so navdih naše revolucije v preteklem in so ter morajo biti navdih v sedanjih in v prihodnjih revolucionarnih prizadevanjih za kar najdoslednejšo samoupravno socialistično družbo.

Smo še na začetku nove etape razvoja samoupravnega socializma, katere mejnik so ustava SFRJ in ustava SRS in seveda tudi zakon o združenem delu, katerega upravičeno štejejo za enega od najpomembnejših dokumentov samoupravljanja. In prav zato, ker smo šele na začetku tega obdobja, še vedno iščemo in tudi moramo iskati primerne oblike našega dela, naše organiziranosti, ki naj nas čimprej pripeljejo k zaželenim uspehom, to je, k polni uresničitvi ustavnih določb in določil zakona o združenem delu, s tem pa tudi polne uresničitve položaja človeka kot samoupravljalca in tudi višjega življenjskega standarda. Pri tem pa ni mišljen samo materialni standard, ampak vsestransko bogato kulturno življenje delovnega človeka.

Delavci v delovnih organizacijah jeseniške občine so se, upoštevajoč zakon o združenem delu, do sedaj vsaj v glavnem že samoupravno organizirali v delu in bolj ali manj posrečeno postavili medsebojna razmerja v združenem delu po dohodkovnem principu. Praksa bo postavljene dohodkovne odnose bodisi potrdila kot dobre, bodisi zavrnila kot slabe, nekatere pa tudi razgalila kot odnose, ki so samo etikirani kot dohodkovni odnosi, v resnici pa gre za prikrite preživetne odnose, ki so in bodo objektivno nujno cokla nadaljnjemu razvoju. V dosedanjih ocenah, ki so jih izdelale družbenopolitične organizacije občine o samoupravni organiziranosti v delovnih organizacijah na območju občine Jesenice, se žal ugotavlja, da so v nekaterih delovnih organizacijah posvečali prav dohodkovnim odnosom premalo pozornosti, kar daje vtis nerazumevanja ali vsaj nezadostnega razumevanja izhodiščnega pomena in značaja teh odnosov. To je prav gotovo pomanjkljivost, ki bo prej ali slej povzročila težave, tako znotraj take delovne organizacije kot tudi sicer v odnosih združenega dela. In nekatere težave se dejansko že kažejo, na primer, pri iskanju meril in kriterijev za določanje dohodka v TOZD in seveda osebnega dohodka posameznim delavcem. Ravno ta merila, ki naj spodbudijo interes slehernega delavca, da se z vsem svojim znanjem in delom vključi v proces ustvarjanja dohodka, nove vrednosti, povečanje dohodka, so možna le, če izhajajo iz dohodkovnih odnosov. Dohodkovni odnosi so tudi jamstvo, da bo delavcu zagotovljen enak dohodek za približno enako delo in enako delovno zavzetost, ne glede na to, v kateri panogi dela. Dohodkovni odnosi bodo gotovo dvignili tudi razpravo o skupni porabi na višji nivo, kot je to žal še marsikje sedaj, in to na nivo, ki bo ustrezal načelu svobodne menjave dela. Zato

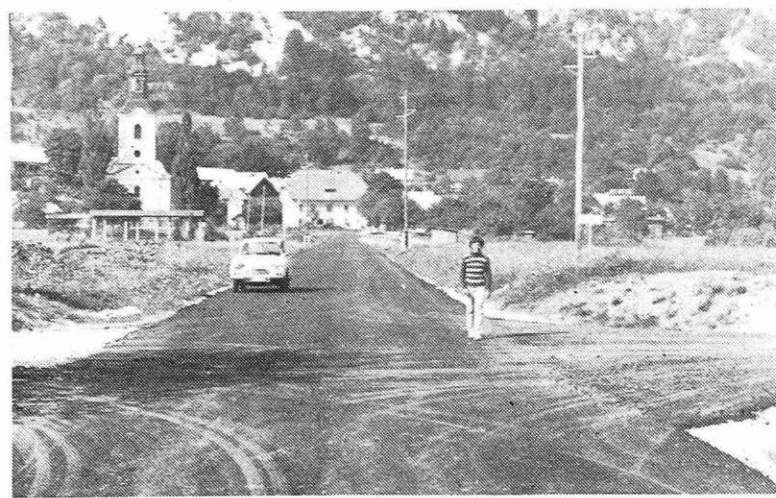
je potrebno, da se osveščeni izhodiščnega pomena dohodkovnih odnosov prizadevamo, da bodo ti odnosi čimprej v praksi, ne samo na videz usklajeni z zakonom o združenem delu.

Ena od značilnosti sedanje etape samoupravnega socializma — to je, sedanjega trenutka, v katerega sovpada tudi današnji praznik, je delegatski sistem, kot oblika samoupravnega odločanja. Za nami so več kot tri leta delovanja tega sistema in tudi prvo mandatno obdobje naše, to je, občinske skupščine, se počasi izteka. V tem času smo si nedvomno pridobili dragocene izkušnje o delovanju tega sistema. Menim, da danes lahko z vso gotovostjo ugotovimo, da je dosedanja praksa v celoti potrdila delegatski sistem za tisto realno osnovo, ki praktično omogoča vsakodnevno uveljavljanje socialističnega samoupravljanja, tako v temeljnih organizacijah združenega dela, v delovnih organizacijah, krajevnih skupnostih, samoupravnih interesnih skupnostih, kot v vseh oblikah družbenopolitičnih skupnosti — občini, republiki, pokrajini in federaciji.

Dosedanje delovanje delegatskega sistema pa je odkrilo tudi nekatere pomanjkljivosti v metodah našega dela in marsikje tudi pomanjkljivosti v odnosih do delegatskega sistema. Te pomanjkljivosti, katere smo ugotavljali v vseh dosedanjih analizah in jih ugotavlja tudi analiza, o kateri bo konkretno in podrobno razpravljala skupščina občine na septembrski seji zborov, pravzaprav niso nekaj izjemnega ali, bolje rečeno, nekaj nepričakovanega. Mi smo s pomanjkljivostmi v začetku delegatskega sistema računali takrat ko smo začeli uveljavljati tako obliko samoupravljanja, in to zaradi tega, ker smo pričakovali odpre posameznikov, oziroma manjših skupin in računali na preživelost, a še vedno prisotno prakso. Računali pa smo tudi s slabostmi, ki se sicer porajajo v vsakem konkretnem političnem delu. To pa seveda ne pomeni, da imamo do teh pomanjkljivosti lahko samo ugotovljeni odnos in da ni potrebno aktivno prizadevanje za odpravo pomanjkljivosti. Nasprotno, mi analize delovanja delegatskega sistema ne delamo zaradi ugotovitve same, ampak zaradi tega, da bi spoznali, kam moramo prvenstveno in pospešeno usmeriti naša prizadevanja. Pri delegatskem sistemu ugotavljamo na splošno tole: Čim bolj se delegatski sistem utrjuje, tem bolj se nam kaže nezdružljivost s celo vrsto metod dela, ki so bile včeraj normalne, ustrezne, danes pa nas ovirajo. To pomeni, da moramo v marsičem opustiti sedanje metode dela in poiskati nove, takšne, ki bodo delegatski sistem omogočale, ga spodbujale in utrjevale.

Občina Jesenice v vsem povojnem obdobju včasih hitreje, včasih počasneje, pa vendar vztrajno spreminja

Nadaljevanje na 13. strani

Delavci Cestnega podjetja Kranj so po tem, ko so delavci Kovinarja Jesenice razširili in izravnali cesto Vrba-Breznica, nanjo položili še plast asfalta. Prebivalci tega področja so zadovoljni s to urejeno cestno povezavo. (B.)

Novi obrat tovarne Gorenjska oblačila na Javorniku

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Na 92. seji izvršnega sveta OS Radovljica 28. julija so obravnavali poročilo in ocenili junjsko vajo »Lubnik 77«, potrdili načrt ukrepov pripravljenosti za ljudsko obrambo, obravnavali več premoženjsko pravnih zadev in poročilo o proračunski porabi v občini v obdobju januar — junij 1977. Od planiranega dohodka za 1977. leto je bilo v prvem polletju realiziranih 40,06 %, v primerjavi z lanskim enakim obdobjem pa 41,55 %. Izdatki so realizirani v tem času 37,26 %, lani v prvem polletju pa 40,53 %.

V spomin na 5. avgust 1941. leta, ko je bil na Jelovici ustanovljen proslavljeni Cankarjev bataljon, slavijo ta dan v radovljiški občini občinski praznik. Prireditve v počastitev praznika so se začele že 26. julija in bodo trajale do 7. avgusta. Slavnostna seja občinske skupščine bo v petek, 5. avgusta, ob 17. uri v radovljiški kino dvorani. Ob tej priliki bodo podpisali listino o pobratenju z občinama Brus in Svilažina ter podelili vsakoletna občinska in javna priznanja.

Občinski komite ZK Radovljica je na 39. seji sprejel izhodišča akcijskega programa za izvajanje zakona o združenem delu v radovljiški občini. Program vsebuje naloge delovnih organizacij, skupnosti in družbenopolitičnih organizacij pri uveljavljanju zakona o združenem delu, razprave o osnutku zakona o določanju in razporejanju dohodka, uresničevanju razvojnih in stabilizacijskih programov, investicij, načrtovanju kadrov in evidentiranje kandidatov za delegacije, ki bodo voljeni prihodnje leto.

Ob prezgodnji smrti predsednika Zvezne konference SZDL Jugoslavije, narodnega heroja in predvojnega revolucionarja Dušana Petroviča-Saneta, ki je močno pretresla vso našo javnost, je predsedstvo OK SZDL Radovljica v imenu vseh občanov in delovnih ljudi radovljiške občine 21. julija poslalo sožalno brzojavko zvezni konferenci SZDL Jugoslavije.

Komisija za spremljanje in izvajanje zakona o združenem delu pri skupščini občine Radovljica je na seji 25. julija pregledala poročila delovnih skupin, ki so obiskovale delovne organizacije zaradi ugotavljanja izvajanja določil novega zakona in usklajevanja let-teh z organiziranostjo v TOZD. Na seji so obravnavali in potrdili akcijski program za naloge, ki jih narekuje zakon o združenem delu pri sprejemanju samoupravnih aktov, za katerega je na 39. seji sprejel izhodišča komite OK ZK Radovljica.

Na zadnji seji konference mladih delavcev pri OK ZSMS Radovljica v začetku julija so ob sicer dokaj pišli udeležbi delegatov OO ZSMS iz delovnih organizacij spregovorili o nalogah OO ZSMS v TOZD in OZD pri uresničevanju zakona o združenem delu in ugotovili, da se mladi delavci še vse premalo vključujejo v to skupno akcijo. Sprito tega so se zavzeli, da pri evidentiranju kandidatov za nova vodstva ZSMS in delegacije upoštevajo predvsem aktivnost posameznikov, ki bodo kos postavljenim nalogam. Na seji so za novega predsednika konference mladih delavcev izvolili Toneta Pretnarja iz OO ZSMS Viator hoteli Bled, za sekretarja pa Marino Bešter iz OO ZSMS psihiatrične bolnice Begunje.

Čeprav v večini delovnih organizacij radovljiške občine v zadnjem času pospešeno ustanavljajo koordinacijske odbore in sprejemajo akcijske programe za uresničevanje določil zakona o združenem delu, je po oceni zadnje seje OK ZK ta postopek v precejšnji zamudi. Podobno je tudi s pripravo osnutkov novih samoupravnih sporazumov o združenju sredstev in dela v TOZD, o medsebojnih pravicah in dolžnostih ter odgovornosti delavcev v TOZD in s osnutki samoupravnih sporazumov o združenju TOZD v delovno organizacijo. OK ZK je sprito tega sprejela več sklepov, s katerimi bi se zagotovila hitrejša in usklajena akcija za odpravljanje teh pomanjkljivosti. Javne razprave bodo o vseh osnutkih organizirali v obdobju september — oktober, dokumente pa sprejemali v zadnjih dveh mesecih letošnjega leta.

Na slavnostni seji republiškega odbora ZZZB NOV Slovenije, ki je bila v počastitev dneva vstaje slovenskega naroda 21. julija v skupščini SRS v Ljubljani, je med drugimi prejel plaketo zveznega odbora ZZZB NOV Jugoslavije tudi zaslužni družbenopolitični delavec in udeleženec NOB Franc Sodja iz Bohinjske Bistrice.

V Kemični tovarni Podnart, kjer imajo že tesne poslovne stike s Plamo Podgrad in Rogom Ljubljana, se dogovarjajo za ustanovitev devizne poslovne skupnosti tudi z Lekom in Emono Ljubljana. Ti stiki bi na osnovi zakona o združenem delu temeljili na dohodkovnih odnosih.

V spomin na 28. julij 1941, ko je iz Lesca odšla v partizane prva skupina 14 fantov, ki so se zadnji hip izognili gestapovski aretaciji, slavijo v KS svoj krajevni praznik. Slavnostna seja skupščine in vseh družbenopolitičnih organizacij je bila v sredo, 27. julija. Slavnostni govor je imel sekretar sveta ZK Janko Kralj, v kulturnem programu pa so nastopili godba na pihala DPD Svoboda Lesce, pevski zbor Lipa iz Radovljice in ženski oktet Svoboda Zirovnica.

Na razširjeni seji aktivna ZK v Kamni gorici so v začetku julija pri obravnavi nalog nove organiziranosti in aktivnosti komunistov sklenili podpreti pobudo, ki je že dalj časa predmet razprav v tej krajevni skupnosti o razpisu referendumu. Samoprispevek, ki bi ga zbrali od vseh zaposlenih, bodo namenili obnovi kulturnega doma, v njem pa bodo dobile prostore tudi vse krajevne družbenopolitične organizacije.

Od načrtovanih investicij v radovljiški občini za 1977. leto, v predračunski vrednosti 539 milijonov din, so v prvih petih mesecih ustvarili investicijske naložbe v višini samo 42,6 milijona din. Od teh je bilo nad polovico prijavljenih v gospodarstvu. Takšen obseg in struktura investicijske dejavnosti nezadovoljivo vplivata na dvig gospodarske rasti, predvsem pa na večjo produktivnost in izvozno možnost v industriji.

Po srednjeročnem programu samoupravnega stanovanjskega skupnosti Radovljica bo do 1980. leta v občini zgrajenih predvidoma 724 novih družbenih in 310 zasebnih stanovanj, kar je za okoli 100 stanovanj več kot v preteklih petih letih.

V tovarni Iskra Otoče so junjski plan proizvodnje presegli za 1 %, fizični obseg proizvodnje, v primerjavi z lanskim junijem, pa je večji za 9 %. Na tuje so izvozili za 3.986.317 din svojih izdelkov, za uvoz, upoštevajoč uvozne stroške, pa so v juniju porabili 1.991.922 din.

V mladinskem učnem centru za vojaško usposabljanje študentov prvih letnikov slovenskih univerz in visokih šol na Pokljuki so v juliju tesno sodelovale organizacije ZSMS gorenjskih občin. OK ZSMS Radovljica je prevzela obveznost za kulturni program centra. Skupaj s študentsko kulturno skupino je pripravila več srečanj in prireditve 21. in 22. julija ob dnevu vstaje slovenskega naroda ter ob sklepu vaj 29. julija. Na osnovi lanskega izkušenj je bilo letošnje sodelovanje precej bolj uspešno v zadovoljstvo študentov in mladine.

Po podatkih telesno kulturne skupnosti Radovljica so stroški strokovne službe te SIS 1975. leta znašali 6,8 % od vseh sredstev, namenjenih za skupnost, 1976. leta 7,7 %, letos pa načrtujejo enak delež. Po republiških minimalnih standardih je dovoljena najvišja poraba za strokovno službo do 10 % celotnih sredstev telesno kulturnih skupnosti.

Pri folklorni skupini DPD Svoboda Tomaž Godec v Bohinjski Bistrici so bili od 18. do 23. julija v gosteh člani folklorne skupine slovenskega kulturno športnega društva Bled iz Essna. Štiri dekleta in trije fantje so se pri bohinjkih plesalcih učili gorenjskih ljudskih plesov, katere bodo vadili z mladimi plesalci v Essnu. Bivanje v Bohinju so otroci naših zdomevc izkoristili tudi za ogled bohinjskih zanimivosti in raznih prireditve.

Na razstavi črno bele fotografije »Iz delovnih kolektivov«, ki jo je za občinski praznik v radovljiški graščini pripravil kino foto klub Radovljica, je na ogled 123 fotografij 15 avtorjev. Na fotografijah so prikazani motivi iz delovnega procesa v Almiri Radovljica, Elanu Begunje, Iskri Otoče, Kemični tovarni Podnart, LIP Bled, Plamenu Kropa, Suknu Zupazu, UKO Kropa, Verigi Lesce, Vezeninah Bled, Zitu Lesce in železarni Jesenice. Razstava bo odprta do 10. avgusta.

Drevi, 4. avgusta, ob 18. uri bodo v Sivčevi hiši v Radovljici v počastitev občinskega praznika otvorili razstavo umetno kovaških izdelkov kolektiva UKO iz Kroke in grafičnih risb Kroke domačega avtorja Janeza Šmitka. Razstava sodi v okvir rednega programa dejavnosti muzejske galerijskega odbora pri kulturni skupnosti in bo na ogled do 29. avgusta.

Ribnik sredi Kroke, ki je že od srede 16. stoletja služil kot akumulacijsko jezero za pogon plavžarskih naprav, bodo letos obnovili. Dela bodo vodili strokovnjaki Tehniškega muzeja Slovenije, sredstva v višini nekaj nad 50.000 din pa bo razen Kulturne skupnosti Slovenije prispeval tudi Plamen Kropa. Načrti za usposobitev ribnika, ki bo predstavljal tudi turistično zanimivost Kroke, so že potrjeni, zato računajo, da bo ta akcija opravljena že do konca leta.

Na letni konferenci društva upokojencev Lesce, ki je bila pod predsedstvom prizadevnega in dolgoletnega kulturno prosvetnega delavca Ludvika Rutarja v spodnji dvorani družbenega centra v Lesci v sredo, 27. julija, so pregledali enoletno dejavnost, nato pa na slavnosti, ki je sledila ob krajevnem prazniku Lesce, svečano razvili prapor svojega društva. S tem je prvo društvo upokojencev v radovljiški občini dobilo svoj prapor.

Velik in zaslužen uspeh so ponovno dosegli padalci ALC Lesce na republiškem padalskem prvenstvu predzadnji teden v Celju. Humar je postal prvak SRS v skokih z 800 m na cilj, prvak v figurativnih skokih z 2.000 m pa Pesjak. Leščani so v skupni razvrstitvi s I. ekipo dosegli prvo, z II. ekipo pa drugo mesto in tako ponovno postali najuspešnejše moštvo v Sloveniji.

Blejsko jezero je letos terjalo že drugo mlado žrtev. V nedeljo, 24. julija, se je prevrnil s čolna in utonil 19-letni Danilo Munda iz Ormoža. Vzrok za ugotovitve, pa tudi letošnji dve je, da ponesrečeni niso znali plavati. Zaradi vsakoletnih tragedij, največkrat mladih izletnikov, bi kazalo vendarle ukreniti vse potrebno, da se nesreče ne bi nadaljevale, zato ne bi smeli dajati čolnov v najem neplavalcem.

PRAZNIK OBČINE RADOVLJICA

Delovni ljudje in občani radovljiske občine slavijo 5. avgusta svoj občinski praznik, v spomin na ta dan leta 1941, ko je bil po sklepu vojno revolucionarnega komiteja KPS za Gorenjsko ustanovljen na območju Jelovice Cankarjev bataljon. To je bila prva večja enota porajajoče se partizanske vojske na Gorenjskem in v Sloveniji. Sestavljali so ga v glavnem domačini in borci iz cele Gorenjske. Bataljon se je odlikoval po številnih težkih bojih z nadmočnimi okupatorskimi silami, ki jim je zadajal težke izgube.

Cankarjev bataljon je v legendarni dražgoški bitki januarja 1942 izbojeval eno največjih zmag nad nacistično vojsko v Sloveniji v tistem času, ki je močno močno odjeknila po vsej zasluženi domovini in daleč preko njenih meja. Iz tega bataljona so izšli najspodobnejši poveljniški kadri in se razvile številne nove partizanske enote, ki so v štiriletni narodnoosvobodilni borbi odločilno prispevale k popolnemu uničenju in izgonu sovražnika ter h končni osvoboditvi domovine.

Letošnje praznovanje poteka v znamenju jubilejev tovariša Tita in Zveze komunistov Slovenije. Povezano je z izrednimi uspehi povojne izgradnje, rasti in razvoja občine na gospodarskem in družbenem področju, zlasti pa v popolni uveljavitvi samoupravnih socialističnih družbenih odnosov.

Za preteklih 32 let po osvoboditvi je značilno, da je občina, ki danes šteje že nad 30.000 prebivalcev z okrog 12.000 zaposlenimi, uspevala v svojem celotnem vzponu doseči že takšne rezultate, ki jo po višini narodnega dohodka in družbenem proizvodu uvrščajo med razvitejše v Sloveniji. Zasluga za takšen napredek pripada v prvi vrsti vsem delovnim ljudem občine, ki so sami z zavestjo, delovnim poletom in požrtvovalnostjo ustvarili to, kar imajo. K temu je pripomogla tudi velika moralna politična zavest o pripadnosti novi samoupravni socialistični skupnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti, za katero so se nesebično borili in žrtvovali partizanski borci in aktivisti OF.

Danes so vsakršni primerjalni podatki o stopnji, rasti in razvoju gospodarstva in družbenih dejavnosti s podatki pred vojno in po osvoboditvi skoraj nedojemljivi. Iz nekdanje zaostale, primitivne industrije in obrtnih delavnic so zrastle mične industrijske objekti v domala vseh krajih občine. Po narodnem dohodku je ta panoga na prvem mestu v gospodarstvu radovljiske občine. Turizem predstavlja odlično mesto v slovenskem in jugoslovanskem prostoru, čeprav še ne dohaja razvoja v državi, sodi po svoji kvaliteti in storitvah v sam vrh, kar se močno odraža na podobi občine.

V zadnjih letih se kljub neugodnim mednarodnim gospodarskim gibanjem s pospešenimi integracijskimi procesi in stabilizacijskimi ukrepi, zahvaljujoč zlasti uveljavljanju samoupravljanja in delegatskih odnosov, že kažejo pozitivni premiki v sodobnejši proizvodnji in tehnologiji. Z uresničevanjem ustavnih določil in zakona o združenem delu vse več neposrednih proizvajalcev odloča o svoji sedanjosti in bodočnosti. Razen dohodkovnih razmerij, ki izvirajo iz določil zakona o združenem delu, so bistveni dosežki opazni tudi na vseh ostalih življenjsko pomembnih področjih.

Povečanje je socialna skrb za delavce tako glede zdravstvene zaštite kot v reševanju stanovanjskih problemov, v zadovoljevanju izobraževalnih, kulturnih, otroškovarstvenih in rekreacijskih potreb. Zgrajeni so številni stanovanjski bloki, zasebne hiše, zdravstvene in vzgojno varstvene ustanove, nove šole, kulturni in športni objekti, ceste in komunalne naprave.

Uspešno delujejo samoupravne interesne skupnosti, ki odločajo o vseh vprašanjih, ki jih te skupnosti rešujejo za zadovoljevanje interesov in potreb delovnih ljudi in občanov v TOZD in v krajevnih skupnostih.

V 32 letih svobodnega razvoja in napredka občani radovljiske občine s ponosom gledajo na svoje dosežke, veliko je že storjenega, veliko pa je še nalog, ki jih prednje postavljajo nagel razvoj sodobnih družbenih in gospodarskih gibanj v svetu in doma. Zavedajo se, da bi bili vsi napori zaman, ko jih ne bi sočasno usmerili tudi v njihovo lastno zaščito in obrambo. Zato nenehno krepijo svoje vrste v pripravah za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito, naslanjajoč se na bogate izkušnje iz NOB ter na vključevanje mladine v te priprave.

Dosedanji uspehi in izkušnje, predvsem pa pripravljenost vseh delovnih ljudi radovljiske občine, bodo tudi v prihodnje spodbuda za še večji napredek in blagostanje občine in njenih občanov. S tem se bodo najbolj dostojno oddolžili žrtvam in vsem tistim borcev, ki so se borili za to, kar danes imamo, predvsem pa tistim, ki so bili 5. avgusta 1941. leta v zboru Cankarjevega bataljona na Jelovici.

PONOSNI SMO NA DOSEŽKE

Praznovanje krajevnega praznika Lesc, 28. julija, je doseglo vrh na slavnostni seji skupščine KS 27. julija. Uspehi, ki smo jih v tem letu dosegli, so res zavirljivi. Komunalno urejanje krajevnih skupnosti teče po načrtih, še več, realizirano bo pred rokom, verjetno že prihodnje leto. Hkrati pa je bila to priložnost, da se zahvalimo vsem tistim, ki so žrtvovali svoje moči in celo življenja in jih vgradili v pot napredka. Zato so posebne delegacije nesle vence na spominska obeležja NOB v Lescu, Hrašah in Hlebcu. Društvo upokojencev pa je dobilo svoj prapor, ki jim ga je na slavnostni seji predal predstavnik KOOS Veriga Peter Piškur. Geslo na praporu: Z delom smo gradili boljše dni, pa zlasti nas, mlajše, zavezuje, da nadaljujemo v smeri, ki so jo oni začrtali.

Slavnostni govornik Janko Kralj je orisal trideset let povojnega razvoja in se ustavil zlasti pri uspehu zadnjih let. Za graditev infrastrukture je izrazil posebno priznanje turističnemu društvu, ki je spodbudilo reševanje komunalnih vprašanj. Poudaril je pomen zavestnega odločanja krajanov, ki so na referendumu izglasovali samoprispevek, po-

hvalil aktivnost odbora za realizacijo srednjeročnega načrta in pozitivno ocenil solidarnost krajanov, ki so pokazali veliko razumevanje in volje do prostovoljnega dela pri urejanju kanalizacije in asfaltiranju.

Ob vsem tem pa je šla njegova misel še naprej. V krajevni skupnosti imamo še veliko potreb: kulturni dom, športni objekti, vrtec, ureditev lokalnega prometa. Prizadevati se moramo, da bo čimprej zgrajena nova vzgojno varstvena ustanova, zlasti po delegatski poti.

«Sami si krojimo naše življenje, zavedajoč se tega, da, kar bomo uspeli ustvariti sami, nam bo v ponos, našim mladim rodovom pa smerekaz, kako se mora razvijati družba, ki temelji na samoupravnih odnosih,» je zaključil.

Praznovanje sta nam prijetno popestrila še pevski zbor Lipa, pri društvu upokojencev Radovljica, ki je pod vodstvom tov. Ošabnika zapel nekaj narodnih in borbenih pesmi, in ženski oktet iz Žirovnice.

Ob krajevnem prazniku se je izkazalo tudi turistično društvo. Izdalo je načrt naselja Lesc, ki bo koristen pripomoček domačinom in tujim gostom. M. V.

ŽALNA SVEČANOST NA GROBOVIH USTRELJENIH TALCEV

Na Hrušici so pretekli teden zaključili praznovanje krajevnega praznika, ki je potekalo ves mesec julij. Sklepna prireditev je bila v sredo, 27. julija, in sicer žalna svečanost na grobovih ustreljenih talcev v Begunjah, ki jo je organiziral koor-

dinacijski odbor za izvedbo proslav in praznikov na Hrušici. Na svečanosti je spregovoril Anton Zalokar, v priložnostnem programu pa so nastopili recitatorji Simona Rihtaršič, Elica Župc in Bojana Skumavc ter godba na pihala DPD Svoboda Hrušica. H grobovom ustreljenih talcev so zatem položili vence in se poklonili njihovu spominu. Žalne svečanosti so se udeležili svojci ustreljenih talcev ter predstavniki krajevnih družbenopolitičnih organizacij in društev. J. R.

LETOVANJE NAŠIH OTROK OB GOSELSKEM JEZERU

Letovanje naših otrok — izmenjava jeseniških otrok s koroškimi, traja že tri leta. Kdorkoli je že tam bil, ve, da je odlično.

Marsikdo si želi vedeti, kje letujejo, kdo organizira in kaj tam delajo.

Dom leži v čudovitem okolju ob Goselskem jezeru, obdanem s travniki, gozdovi in gorami. Zgrajen je bil s prostovoljnim delom leta 1970 pod vodstvom komunistične partije Avstrije in je namenjen otrokom vsega sveta. V njem so že bivali italijanski, madžarski, češki, poljski in slovenski otroci z roko v roki s koroškimi.

Posebno odmeva pesem: Bratje le k soncu svobodi... Bandiera rossa... Internacionala..., domače se čuje: Gor čez izaro... Tam, kjer teče bistra Zila ter narodne pesmi v različnih jezikih.

Poleg kranjskih in ljubljanskih otrok sta bili v počitniškem domu letos še dve izmeni jeseniških otrok. Prav radi se bomo spominjali enkratnih doživetij med koroškimi prijatelji.

Imeli smo zelo pester dnevni program, razen tega pa smo skrbeli, da so bile sobe lepo urejene, da smo bili točni, med seboj prijatelji in pripravljeni kjerkoli pomagati. Vsaka grupa je imela svoje ime po znanih revolucionarjih in narodnih herojih, na primer: Stane Žagar, Tone Čufar, Angelca Očepček. Vsak dan je najboljša skupina najprej dvignila svojo in nato avstrijsko zastavo. Pogosto je zaplapolala najprej jugoslovanska, mi pa smo zapeli.

Vodstvo doma se je prizadevalo, da smo bili deležni tolike pozornosti in topline, da smo pridobili na kulturnem področju, humanosti, vzgoji in razvedrilu.

Večkrat se bomo spominjali »strica Gabyja«, ki nas je bodril in dal korajže z besedami »dajmo, fantje, punce, tri štiri...«. V naših grlih je zadonela pesem: Sveži zrak je zdrav in potujemo po gozdovih naokrog... za zaključek pa smo večkrat prav radi zapeli objeti »Mi se imamo radi...«

PROSLAVLJANJE JUBILEJEV IN MEDNARODNO TEKMOVANJE GASILCEV

Prostovoljno gasilsko društvo Kranjska gora letos praznuje 85. obletnico obstoja in uspešnega dela. V počastitev tega jubileja in 40-letnice ustanovnega kongresa KPS ter jubilejev tovariša Tita in praznika občine Jesenice bodo v nedeljo, 7. avgusta, pripravili veliko slovesnost.

Na ta dan bodo sredi Kranjske gore imeli od 9. do 10. ure sprejem gostov, od 10. ure do 11.30 tradicionalno mednarodno tekmovanje, od 11.30 do 12. ure bo gasilska parada, med 12. in 13. uro pa zborovanje gasilcev ter razglasitev rezultatov tekmovanja. Med 13. in 14. uro bo v Zagmajenci promena koncert pihalnega orkestra Jeseniških železarjev, od 14. ure naprej pa bo na istem prostoru veselica. Sprejem gostov in tekmovanje bosta v bližini hotela Prisank, gasilska parada pa bo šla od hotela Lariks v Zagmajenco, kjer bo tudi zborovanje.

Že tradicionalno mednarodno tekmovanje gasilcev, ki je bilo doslej že v Zabnici v Kanalski dolini in Podkloštru v Ziljski dolini, organizira občinska gasilska zveza Jesenice. Na njem bodo nastopile po tri najboljše desetine gasilcev iz Kanalske in Ziljske doline ter jeseniške občine. Za sklep bo vajo izvedla še mednarodna desetina, ki jo bodo sestavljali po trije gasilci z omenjenih področij. Udeleženci bodo prejeli diplome in pokale, za katere so z velikim razumevanjem prispevale sredstva delovne organizacije jeseniške občine.

Tekmovanje sodi v okvir prizadevanj dobrega sosedstva, razumevanja, miru ter sodelovanja med živečimi na tem področju. B.

Najmlajši jeseniški taborniki

Ob tabornem ognju smo imeli proslavo pod geslom: Mi in prijateljstvo med narodi. Tudi na naš slovenski dan vstaje nismo pozabili. Obiskali so nas starši slovenskih in koroških otrok. Bili smo deležni velikega aplavza, ko je zadonela slovenska pesem s spremljavo na harmoniki. O našem skupnem delu, sožitju in medsebojnih odnosih je pisalo tudi v koroškem časopisu »Volkswille« — Ljudska volja.

Pred domom plapolala poleg avstrijske še zastava države, katere otroci so tu na letovanju. Ni nas oviral ne

jezik, ne meja, imeli smo skupne igre, skupno delo, skupne izlete. Ogledali smo si Koroško, bili smo na Visoki Ostrnici, v Celovcu so nas sprejeli jugoslovanski konzul in njegovi sodelavci, poklonili smo se pri spomeniku padlih partizanov v Selah, na grobu narodnega heroja Tomaža Verdika v Svečah ter pri spomeniku internirancev na Ljubljani.

Vrnili smo se domov z mislimi: tako so bili dobri z nami, še se bomo vrnili. A. A.

Otroška dežela — počitniški dom na avstrijskem Koroškem, oddaljen 3 km od Dobrole vasi, kjer so letovali tudi jeseniški otroci.

NEKAJ O TABORNIKIH

Taborniki zveze taborniških organizacij občine Jesenice preživljajo te poletne dni svoje počitnice v treh izmenah po 14 dni v Karigadorju ob istrski obali. Seveda jim taborjenje ne pomeni le zabave, ampak imajo tudi gozdno šolo, različna tekmovalna, mlajši se učijo plavati ipd. Sedaj, ko september ni več daleč in se takrat začnejo novo »taborniško leto«, lahko izkoristimo priložnost in napravimo kratek obračun njihove dejavnosti.

Poleg izrazito taborniške dejavnosti, kot so izleti v naravo, postavljanje šotorov, učenje signalizacije, lokostrelstvo, kurjenje ognjev in nasploh priprave na različne mnogoboje, so sodelovali z ostalo mladino ob praznikih in proslavah. Zadnja leta pa so se tudi vključili v družbene dejavnosti. Pomagajo pobirati članarine po krajevnih skupnostih, raznašajo vabila za sestanke, zборе, volitve in potem na tak način zaslužene nagrade dajejo v svoje sklade, saj je znano, da se otepaajo z neprestanimi finančnimi težavami, ki krnijo njihovo delo. Marsikdo ima o njih zmotno mišljenje, češ saj jih ni nikjer videti. Ob prebiranju letne kronike vsakdo lahko vidi, koliko dejavnosti se nabere preko leta.

Recimo, sekcija za mladinski turizem pri CK ZMS ni nakazala še nobenega regresa, kar prav tako hromi delo. To leto je bil v Muti sedmi zlet zveze tabornikov Slovenije. Ob tej priliki je zašel v težave odred plavčarjev Jesenice. O tem zletu so bili obveščeni zadnji trenutek, in ker je enota stara šele dve leti, dela s sa-

mimi mladimi člani. Neprilike so se začele takrat, ko je vsaka enota morala obvezno poslati tja po petnajst članov, sicer se ji ne odobri letno taborjenje, oziroma se ji ukine regres za vožnjo. Kot rečeno, plavčarji sestojijo iz medvedkov in čebelic, pa bi na tako dolgi poti nujno rabili vodstvo starejših vodnikov. Ti pa si v tako kratkem času niso mogli dobiti prostih dni, nekateri pa so bili celo na delovni akciji v brigadi in tako je enota padla pod oster ukrep. Seveda to jemlje voljo do dela, saj cela organizacija, oziroma delo z mladino sloni na ljubitelstvu. Letni tabor je seveda bil, a vse stroške so člani nosili sami.

Kljub nekaterim objektivnim težavam pa so taborniki zveze tabornikov občine Jesenice prav na sedmem zletu dosegli nekaj odličnih rezultatov. Sodelovali so: odred jeklarjev s starejšo ekipo čebelic, odred plavč z mlajšo ekipo čebelic, odred pod Stolum pa z mlajšo ekipo medvedkov. Sodelovali so še murni, najmlajši, ki pa se ne ocenjujejo. Mlajše čebelice odreda plavč so bile šeste, mlajši medvedje odreda pod Stolum so bili sedmi, starejše čebelice odreda jeklarjev pa so bile druge! Vsega je v različnih kategorijah nastopilo 42 ekip.

Različne težave so bile in bodo. Nasploh pa taborniki optimistično gledajo v prihodnost in tudi sebi priznavajo napake. Treba jih je videti na občinskih skupščinah, kjer so že večkrat dobili priznanja drugih organizacij zaradi iskrenih razprav in poročil. J. Jekler

TUDI POČITKA POTREBNI NE MOREJO IZPREČI

Ob krajevnem prazniku, 28. juliju (tega dne je šlo v letu vstaje kar 14 domačinov v partizane), so se na letni konferenci sestali leški upokojenci. Spodnja dvorana Družbenega centra je bila kar prepolna zanje, čeprav jih je prišlo od 299 včlanjenih le nekaj čez osemdeset.

Najstarejšim, še aktivnim občanom je bilo tega dne toplo pri srcu, saj so dobili društveni prapor. Nekoliko bridka je bila le misel, da mnogih, ki so se lani še udeležili občnega zbora, ni bilo več med njimi. Njihovemu spominu so se poklonili z enominutnim molkom,

počastili pa so tudi spomin krajanov, padlih v NOB.

Zivahno in šegavo je podal poročilo o enoletnem delu predsednik društva Ludvik Rutar. Orisal je delo komisije za obveščanje, rekreacijo in kulturo, komisije za izlete, za stanovanjske zadeve in odbora za nabavo društvenega prapora, ki je obenem dobil razrešnico.

Najbolj delavna je bila komisija, za izlete, ki je organizirala troje potovanja (v Beneško Slovenijo, v neznano in v smeri Trst-Gonars-Gorica) in piknik v Krmi. Nekaterim članom so pomagali urediti stanovanjski problem, še več pa jih bo lahko dobilo topel domek jeseni, ko bo odprt novi dom upokojencev v Radovljici. S pomočjo drugih organizacij in društev v krajevni skupnosti so pogostili 80-letnike, vpisali nad milijon dinarjev posojila za ceste in zbrali za Rdeči križ nad 5.000 dinarjev pomoči.

Kooptirali so nove člane v komisije in izvršni odbor. Še bodo pomagali onemogli članom, kegljači in balinarji se bodo povezali v klub. Pritegnili bodo nove člane, zlasti kmečke upokojence. Načrtujejo še tri izlete: avgusta piknik v Logarski dolini, izlet v vinorodne kraje (v Slovenske Gorice ali na Dolenjsko), oktobra pa v dom oddiha Slovenije v Piran.

Zaključili so s tožbo, ki je za Lesce značilna: tudi upokojenci rabijo svoje prostore. In prav bi bilo, da bi jih dobili, kakor tudi vsa društva in družbenopolitične organizacije. M. V.

30-LETNICA FOTO-KINO KLUBA RADOVLJICA

FOTO KINO KLUB RADOVLJICA, ki letos praznuje 30 let, je bil ustanovljen 1947. leta kot sekcija takrat še dobro organiziranega in uveljavljenega foto-kluba Jesenice. Po dobrem letu se je ob pridobljenih izkušnjah in zaradi povečanega števila članov klub osamosvojil in postal samostojna organizacijska enota občinskega odbora ljudske tehnike Radovljica. Prvi predsednik je bil Severin Golmajer, ki je vodil klub do 1952. leta. V naslednjih štirih letih je klub vodil Janez Kocjančič. Že v tem obdobju je bil dosežen napredek v klubski dejavnosti, pa tudi v kvaliteti izdelkov. Iz zapisov Adija Finka, ki je predsedoval klubu od 1956. do 1960. leta je razvidno, da je bilo to obdobje najplodnejše in kratki zgodovini kluba. Število članov se je povečalo od 56 v letu 1957 na 130 v 1960. letu. Klub je letno pripravil več kot 200 javnih predavanj, diapozitivov in filmov, kar pomeni, da je bila prireditelj vsak drugi dan. Radovljiški fotomateriji so sodelovali na vseh množičnih prireditvah in s svojimi posnetki manifestacij, številnih tekmovalnih in drugih javnih zborovanj prispevali opazen delež v družbenem

življenju kraja in celotne občine.

Najvišje število članstva je klub zabeležil leta 1961, ko je štel že 141 članov. Tri leta je bil predsednik kluba Janez Korenčan, nato eno leto Janez Kocjančič, ki ga je 1964. leta za tri leta nasledil Adi Fink. Leta 1967 je prevzel vodstvo kluba Ivan Pipan, ki ga je vodil polnih deset let. Letos pa je postal predsednik kluba Milan Ropret.

Najbolj kritično je bilo v obdobju od 1962. do 1973. leta, ko je zaradi številnih organizacijskih težav naglo padlo število članov od 107 na komaj 40, hkrati pa se je občutno zmanjšala dejavnost kluba. Zvesti so mu ostali najbolj vztrajni in požrtvovalni člani, ki so predstavljali navzlic navidezni osamljenosti čvrsto jedro bodočega pomlajenega kluba, kakršen je danes, ko šteje 96 članov. Razveseljivo je, da so razen mladine pridobili tudi precej članic. V zadnjih štirih letih so se njihove vrste močno okrepile, zahvaljujoč organizacijskim sposobnostim starejših članov, tovariškimi odnosom in tudi vsestranskim podpori družbenopolitičnih organizacij ter reorganizirani občinski zvezi organizacij za tehnično kulturo Radovljica.

V javnosti, zlasti med mladino, je vse bolj raslo zanimanje za foto-kino dejavnost, k čemur so prispevali uspehi na razstavah in kvaliteta fotografij članov. Velik napredek so dosegli na področju barvnih diapozitivov in ozkočrtnih filmov, pri tem pa niso zanemarili osnovne dejavnosti — črno bele umetniške fotografije. Ta je doživela pravi preporod in prav z njo so dosegli velike uspehe in poželi številna priznanja.

Prvi večji uspeh radovljiških amaterjev so zabeležili v Varaždinu s planinsko fotografijo. Sledili so uspehi vedno večjega števila članstva. Sodelovali so na vseh pomembnejših foto razstavah v domovini ter nekaterih bližnjih razstavah v zamejstvu. Vidnejše uspehe so pokazali na gorenjskih razstavah diapozitivov in črno bele fotografije. O kvalitetni zrelosti del priča prva nagrada na razstavi »Zlatno oko 76 Novi Sad« in prva nagrada na razstavi »Človek i metal« v Novem Sadu 1976. leta. Po zelo strogem kriteriju ocenjevanja so v letu 1975 in 1976 dosegli peto mesto v Sloveniji, prav tako pa je peto mesto med posameznimi razstavljalci iz Slovenije za leto 1976 pripadlo njihovemu članu. V natečaju klubov za KUP Jugoslavije pod pokroviteljstvom predsednika Tita so v letu 1975 med klubi v Jugoslaviji dosegli 18. mesto, kar priča, da foto-kino klub Radovljica kvalitetno posega v sam republiški in zvezni vrh.

Člani so opravili veliko delo, s tem da so posneli vse pomnike NOB na področju občine in pripravili razstavo po vseh šolah v občini ter izdelali ličen album z izvirnimi fotografijami. Opremil so tudi novo temnico in si tako izboljšali pogoje za nadaljnje delo.

O kakovostnem in vzgojnem delu v klubu pričajo tudi podeljeni naslovi v amaterski fotografiji po pravilniku FSJ. V zadnjih treh letih je prejelo kar 20 članov naziv fotomater III. stopnje, pet članov fotomater II. stopnje in pet fotomater I. stopnje. Letos pa so v klubu dobili tudi prvega kandidata za mojstra fotografije.

V zadnjem obdobju se je uveljavila tudi kino dejavnost. Nekaj članov redno pošilja filme na festivale. Prejeli so že več priznanj, eden pa je že zbral potrebno število točk in dosegel naslov kinoamater II. stopnje. V sodelovanju z drugimi društvi in organizacijami so člani posneli več dokumentarnih filmov ob pomembnejših dogodkih v občini. Najuspešnejši je film o svetovnem padalskem prvenstvu v Lescah in lanske protestne demonstracije v Radovljici proti preštevnanju koroških Slovencev.

Razen strokovnega izobraževanja na rednih tečajih v Radovljici, ki jih vodijo dolgoletni in požrtvovalni člani Franc Jensterle, Jože Poljanec in Milan Ropret, nudijo člani kluba tudi strokovno pomoč pri vodenju šolskih krožkov. Klub prireja strokovna predavanja mojstrov fotografije in debatne večere v domu upokojencev v Radovljici, javna predavanja diapozitivov s strokovnimi razlagami, organizira foto izlete in prireja razstave. Klub redno sodeluje na 30 do 40 tujih razstavah letno. O delu kluba obveščajo javnost tudi z obvestil in fotografijami v razglasnem oknu na avtobusni postaji v Radovljici.

Foto kino klub Radovljica danes deluje v okviru občinske zveze organizacij za tehnično kulturo v precej ugodnejših pogojih kot pred leti. Sklenjen je družbeni dogovor med OK SZDL Radovljica, samoupravnimi interesnimi skupnostmi in občinsko zvezo organizacij za tehnično kulturo Radovljica, ki omogoča načrtno delo. Pri tem so razen SZDL pokazale še posebno razumevanje za delo kluba kulturna skupnost Radovljica, knjigovoznica in tiskarna Radovljica, društvo upokojencev Radovljica, osnovna šola A. T. Linhart Radovljica in delavska univerza Radovljica. Tesno in koristno je vzajemno sodelovanje tudi z drugimi društvi v Radovljici, ki se kaže v številnih skupnih akcijah.

Njihovi naporu so usmerjeni tudi v pripravljenost za splošni ljudski odpor, v katerem vidijo tudi svoje mesto.

Za delo v klubu zaslužijo še posebno priznanje Jože Poljanec, Ivan Pipan, Franc Jensterle, Adi Fink, Just Fink, Mirko Grilc, Milan Ropret, Magda Jensterle, Jožica in Zdravko Lukan, Miro Prešeren, Darko Hribar, Slavko Grilc, Jakob Gnjljšak in še drugi starejši in mlajši člani, ki so se v zadnjih letih vključili v aktivno delo kluba.

Za 30-letnico foto-kino kluba Radovljica organizirajo dve razstavi, in sicer črno bele fotografije pod naslovom Iz delovnih kolektivov in vsejugoslovansko razstavo barvnih diapozitivov velikega formata »Color dia 6x6 Radovljica 77«. Obe razstavi so posvetili jubilejem predsednika Tita in KPS, ideji delavskega samoupravljanja in prazniku občine Radovljica.

KULTURNI KOLEDAR GORENJSKEGA MUZEJA KRANJ

V mestni hiši v Kranju je na ogled stalna arheološka, etnološka, kulturnozgodovinska in umetnostnozgodovinska zbirka ter stalna razstava del slovenskega kiparja LOJZETA DOLINARJA. V drugem nadstropju iste stavbe pa si lahko ogledate etnološko razstavo KMEČKO GOSPODARSTVO V GORENJSKI GORNJESAVSKI DOLINI.

V stebriščni dvorani mestne hiše je na ogled razstava del likovnikov iz pobratenega mesta Rivoli.

V Prešernovi hiši v Kranju si lahko ogledate razstavo slikarskih del MARINA BEROVIČA, v kletnih prostorih iste stavbe pa razstavo fotografij OSKARJA DOLENCA.

V petek, 5. avgusta, bodo v vseh galerijskih prostorih Gorenjskega muzeja odprli III. razstavo del članov združenja likovnih skupin pri zvezi kulturnih organizacij Slovenije.

V baročni stavbi v Tavčarjevi 43 je stalna zbirka NARODNOOSVOBODILNA BORBA NA GORENJSKEM in republiška stalna zbirka SLOVENKA V REVOLUCIJI, v galerijskih prostorih iste stavbe pa je na ogled razstava KULTURA V NARODNOOSVOBODILNEM BOJU, ki jo je posredoval ljudske revolucije Slovenije Ljubljana.

Razstave, oziroma zbirke so odprte vsak dan, razen ponedeljka in nedelje popoldne, od 10. do 12. in od 17. do 19. ure. V kasarni Stane Žagar v Kranju je stalno odprta MUZEJ PREŠERNOVE BRIGADE.

Na Zg. Jezerskem si lahko ogledate restavrirani pozno-srednjeveški kulturni spomenik »Jenkova kasarna«, ki je opremljen z etnološkim gradivom.

V Stari Fužini je odprta stalna razstava PLANŠARSKA KULTURA V BOHINJU. Odprta je vsak dan od 8. do 12. in od 16. do 19. ure.

SLAVNOSTNA SEJA SKUPŠČINE OBČINE

(Nadaljevanje z 11. strani)

svojo podobo. Utrip sedanosti, utrip novega časa, novih ustvarjalnih pogojev je zaznati v vseh krajih jese- niške občine od Rateč do Rodin.

Občina ima danes že več kot 28.600 prebivalcev in spada po velikosti v zgornjo polovico občin v SR Sloveniji. Večina odraslih prebivalcev je zaposlenih in to največ v industriji, ostali pa v drugih panogah gospodarske dejavnosti in nekaj več kot 1.650 v družbenih službah. Narodni dohodek na prebivalca je znašal konec leta 1976 že več kot 54.600 dinarjev in je bil za 8,5 % višji kot v letu 1975. Poprečni osebni dohodek zaposlenega znaša okoli 4.460 din. Številni občani varčujejo v banki; njihove skupne vloge, upoštevajoč vse oblike varčevanja, znašajo 185.811.100 din. V občini imamo sedaj že več kot 9.500 stanovanj, od tega 5.245 v zasebni lastni in okoli 4.300 v družbeni lastni. Samo v letu 1976 so bila zgrajena 403 stanovanja, od tega 160 v zasebni lasti in 243 v družbeni lasti. Več kot 12.000 občanov je radio naročnikov in skoraj 8.500 TV naročnikov. Konec leta 1976 smo imeli registriranih preko 4.600 osebnih vozil v zasebni lasti in okoli 6.300 občanov je bilo imetnikov vozniškega dovoljenja B kategorije.

To so le nekateri podatki, katere navajam zato, ker želim z njimi opozoriti, da imamo v naši občini že relativno visok življenjski standard. To velja za večino občanov. So pa tudi občani, katerih življenjski standard bolj ali manj zaostaja. Gotovo zaostaja iz različnih razlogov. Pa vendar nam prav taki primeri pomenijo preizkusni kamen naše solidarnosti. Mislim, da lahko trdim, da v jese niški občini solidarnost do sedaj še ni padla na izpitu in da je solidarnost danes že zavestno prisotna in vgrajena v najrazličnejše sporazume in družbene dokumente in nobenih razlogov ni, da bi ne bilo tako tudi v bodoče.

O relativno visokem standardu govore tudi podatki o skupni porabi, o čemer pa smo delovni ljudje in občani šele pred kratkim razpravljali in se odločali o programih ter seveda tudi o sredstvih za uresničitev teh programov. V teh razpravah smo lahko ponovno ugotovili, da imamo na področju družbenih služb že veliko storjenega, da pa vendarle zaostajamo za tistimi, kar bi bilo še potrebno, in še veliko več za stanjem, kot si ga želimo. Posebej želim poudariti prizadevanje in visoko stopnjo razumevanja delovnih ljudi v naši občini za šolstvo. Zato ni slučaj, da spada jese niška občina med tiste občine v Sloveniji, v katerih največji odstotek učencev že obiskuje celodnevni pouk osnovne šole. Dó cilja, da bodo vsi učenci osnovnih šol imeli celodnevni pouk, bo potrebno storiti še marsikaj. Velik korak k temu cilju pa bo storjen z dograditvijo šolskega centra na Plavžu, ki se že gradi tudi s sredstvi, katere se zbirajo iz samoprispevka občanov.

Življenjski standard, kakršnega koli že imamo, pa je in bo vedno odvisen od uspešnosti našega dela, od tega, ali bomo znali in uspeli izkoristiti vse objektivne in subjektivne možnosti za proizvodnjo, ali bomo znali uvesti sodobno organizacijo dela z vsemi možnimi in koristnimi oblikami povezovanja — združenega dela, ali bomo znali in hoteli uvesti spoznanja znanosti v vsakodnevno praktično delo, skratka, ali bomo znali ustvarjalno delo obdržati v koraku s časom doma in v svetu. In ne nazadnje, tudi od tega, ali bomo

znali in uspeli uskladiti potrošnjo s proizvodnjo. Kajti le tako bomo jutri lahko več trošili za zadovoljevanje naših skupnih potreb, ne da bi si očitati, da trošimo preveč.

Današnji praznik je priložnost, da izrazimo zadovoljstvo nad vsemi uspehi združenega dela v obdobju od 1. avgusta 1976 do danes in da izrečemo priznanje vsem tistim delavcem, ki so s svojim delom prispevali k tem uspehom. Teh uspehov je bilo več, med njimi pa ima gotovo najvidnejše mesto dograditev nove valjarne železarne Jesenice na Beli. Ob otvoritvi te valjarne smo občani Jesenic izrazili priznanje jese niškim železarjem in z njimi delili ponos, zavedajoč se njenega pomena za prihodnost. Nova valjarne še ni prešla dobe preizkusnega obratovanja. V njej zaposleni delavci se še vedno spoprijemajo s pričakovanimi, pa žal tudi z nepričakovanimi težavami. Toda ne glede na to, menim, da lahko danes, tako kot smo ob otvoritvi valjarne, ponovno izrazimo prepričanje, da bodo delavci valjarne odstranili vse ovire in storili vse, kar je potrebno, da bodo pričakovanja te ogromne investicije izpolnjena.

Za jese niško občino je izrednega pomena cesta. To ne samo zaradi standarda, ker bi se hoteli voziti po dobrih cestah, ampak tudi zaradi izredno gostega prometa praktično skozi celotno območje občine Jesenice. Jese niška občina je obmejna občina z mejnimi prehodi za avtomobilski promet. Tako je na mejnih prehodih Rateče in Podkoren v letu 1976 prešlo v Jugoslavijo skoraj 1.164.000 vozil, v letu prej pa celo še nekaj več. Če k tej številki dodamo še vozila jese niških občanov, ki se vozijo po območju občine, in vozila iz drugih krajev Slovenije in Jugoslavije, ki prihajajo na območje občine iz različnih razlogov, potem ni potrebno imeti razvite fantazije, da se poišče potrditev, da smo občani jese niške občine upravičeno zelo živo zainteresirani za dobro cestno omrežje. Za to ureditev smo pripravljali tudi neposredno sodelovati in to smo že nekajkrat dokazali. Naj vas spomnim samo na lanske leto v pisovanje posojila za ceste, katerega smo v naši občini vpisali 46 % več, kot je bilo načrtovano.

To, kar sem navedel, je le kratek in nepopoln prikaz dogajanj, prizadevanj, uspehov in tudi problemov, ki so v tem trenutku aktualni za našo občino. Navedel sem jih zato, ker sem z njimi skušal podati kritično oceno sedanosti, z namenom, da bi se tudi ob letošnjem občinskem prazniku, opti na oceno preteklosti in sedanosti, ozrl v prihodnost. In mislim, da je naš pogled v prihodnost lahko upravičeno optimističen.

Pri tem pa ne moremo biti neobčutljivi do dogajanj v svetu do tistih, ki so naperjeni zoper napredek, ki poskušajo zavreti kolo časa in za tretjo hotenja po svobodi. Ne moremo tudi mimo položaja naše manjšine v sosednji Avstriji, kateri se poskuša na razne načine omejiti njene pravice. Ne moremo razumeti, da se v deželi, kjer se tako poudarja demokracija, lahko pod tem pojmom skriva omejevanje najbolj človeške pravice, pravice do materinega jezika. Jese niški občani se zato pridružujemo vsem protestom, ki jih je jugoslovansko ljudstvo do sedaj izreklo, in podpiramo naše predstavnike v njihovih prizadevanjih za izboljšanje položaja manjšine. Še posebej pa podpiramo in bomo podpirali prizadevanja naše manjšine v Avstriji za priznanje njihovih pravic.

Folklorna skupina iz Podkorena

Gorenjci,

GLAS je vaš časopis

JUBILEJNE MEDNARODNE POLETNE KULTURNE PRIREDITVE V AVGUSTU — FESTIVAL LJUBLJANA (KRIŽANKE)

1. do 8. avgust, teden nemškega opernega filma.
9. avgust, Maja Dimitrijević — Rašomon
10. avgust, Christopher Kite — čembalo
11. avgust, Maja Dimitrijević — Sofija Malovražić
12. avgust, Kolo Beograd
13. avgust, Illinois Glee Club — zbor
14. avgust, Kumar Lal Indija
15. avgust, Hellenic Choro drama Medea Klitemnestra
16. avgust, Chamber Opera, Indiana Bernsteinovi muzicali
17. avgust, Chamber Opera, Indiana Bernsteinovi muzicali
18. avgust, Alain Kremski — Iranski zvonovi
19. avgust, Mihalović Borčić — oboa, klarinet
20. avgust, Kuhlman Quartett
21. avgust, Satirični kabaret Metla
22. avgust, Milena Muhić — Lizika
23. avgust, film
24. avgust, Drama SNG Maribor Kesar: Kaj je mogoče, tovariši, da smo vsi mi volji?
25. avgust, Varšavska komorna opera
26. avgust, Männerchor Bayer
27. avgust, Satirično kazališče — Jazavac
28. avgust, Satirično kazališče — Jazavac
29. avgust, Komedijski Zagreb — Jalta—Jalta
30. avgust, ljubljanske folklorne skupine: Emona, Marolt, Rožanc

Vse prireditve so ob 20. uri.

V soboto, 30. julija, je v počastitev občinskega praznika pihalni orkester Jese niških železarjev izvedel v spominskem parku na Plavžu uspel koncert

Dopisujte v Železarja

ŽELEZAR

13

PODELITEV LETOŠNJIH ČUFARJEVIH IN GREGORČIČEVH PLAKET

Na slavnostni seji vseh treh zborov skupščine občine Jesenice ob občinskem prazniku – 1. avgustu, so podelili letošnje Čufarjeve in Gregorčičeve plakete najbolj uspešnim in zaslužnim kulturnim in športnim delavcem, oziroma skupini.

ČUFARJEVE PLAKETE SO PREJELI:

RUDOLF AŽMAN za 65-letno aktivno delovanje na področju glasbene kulture.

Rudolf AŽMAN je bil rojen 1899. leta na Bledu. Ko mu je bilo 12 let, se je začel ukvarjati z glasbo in ji ostal zvest vse do danes. Glasba je postala del njegovega življenja. S petnajstim letom se je v železarni na Jesenicah začel učiti za strugarja. Istočasno se je vključil v takratno godbo na pihala. Zadnje leto prve svetovne vojne je moral obleči vojaško suknjo. V tem času je bil član vojaških godb. Po odsluženju se je vrnil v železarno, kjer je 45 let neprekinjeno delal. Ves ta čas je aktivno kot godbenik, organizator in pedagog deloval v železarski godbi. Leta 1958 je začel poučevati mlade godbenike na glasbeni šoli na Jesenicah, sedaj pa na tej šoli opravlja delo knjižničarja in arhivarja.

Življenje Rudolfa AŽMANA je veskoko povezano z železarstvom in godbeništvom, ki je desetletja najpomembnejši del revolucionarne glasbene kulture jeseniškega delavca.

Leta 1957 je prejel orden dela III. stopnje za zasluge pri obnovi domovine po vojni in za izjemne delovne zasluge v obdobju gospodarskega razvoja.

MARIJA MALEJ za uspešno dolgoletno glasbeno, folklorno in gledališko vzgojo najmlajših.

Marija MALEJ je bila rojena 1926. leta na Koroški Beli. Prva leta po osvoboditvi je sodelovala pri organizaciji in režiji vseh kulturnih prireditev in proslav na Javorniku in Koroški Beli. V letih 1947–1952 je bila član KUD Škofja Loka, kjer je aktivno sodelovala v dramski in folklorni skupini. V tem času je začela z vzgojo najmlajših in z njimi pripravila vrsto prireditev in nastopov. Leta 1952 se je vrnila na Koroško Belo, kjer je nadaljevala delo v delavsko kulturnem društvu Svoboda, v katerem deluje še danes. Od leta 1952 dalje je pripravila 21 prireditev za praznovanje dedka Mraza s kvalitetnim nastopom cibicanov in najmlajših pionirjev. Od leta 1954 do 1975 je vodila najmlajšo folklorno skupino v Sloveniji. Z njo je sodelovala na štirih festivalih pionirske folklorne. Z izjemnim občutkom za ritem in glasbo je dosegla s folklorno najmlajših zavidi v kvalitetnem nivo. Pet generacij najmlajših je šlo skozi njeno šolo narodnih plesov.

Od leta 1966 je vodila glasbeni krožek pri DPD Svoboda Javornik – Koroška Bela, iz katerega je bila leta 1970 ustanovljena pionirska dramska skupina. Ta skupina deluje še danes. V njej deluje kot režiser, scenograf in animator med najmlajšimi za igranje na odru.

VALENTIN MARKEŽ za življenjsko delo, ob 70-letnici, na področju likovne kulture.

Valentin MARKEŽ se je rodil leta 1907 na Koroški Beli. Leta 1946 je bil med ustanovitelji likovne skupine jeseniškega DOLIKA. Začetek njegove slikarske poti sega že v predvojno Jugoslavijo, saj je že kot delavec jeseniške železarne začel nabirati likovna znanja z ogledi razstav v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani. Po osvoboditvi se je ustanovitvi DOLIKA začel zanj nov, zavestnejši korak na slikarski poti. V svojem likovnem ustvarjanju se je predvsem orientiral na krajino in njegovo izrazito izpovedno sredstvo je postalo olje. Razvil je izrazit osebni slog slikarja s širokimi lopatičastimi potezami in pastelno ubrano barvno skalo. Poleg planinske motivike je vzporedno ustvarjal številne lirčno občutene krajine in tihožitja.

V svojem slikarskem snovanju je ustvaril tudi veliko realističnih in abstraktnih miniatur.

31 let je aktivno prisoten pri jeseniškem DOLIKU in sodi med najustvarjalnejše in najkvalitetnejše likovnike. Sodeloval je na številnih kolektivnih razstavah na Jesenicah, po Sloveniji in Jugoslaviji pa tudi v zamejstvu. S svojo likovno ustvarjalnostjo in vplivom na okolico je mnogo prispeval k likovno-estetski vzgoji naših delovnih ljudi in občanov.

JANEZ PONIČVAR za 40-letno aktivno delovanje na področju zborovskega petja.

Janez PONIČVAR se je rodil 1906. leta v Cerknici. Leta 1937 je prišel na Dovje, kjer je bil soustanovitelj in prvi pevovodja moškega pevskega zbora prosvetnega društva Jakob Aljaž, ki ga je vodil vse do okupacije. Sodeloval je z narodnoosvobodilnim gibanjem, zato je bil aretiran in zaprt v zloglasnih taboriščih. Po osvoboditvi se je vrnil in postal znova pevovodja moškega zbora na Dovjem in ga vodil devet

let. Med tem časom je vodil tudi mešani pevski zbor. V tem času je bil leto dni tudi zborovodja moškega pevskega zbora KUD Slavko Černe v Kranjski gori. Leta 1966 se je kot pevec priključil moškemu zboru Jeklar, kateremu je bil nekaj časa tudi zborovodja. Polnih devet let pa je bil zborovodja zbora društva upokojencev na Jesenicah, leta 1975 pa je prevzel moški pevski zbor Vintgar na Blejski Dobravi.

S svojo 40-letno aktivnostjo kot zborovodja je veliko prispeval k razvoju vokalne glasbe in sploh glasbene kulture v občini.

MOSKI VOKALNI OKTET DPD SVOBODA FRANCE PRE-

GREGORČIČEVE PLAKETE SO PREJELI:

BERTI BRUN za dolgoletno uspešno delo na področju telesne kulture.

Berti BRUN se je rodil 1923. leta na Hrušici. Že s šestimi leti se je začel aktivno ukvarjati s smučanjem in nogometom. V smučarskih skokih je kot mladinec osvojil prvo mesto v Sloveniji. Pred drugo svetovno vojno so ga kot mladince vključili v člansko moštvo NK Bratstvo. Po vojni je do 1956. leta igral v članskem moštvu NK Jože Gregorčič.

Bil je tudi prvi hokejski vratar na Jesenicah. Leta 1952 je postal predsednik NK Jesenice, kjer je delal več let. Skoraj deset let je bil podpredsednik košarkarskega kluba Jesenice. Od leta 1961 do 1976 je bil predsednik občinske zveze telesnokulturnih organizacij, sedaj pa opravlja funkcijo predsednika skupščine zveze. Je član upravnega odbora športnega društva, dolga leta pa dela v odboru hokejskega kluba, sedaj kot predsednik tehničnega odbora.

Sodeloval je tudi v odboru za izgradnjo športne dvorane v Podmežaklju.

Poleg svoje aktivnosti v telesnokulturnih organizacijah pa opravlja tudi več odgovornih nalog v družbenopolitičnem življenju občine. Za usluge na teslenokulturnem področju je prejel že več odlikovanj, med njimi tudi Bloudkovo plaketo.

JOŽE KLINAR za dolgoletno uspešno delo na področju telesne kulture.

Jože KLINAR se je rodil leta 1926 na Jesenicah. Leta 1954 je sodeloval pri ustanovitvi kegljarskega kluba na ledu in je ves čas tudi aktivni tekmovalce. Udeležil se je vseh evropskih prvenstev kot član jugoslovanske reprezentance in je dosegel v ekipni konkurenci vidne uspehe, in sicer leta 1958 v Davasu bronasto medaljo in leta 1966 srebrno medaljo. V ekipni konkurenci je bil večkrat prvak Slovenije. Po ustanovitvi kluba je bil 11 let predsednik tehnične komisije. To funkcijo je ponovno prevzel v letošnjem letu in uspešno vodi vsa tekmovanja, kot so klubska in republiška prvenstva, ter organizira nova mladinska moštva.

Pred ustanovitvijo kegljarskega kluba na ledu pa je delal v odboru nogometnega kluba.

CVETKO MAGUŠAR za dolgoletno uspešno delo na področju telesne kulture.

Cvetko MAGUŠAR se je rodil 1911 v Kropi. Leta 1953 je bil eden prvih pobudnikov za izgradnjo enosteznega kegljišča v Kranjski gori in leto pozneje ustanovitelj kegljarskega kluba. Od vsega začetka je aktiven tekmovalce in je v svoji tekmo-

ŠEREN ŽIROVNICA – BREZNICA za 15-letno kvalitetno in uspešno posredovanje narodne, umetne in partizanske pesmi.

Oktet je začel delovati leta 1962 in je v 15. letih imel 345 javnih nastopov, in to kot samostojne koncerte ali kot sodelovanje na kulturnih ali političnih manifestacijah na območju krajevnih skupnosti Žirovnica, občine in izven nje. Uspešno pa se je predstavil tudi v pobratenem Valjevu in med slovenskimi rojaki na avstrijskem Koroškem in v Italiji. Redno se udeležuje vsakoletne revije pevskih zborov jeseniške občine, tri leta zaporedoma pa se je udeležil srečanja oktetov v Šentjernejju.

Program okteta je zelo pester, saj sorazmerno enako goji revolucionarno, narodno in umetno pesem in ne le slovensko, temveč tudi pesmi jugoslovanskih narodov. Njegova interpretacija je na visoki kvalitetni ravni in sodi med uspešne izvajalce te vrste kulturnega dela.

valni karieri dosegel vrsto pomembnih rezultatov ter je dostojno zastopal klub na vseh tekmovanjih. Leta 1975 je sodeloval pri organizaciji mednarodnega dvoboja moških in ženskih reprezentanc Bavarke in Slovenije v Kranjski gori. Prav tako se nadalje sodeluje pri organizaciji vseh rekreacijskih tekmovanj delovnih kolektivov, ki so vsako leto na kegljiščih v Kranjski gori.

Pred drugo svetovno vojno je bil smučarski tekmovalce, vse od leta 1930 dalje in je zlasti v tekih na dolge proge 30–50 km dosegel solidne uvrstitve.

EDI RAKOVEC za zasluge pri razvoju množičnosti na področju telesne kulture.

Edi RAKOVEC se je rodil leta 1941 na Blejski Dobravi. Je poštvalni strokovnjak, pedagog in vzgojitelj številnih generacij jeseniških športnikov. Kot učitelj telesne vzgoje je na osnovni šoli Prežihov Voranc kljub slabim delovnim pogojem zelo uspešno vzgaja učence v dobre športnike, predvsem pa s svojo strokovnostjo širi obzorje telesno-kulturne izobrazbe pri svojih učencih. Vse od leta 1966, ko se je zaposlil na Jesenicah, je mentor šolskega športnega društva Prežihov Voranc, ki dosegla zelo lepe uspehe.

Poleg dejavnosti v šoli pa je RAKOVEC znan po svoji aktivnosti tudi v športnem življenju v občini. Je predsednik odbora šolskih športnih društev pri zvezi telesnokulturnih organizacij Jesenice, vodja aktivna predavatelj telesne vzgoje v občini, član upravnega odbora košarkarskega kluba in izvršnega odbora telesnokulturne skupnosti Jesenice.

VINKO ROTAR za zasluge pri razvoju množičnosti na področju telesne kulture.

Vinko ROTAR se je rodil leta 1940 na Jesenicah. S svojim aktivnim, športu predanim delom, za katerega porabi ves prosti čas, je prav gotovo pripomogel k razvoju množičnosti na področju telesne kulture v občini. V košarkarskem klubu Jesenice že vrsto let opravlja različne funkcije. Vsako nalogo rešuje in opravlja zavzeto, vestno in natančno. Kot predsednik tehnične komisije kluba je veliko prispeval k zadnjim uspehom kluba, kot so: trikratna osvojitve naslova pokalnih prvakov Gorenjske v članski konkurenci, uspehi pionirjev, pionirk, mladincev, kadetinj, še posebno pa k velikim uspehom ženske ekipe od pokalnih prvakinj Gorenjske do prvega mesta v drugi slovenski ligi, visoki uvrstitvi v prvi slovenski ligi in uspešnega nastopa na državnem prvenstvu kadetinj. Vsi uspehi kluba so v veliki meri plod njegovega požrtvovalnega dela.

NOČ NAD PREHODCEM

bila na slemenu Kumljaha, pred njo pa strm skalni izpostavljeni rob. Zbralo se je pogumno dekle, saj je skalni raz že trikrat plezala s Klemenom, Matjažem in Joštom. Pogumnega bogato nagradi sreča, si je vtepla v glavo. Za posebno lepe in bogate užitke in doživetja se je treba boriti. V gorah mora biti vse zaslužen, gore in še posebej zasnežene in poledene stene ničesar ne dajejo zastoj. To večna cena plezaln alpinističnemu dejanju.

Cepin na zapetisti zanki je začel pozvnanjati po skalah. Iz nahrbtnika ni vzela derez, temveč rdečo pomožno plezalno vrvico, oboroženo z uponkami, plezalnimi klini in sidri; za usak primer si je mislila Musinka.

Predno je drzno in podjetno prišla za hladno, trdo skalo, se je še enkrat ozrla s hrepenenjem proti Rdeči škrbini.

Kako je bila radostno vesela, ko je končno sredi svoje plezarije opazila južno od Rdeče škrbine proti Strugu dve črni piki, ki sta naglo hiteli po edinstveno razglednem grebenu.

Musinka je naglo in ročno ukrotila spodnji strmi del raze. Na meliških sredi vzpona je duškala in počivala, hotela in prizadevala si je opozoriti ona dva na sebe. Lažje in lepše je plezati in uživati lepoto, mir in veličino gora skupaj.

E, e, eh, o, o, o, je znova odmevalo iz Travnika in Šit preko Planice in Tamarja nad meglami v gore Struga, Ponc in Veunice. Še in še je odmevalo iz gore v gore. Obe črni piki na nasprotnem grebenu sta obstali. Musinka je končno dobila odgovor, zakrčila sta z rokami in zaslislala je jodlanje obeh.

Musinka je nad vse zadovoljna, vesela in praznično razpoložena zaplezala v izstopne žlebove in kamine, v katerih je bila plezarija pravi in edinstveni užitek, prek zagodenih skalnih blokov in bolvanov. V skokih je pridobivala na višini in se naglo bližala grebenu.

V Klemenovi notranjosti se je nekaj premaknilo. Hrepenenje je kipel in z velikim žarom raslo v neizmerno upanje, ki je vabilo stotere želje. Postal je neučakan, hitel je dalje in priganjal tudi Matjaža. V srcu mu je bilo in vriskalo ob spoznanju velike življenjske resnice, da je prava sreča le v iskanju sreče. Vse ga je klicalo in vabilo dalje, dalje vse bliže in bliže v objem in naročje sreče, ki je to pot tako zelo blizu kot še nikoli. Vse to je tako čudovito, enkratno, neponovljivo. Zato Klemen niti za trenutek ni dopustil, da bi se mu sreča znova izmuznila v nedogled, v novo iskanje. V Klemenu se je budil nemir, ki je grozil kot vseuničujoči požar. Slutil je, da je Musinka nekje blizu, na grebenih Šit, nad Mizicami, morda je njena pot namenjena podzavestno, hote ali nehoti k istemu bližnjemu cilju Jalovcu.

Videti ali celo srečati jo mora... Plezalca sta se s Struga naglo spustila prek Veunice na sedlo. Za čas sta obstala, Matjažu se je neznansko mudilo v dolino, zato se je spustil z grebena navzdol na levo po travnatih vesinah in meleh. Spodaj je izsledil obokano izstopno polico, po kateri je sestopil pod Kotovo Špico na melišča Kotovega sedla. Dalje se je gnil v skokih prek obeh Brdcev v Tamar.

Klemen pa se ni mogel odločiti, ali naj s sedla sestopi na desno po Via della Vita, gila via della morte proti Mangartu h Klanškemu jezeru ali v Koritnico ali naj se požene po grebenu in prek Kotove špice sestopi na Kotovo sedlo.

Nekaj mu je glasno in jasno govorilo, notranji glas ga je vabil, da se je naglo odločil za bližnjo in težjo pot. V grebenu je hitro zasledil že dolgo znani klin, v skoku je bil na prvem in drugem vrhu. Z vrha Kotove špice je z zadovoljstvom gledal iz oči v oči Jalovec in Mangart. Pozdravil je lepo, čisto Koritnico in kristalno čisti smaragdni Belopeški ali Mantgartski jezeri.

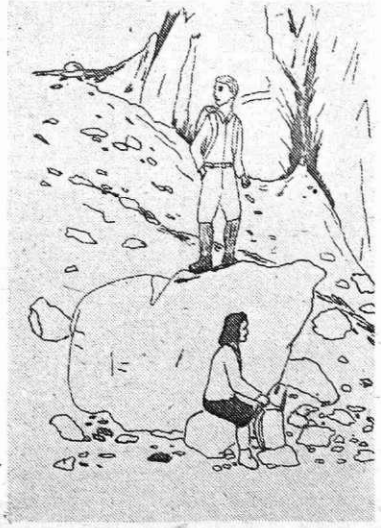
Musinka je ob pristopu na greben pod Mizicami, pri Kolu v rušju splašila trop gamsov. Koze s kozlički so jo urno ubrale nad Utri skozi Drnino po znani, dobro utrjeni stečini poti Grivi Malega Ozebnika pod Jalovec.

Tudi ona je naglo stopila pod grebenom Šit skozi Drnino proti Jalovcu, ki je kipel v nebo in prebadal oblake nad Planico.

Dobro poznana zahodna stena Kotove špice je Klemena naglo pripeljala skozi spodnjo polico na meli Velikega kota. V skokih se je gnil pod stenami Jalovca v dno ozebnika, na vrh Malega kota je prispel prav v času, ko je spodaj nad Utri opazil samotnega gornika.

Bila je Musinka, ki se je takoj potajila pod skalni blok, ko je zaslislala na Malem kotu korake in skoje prisleka.

Klemen se je povzpela išoč novega gosta, na skalni bolvan, prav na tistega, pod katerim se je potajila Musinka. Skoraj bi skočil na njo.

Svidenje je bilo prisrčno in iskreno. Musinka ni bila niti prevzeta niti zadržana. Klemen je čutil njeno toplino in drget, tesno se je brez odlašanja in brez njenega odpora priključil k njej. To je bilo dolgo pričakovano srečanje, polno nepotešene ga hrepenenja.

Skupaj sta stopila na pot, kjer je to pot vodil Klemen.

V Grivi pod Malim Ozebnikom je poznal edino stečino in prehod, skozi katerega so hodili pred davnimi leti divji lovci iz Koritnice, Planice in Trente. Na zanke so lovili stare gošarje, čuvarje, samotarje, koze in kozličke, tam je bilo od nekdanj pokopališče preperelih vseh mogočih kosti, lobanj in rogov, tja so prihajali na bogate pojedine črni kavi in druge ujede. Ne redkokdaj se je iz sten Jalovca, Kotove špice ali Ozebnika pripeljal orel.

Molče sta Musinka in Klemen stopila na pot. V morju grušča in manjših ter večjih odkrušenih bolvanov sta naglo izsledila umazano in dobro uhojeno stečino, po kateri se je prej vrstil trop gamsov, ki jih je spodila Musinka, ko je pristopila na šijo Šit nad Kolom in mizicami. Ze zdavnaj so bili skozi Prehodec v Grivi.

V srcu obeh je bilo in potrkavalo z usmi zvonovi, bila sta neizmerno srečna in zadovoljna. Rada bi si drug drugemu povedala veliko lepega. Toda tišina je bila tako velika in spokojna, da sta si nemo rekla sto in sto besedi, ki so vse izražale neizmerno srečo.

Tesno je bilo obema, ko je Klemen ročno in spretno na vrvi potegnul Musinko skozi pokopališče in grobišče kosti, lobanj in roglov.

Po robah jutranjih gora so umirale luči na najvišjih skalnih vršcih, doline pa so tonile v baržunastem mraku.

Nad Prehodcem, ko sta Musinka in Klemen z roko v roki v objemu brezmejne sreče prekorčila Grivo, se jim je odprl pogled v not, edinstveno bogat planinski svet. Klemen je vodil Musinko po pisanih preprogah planinskega cvetja v vrtove med fantastično izoblikovanimi stenami Malega in Velikega Ozebnika. Že dolga leta je Klemen dobro poznal visok, močno nagnjen skalni bolvan. Pod njim so imeli prijazno, bogato počivalo tropi drobnice in tam so se križale stečine tropov brez zvoncev.

Klemen je urno, ročno in mojstrsko pripravil čudovit in razgleden bivač z enkratnim razgledom na Pelce, Srebrnjake in druge skalne vršce, ki so se čredili nad Trento, krnicami in okrešlj, ki so se poganjali v Lepo špiče in druge gore.

Musinki je pripravil mehko in udobno ležišče, postregel ji je s slonovo nogo, spalno vrečo in vsem drugim udobjem, pravi razkošjem.

Pred bivačkom je zaplapolal svetel in živ plamenček. Lučka pod gorami je grela dvoje src, prebivalci v dolini so jo opazili in slutili ter verovali, da je nekdo zgoraj srečen in zadovoljen.

Jemala in dajala sta si Musinka in Klemen v prečuti noči veliko, vse tudi mnogo tistega, čemur sta se v dolgih letih čakanja, iskanja, hrepenenja in želja morala odpovedati. V prekipeljavici sreči sta si lastila življenjsko resnico in pravico, da ljubezen ni greh, da ljubezen najde opravčilo za vse, tudi do vsega tistega, kar si zagrenjeni življenjski filistri ne upajo.

Noč je bila mnogo prekratka za vse vroče poljube. Musinka in Klemen sta jo preživela brez sna in brez besed. V življenju sta doživela enkratno, neponovljivo doživetje, ki so za njimi nagradilo stotero, tisočero za vse nepotešeno dolgoletno iskanje in hrepenenje.

Sonce je že zdavnaj prejadralo dolgo pot izza Triglava, prebudilo k novi rasti in cvetju vse rože v pisanih vrtovih in se ustavilo nad Srebrnjakom...

Musinka in Klemen sta doživela nekaj lepega in velikega. Na krilih in v naročju sreče sta zadovoljno nadaljevala pot proti Srednici, kjer se je začelo novo, skupno nikoli ločeno življenje, polno udane in predane ljubezni in sproščene harmonije.

TUDI

Kako tovarna raziskav tovrstno še r čisto od pa čisto mivi i Neka pobrali bomo p nem poj s priselj In za ni : pris sploh z vamo, d nih nav položaju merje p lahko p

JUGO RAZME SELJEI Izbrar »Koliko nice?« (omejene približno valstvo

OD R DO 21 OD 2. NAD SKUP

Po pri niški (57,9%). osebe, k ne glede temu pa velik, sa polovico. polovica. jencev. Zlasti je skoraj t dokaj v n njej že pa živi n 10 let.

Na dla turno se različnej To lahk življenje po drugi

Z G STA

Res j poklici pomemb: čini je študento med pris več gosp ljivo, saj žensk v šolskimi jami.

Pogost ob sicer javljava najbolj delavci uslužben merjava nostno p jo bomo pač v ok mo. Kaki

Domačin Priseljen

Iz prej delavcev med don seljencev lavcev v 25,0% ve logov za nižja po priseljen strokovni je bolj konkretn oseb s p drugih sn so za v vse nepotešeno dolgoletno iskanje in hrepenenje.

Sonce je že zdavnaj prejadralo dolgo pot izza Triglava, prebudilo k novi rasti in cvetju vse rože v pisanih vrtovih in se ustavilo nad Srebrnjakom...

Musinka in Klemen sta doživela nekaj lepega in velikega. Na krilih in v naročju sreče sta zadovoljno nadaljevala pot proti Srednici, kjer se je začelo novo, skupno nikoli ločeno življenje, polno udane in predane ljubezni in sproščene harmonije.

Musinka in Klemen sta doživela nekaj lepega in velikega. Na krilih in v naročju sreče sta zadovoljno nadaljevala pot proti Srednici, kjer se je začelo novo, skupno nikoli ločeno življenje, polno udane in predane ljubezni in sproščene harmonije.

Musinka in Klemen sta doživela nekaj lepega in velikega. Na krilih in v naročju sreče sta zadovoljno nadaljevala pot proti Srednici, kjer se je začelo novo, skupno nikoli ločeno življenje, polno udane in predane ljubezni in sproščene harmonije.

Musinka in Klemen sta doživela nekaj lepega in velikega. Na krilih in v naročju sreče sta zadovoljno nadaljevala pot proti Srednici, kjer se je začelo novo, skupno nikoli ločeno življenje, polno udane in predane ljubezni in sproščene harmonije.

Musinka in Klemen sta doživela nekaj lepega in velikega. Na krilih in v naročju sreče sta zadovoljno nadaljevala pot proti Srednici, kjer se je začelo novo, skupno nikoli ločeno življenje, polno udane in predane ljubezni in sproščene harmonije.

Musinka in Klemen sta doživela nekaj lepega in velikega. Na krilih in v naročju sreče sta zadovoljno nadaljevala pot proti Srednici, kjer se je začelo novo, skupno nikoli ločeno življenje, polno udane in predane ljubezni in sproščene harmonije.

Musinka in Klemen sta doživela nekaj lepega in velikega. Na krilih in v naročju sreče sta zadovoljno nadaljevala pot proti Srednici, kjer se je začelo novo, skupno nikoli ločeno življenje, polno udane in predane ljubezni in sproščene harmonije.

Musinka in Klemen sta doživela nekaj lepega in velikega. Na krilih in v naročju sreče sta zadovoljno nadaljevala pot proti Srednici, kjer se je začelo novo, skupno nikoli ločeno življenje, polno udane in predane ljubezni in sproščene harmonije.

Musinka in Klemen sta doživela nekaj lepega in velikega. Na krilih in v naročju sreče sta zadovoljno nadaljevala pot proti Srednici, kjer se je začelo novo, skupno nikoli ločeno življenje, polno udane in predane ljubezni in sproščene harmonije.

Musinka in Klemen sta doživela nekaj lepega in velikega. Na krilih in v naročju sreče sta zadovoljno nadaljevala pot proti Srednici, kjer se je začelo novo, skupno nikoli ločeno življenje, polno udane in predane ljubezni in sproščene harmonije.

Musinka in Klemen sta doživela nekaj lepega in velikega. Na krilih in v naročju sreče sta zadovoljno nadaljevala pot proti Srednici, kjer se je začelo novo, skupno nikoli ločeno življenje, polno udane in predane ljubezni in sproščene harmonije.

Musinka in Klemen sta doživela nekaj lepega in velikega. Na krilih in v naročju sreče sta zadovoljno nadaljevala pot proti Srednici, kjer se je začelo novo, skupno nikoli ločeno življenje, polno udane in predane ljubezni in sproščene harmonije.

Musinka in Klemen sta doživela nekaj lepega in velikega. Na krilih in v naročju sreče sta zadovoljno nadaljevala pot proti Srednici, kjer se je začelo novo, skupno nikoli ločeno življenje, polno udane in predane ljubezni in sproščene harmonije.

Musinka in Klemen sta doživela nekaj lepega in velikega. Na krilih in v naročju sreče sta zadovoljno nadaljevala pot proti Srednici, kjer se je začelo novo, skupno nikoli ločeno življenje, polno udane in predane ljubezni in sproščene harmonije.

Musinka in Klemen sta doživela nekaj lepega in velikega. Na krilih in v naročju sreče sta zadovoljno nadaljevala pot proti Srednici, kjer se je začelo novo, skupno nikoli ločeno življenje, polno udane in predane ljubezni in sproščene harmonije.

Musinka in Klemen sta doživela nekaj lepega in velikega. Na krilih in v naročju sreče sta zadovoljno nadaljevala pot proti Srednici, kjer se je začelo novo, skupno nikoli ločeno življenje, polno udane in predane ljubezni in sproščene harmonije.

Musinka in Klemen sta doživela nekaj lepega in velikega. Na krilih in v naročju sreče sta zadovoljno nadaljevala pot proti Srednici, kjer se je začelo novo, skupno nikoli ločeno življenje, polno udane in predane ljubezni in sproščene harmonije.

Musinka in Klemen sta doživela nekaj lepega in velikega. Na krilih in v naročju sreče sta zadovoljno nadaljevala pot proti Srednici, kjer se je začelo novo, skupno nikoli ločeno življenje, polno udane in predane ljubezni in sproščene harmonije.

KULTURNA IZKAZNICA OBČANA JESENIC

XXI. DOMAČI IN PRISELJENCI

TUDI STRANSKI PRODUKTI SO KORISTNI

Kakor mnogotera tehnologija v tovarnah tako tudi večina večjih raziskav vrže poleg glavnih produktov še nekaj stranskih. Ti so včasih čisto odveč in v napoto, bolj pogosto pa čisto uporabni ali celo bolj zanimivi kot osnovna »proizvodnja«. Nekaj teh drobcov smo doslej že pobrali in jih nanizali, tokrat se bomo pomudili ob vsekakor interesnem pojavu: kaj je z domačini in kaj priseljenici v občini Jesenice?

In zakaj nas je razmerje domačini: priseljenici v raziskavi o kulturi sploh zanimalo? Zato, ker domnevamo, da so domačini glede kulturnih navad in potreb v drugačnem položaju kot priseljenici in je to razmerje pri pojasnjevanju rezultatov lahko pomembno. JESENICE SO »JUGOSLAVIJA V MALEM«; RAZMERJE DOMAČINI: PRISELJENCI JE 58:42.

Izbrani vzorec smo vprašali: »Koliko časa živite v občini Jesenice?« Če iz vzorca občanov (sicer omejenega od 15 do 64 let) vsaj približno sklepamo na celotno prebivalstvo v občini, potem se nam ponudi naslednja slika:

OD ROJSTVA	57,9 %
DO 2 let	2,0 %
OD 2,1 DO 10 LET	10,8 %
NAD 10 LET	29,3 %
SKUPAJ	100,0 %

Po pričakovanju je seveda v jeseniški občini največ domačinov (57,9 %). Domačine definiramo kot osebe, ki živijo v občini od rojstva, ne glede na »poreklo« staršev. Kljub temu pa delež domačinov ni tako velik, saj jih je komaj za krepko polovico, medtem ko druga »šibkejša polovica« (42,1 %) sestoji iz priseljenec. Potrdjuje se torej teza o Jesenicah kot »Jugoslavija v malem«. Zlasti je iz rezultatov razvidno, da je skoraj tretjina (29,3 %) občanov že dokaj vkoreninjena v občini, saj je v njej že nad 10 let, 10,8 % občanov pa živi na teritoriji občine od 2,1 do 10 let.

Na dlani je torej, da gre za kulturno zelo pestro prebivalstvo z najrazličnejšimi navadami in potrebami. To lahko po eni strani kulturno življenje v občini pestri in poživlja, po drugi strani pa mrtvi in slabi.

V NASPROTJU Z GOVORNICAMI: DRUŽBENI STATUS PRISELJENCEV JE ZADOVOLJIV

Res je, rezultati kažejo, da se poklici domačinov in priseljenec pomembno razlikujejo. Med domačini je neprimerno več dijakov in študentov, kmetov in obrtnikov, med priseljenici pa predvsem veliko več gospodinj. To je dokaj razumljivo, saj je znana slabša zaposljivost tujcev v občini, zlasti onih z nizkimi šolskimi in strokovnimi kvalifikacijami.

Pogoste govornice, da se priseljenici ob sicer enakih pogojih teže uveljavljajo kakor domačini, bi morda najbolje preverili z razmerjem med delavci v neposredni proizvodnji in uslužbenci. Zavedamo se, da primerjava ni ne metodološko ne vrednostno povsem čista, kljub temu pa bomo uporabili — ker boljšega še v okviru naših podatkov nimamo. Kakšno je torej razmerje?

	Delavci v neposredni proizvodnji	Uslužbenci
Domačini	51,4	62,5
Priseljenici	48,6	37,5

Iz preglednice je razvidno, da je delež delavcev v neposredni proizvodnji med domačini le 2,8 % več kot priseljenec, uslužbencev, oziroma delavcev v režiji pa je med domačini 35,0 % več kakor priseljenec. Razlogov za prikazano razmerje je več: zlasti povprečna šolska izobrazba priseljenec (kar bomo še dokazali), strokovna kvalifikacija priseljenec je bolj »proizvodno orientirana«, konkretno, med priseljenici je največ tistih s poklicno šolo kovinarskih in drugih smeri, zelo malo pa je oseb, ki so za »režijo« predestinirane že stroko: administratorjev, ekonomistov ipd.

Ti in še drugi razlogi so prav gotovo v ozadju prikazane slike. Kljub temu pa je z druge strani jasno, da razmerje niti ni neugodno. Če je splošno razmerje med domačini in priseljenici 58:42, potem je razmerje pri uslužbencih, oziroma delavcih v režiji 62,5:37,5 ob navedenih razlogih vsekakor zadovoljivo. Odnos nam posredno kaže, da je predpovedanje kadrov zadovoljivo, če gleda na to, ali je kandidat domačin ali priseljenec. Rezultati so

lu; nekaj manjših razlik ne bomo obravnavali.

Po pričakovanju je več priseljenec na območju Jesenic kakor v Dolini in na območju Žirovnice. Torej se priseljenici ne le zaposlujejo, ampak tudi naseljujejo pretežno na območju Jesenic (volilnih enot 14—39).

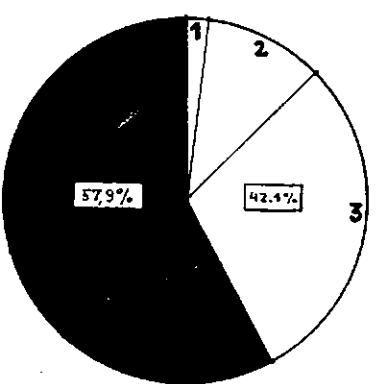
NAZIV »PRIPEPENEC« ZA STARO ŠARO

Napovedovalci prihodnosti pravijo, da se bo gibalnost prebivalstva v bodoče vedno bolj krepila. Nekdaj velike razdalje postajajo smešno majhne, vedno manj bo ljudi, ki so od rojstva do smrti prikovani na istem kraju. V nekaterih deželah — na primer, v ZDA — je že danes povsem običajno, če se, na primer, človek s celotno družino preseli trikrat v petih letih in pri tem preide na tisoče kilometrov. A. Toffler imenuje ljudi prihodnosti **novi nomadi**, ki se bodo pogosto selili, še najmanj iz povsem ekonomskih razlogov, ampak zaradi številnih drugih potreb.

Besedi »pritepenec« se torej ne piše dobro. Porodila se je v preteklosti, v zaprtih, nepremičnih okoljih, ki jim je vsak tujec pomenil »čudo božje«, če že ne nevarnost, pred katero se je treba zavarovati z napol sramotilnim in manjvrednim žigom — pritepenec.

Sestav prebivalstva v jeseniški občini dokazuje, da je prihodnost z eno nogo že v sedanjosti in da je kljub še prisotnim razlikam in sledovih diskriminacije družbeno življenje skoraj v celoti zlomilo vsakršen pomen nazivu »pritepenec«.

Franc Belčič in sodelavci

DOMAČINI
PRISELJENCI
1 = do 2 let; 2 = 2,1 do 10 let
3 = nad 10 let v občini

Grafično prikazujemo, kakšno je po izjavah občanov v anketi razmerje med domačini, to je, osebami, ki živijo v jeseniški občini od rojstva, in priseljenici. Razmerje je 58:42, torej skoraj »pol na pol«. Najmanj je mladih in največ starih priseljenec nad deset let, ki so se očitno že vkoreninili v občini.

V PRODAJI USNJENA KONFEKCIJA PO NIŽJIH CENAH

Na osnovi dogovora med osnovno organizacijo sindikata Železarne in tržiško industrijo obutve in konfekcije iz Tržiča bo v ponedeljek, 8. avgusta, in torek, 9. avgusta, od 8. ure dalje v Delavskem domu pri Jelenju v prodaji usnjena konfekcija po nižjih cenah. Vsi sodelavci, ki so zainteresirani za nakup, naj ob nakupu predložijo plačilni list za mesec junij.

SREČANJE BORCEV NOB SLOVENSKE ŽELEZARNE BO 27. AVGUSTA V KRMI

Po sklepu koordinacijskega odbora ZZB NOV Slovenske železarne obveščamo vse aktivne delavce, nekdanje borce in aktiviste ter izseljence in internirance, ki jim je to svojstvo priznано, da bo v soboto, 27. avgusta 1977, v dolini Krme peto srečanje borcev NOB SZ.

Letošnje srečanje organizira DO železarne Jesenice. Organiziran bo prevoz z avtobusi, o čemer pa bodo udeleženci srečanja pravočasno obveščeni.

Vse upravičence iz Železarne, ki se bodo udeležili srečanja v dolini Krme, prosimo, da izpolnijo prijavnico in jo pošljejo najkasneje do 10. avgusta 1977 pisarni sekretariata železarne Jesenice.

Vsak upravičenec — udeleženec petega srečanja lahko prijavi še enega ožjega svojca, ki naj ga vpiše v prijavnico. Nepravočasno poslane prijavnice ne bomo mogli upoštevati.

PRIJAVNICA ZA UDELEŽENCE PETEGA SREČANJA BORCEV NOB V DOLINI KRME

Ime in priimek

leto rojstva

stanovanje

TOZD — DS

Ime in priimek svojca

leto rojstva

naslov stanovanja

Koordinacijski odbor ZZB NOV SZ
aktiv ZZB NOV
železarne Jesenice

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

6. in 7. avgusta jap. barvni film **ČUDEŽNI KARATE**, režija Takashi Nomura, v gl. vlogi Mas Oyama, ob 17. in 19. uri.
8. in 9. avgusta amer. barvni film **SIN POGLAVARJA MASAJEV**, režija Lamont Johnson, v gl. vlogi Richard Mulligan, ob 17. in 19. uri.
10. avgusta angl. barvni film **PRED MILIJON LETI**, režija Don Chaffey, v gl. vlogi Raquel Welch, ob 17. in 19. uri.
11. avgusta zaprt!
12. avgusta italijanski barvni film **LJUBEZEN POMENI LJUBOSUMJE**, režija Mauro Severino, v gl. vlogi Enrico Montesano, ob 17. in 19. uri.
13. in 14. avgusta italij. barvni film **BOŽANSKA ŽENSKA**, režija Giuseppe Patroni Griffi, v gl. vlogi Laura Antonelli, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

6. in 7. avgusta amer. barvni film **SIN POGLAVARJA MASAJEV**, ob 18. in 20. uri.
8. in 9. avgusta jap. barvni film **ČUDEŽNI KARATE**, ob 18. in 20. uri.
10. avgusta zaprt!

11. avgusta amer. barvni film **ENKRAT NI NOBENKRAT**, ob 18. in 20. uri.
12. avgusta angl. barvni film **PRED MILIJON LETI**, ob 18. in 20. uri.
13. in 14. avgusta nem. barvni film **LOTTE V WEIMARJU**, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

6. avgusta amer. barvni film **TAKSIST**, ob 20. uri.
7. avgusta franc. barvni film **NEVAREN POKLIC**, ob 20. uri.
10. avgusta amer. barvni film **SIN POGLAVARJA MASAJEV**, ob 20. uri.
13. avgusta jap. barvni film **ČUDEŽNI KARATE**, ob 20. uri.
14. avgusta amer. barvni film **ENKRAT NI NOBENKRAT**, ob 20. uri.

Kino DOVJE — MOJSTRANA

6. avgusta nem. barvni film **CID IN KOMPANIJA**, ob 19. uri.
7. avgusta franc. barvni film **TAKSIST**, ob 19. uri.
13. avgusta amer. barvni film **SIN POGLAVARJA MASAJEV**, ob 19. uri.
14. avgusta jap. barvni film **ČUDEŽNI KARATE**, ob 19. uri.

ZAHVALA

Odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Vzdrževanje najlepše zahvaljujem za izkazano denarno pomoč v času dolgotrajne bolezni.
Miro Mohorič

ZAHVALA

Vsem gorskim reševalcem iz Mojstrane, ki so sodelovali v reševalni akciji 16. julija izpod »pekla«, se najlepše zahvaljujem za njihov trud in požrtvovalno pomoč, ki so mi jo nudili.
Iskrena hvala tudi osebju kirurškega oddelka splošne bolnišnice Jesenice za vse, kar so storili zame.
Vinko Pavlenč

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve se najlepše zahvaljujem za brezplačno letovanje na morju in denarno pomoč v času bolezenske odsotnosti.
Marija Šest

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve in informiranje se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času dolgotrajne bolezn.
Fanika Kos

ZAHVALA

Odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Vzdrževanje se zahvaljujem za brezplačno letovanje v Biogradu na moru.
Zvone Bizjak

STROKOVNA ESKURZIJA ZA ČLANE DIATI

DIATI Jesenice ima namen za svoje člane organizirati strokovno ekskurzijo z ogledom pomembnih novatorskih razstav. Na voljo sta dve možnosti, organizirana bo tista, za katero bo večji interes.

PROGRAM TRIDNEVNEGA POTOVANJA ŽENEVA — BRUXELLES — 28., 29. in 30. novembra 1977:

1. dan: odhod letala iz Ljubljane ob 13.20 v Zürich, prihod ob 14.20 in odhod ob 15.30, s prihodom v Genovo ob 16.15. Transfer, večerja in prenočišče.
2. dan: po zajtrku eno in pol urni ogled razstave in krožni ogled mesta. Odhod iz Geneve ob 13.40, prihod v Bruxelles ob 15.50. Transfer iz letališča v mesto, krožni ogled Bruxellesa okrog dve uri. Namestitvev v hotelu, večerja in prenočišče.
3. dan: po zajtrku ogled razstave. Odhod iz Bruxellesa ob 15.40 v Frankfurt, prihod ob 16.40, odhod iz Frankfurta ob 18.05 in prihod v Ljubljano ob 19.05.

Cena potovanja je 3.750 din neto.
V ceno je vračunan prevoz z letalom na celotni relaciji, transferji na letališče in z njega, dva polpenzion, krožni ogled Geneve okrog ene in pol ure in Bruxellesa okrog dve uri.

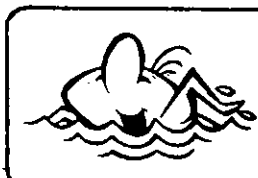
PROGRAM DVODNEVNEGA POTOVANJA V BRUXELLES — 29. in 30. novembra:

1. dan: ob 11. uri odhod aviona iz Ljubljane v Frankfurt in naprej v Bruxelles, s prihodom ob 14. uri. Transfer in ogled Bruxellesa, večerja in prenočišče.
2. dan: po zajtrku ogled razstave do 14. ure, nato transfer na letališče. Ob 15.40 odhod letala v Ljubljano s pristankom ob 19.15. Transfer na Jesenice.

Cena potovanja je 2.600 dinarjev. V ceno je vračunan letalski prevoz, transferji na letališče in z njega, ogled mesta in razstave, polpenzion, spremstvo in organizacija potovanja.

RAZPISNI POGOJI:

a) pravico do udeležbe imajo vsi člani DISTI Jesenice, ki so v zadnjih treh letih prijavi vsaj eno tehnično izboljšavo, ter člani s članskim stažem osem let in več.
b) Udeležba je omejena na 50 oseb.
c) Prijave zbira tov. Pust — blagajnik društva, analiza dela Javornik, ter tov. Vidmar — tajnik društva, podbojarna, in sicer do 20. septembra. Zglasiti se je treba osebno.
d) Pri prijavi se vplača kavcija 500 dinarjev in izpolni pogodba o kratkoročnem posojilu in načinu vrnitve pri obračunu OD v letu 1978. Finančna udeležba na posameznika za prvi program bo 2.500 in za drugi program 1.800 din.
e) Izvedena bo ekskurzija, za katero bo večji interes.
f) Vsak udeleženec mora imeti veljaven potni list.
g) Za ostale pogoje veljajo splošni predpisi o finančnem poslovanju.

ZA POKAL MESTA JESENICE

Plavalni klub Jesenice je 31. julija izvedel VII. tradicionalno prireditev za pokal mesta Jesenice, ki ga vsako leto prireja v počastitev občinskega praznika. Kljub slabemu vremenu, saj je ves čas prireditev padal dež, se je tekmovalna udeležila rekordno število plavalcev iz devetih slovenskih klubov: PK Triglav Kranj, PK Celulozar Koroška, PK Radovljica, PK Fužinar Ravne na Koroškem, PK Neptun Celje, PK Olimpija Ljubljana, PK Rudar Trbovlje, PK Koper in domači plavalni klub.

Samo prireditev je odprl predsednik jeseniške občinske skupščine Slavko Osredkar, ki je vsem prisotnim tekmovalcem zadel obilo športne sreče, vsem gledalcem, ki jih kljub slabemu vremenu ni bilo malo, pa obilo športnega užitka ob gledanju plavalnih tekem.

REZULTATI TEKMOVANJA:
100 m prsno članice (letnik 62 in starejši): 1. Branka Škafar - Celulozar - 1:36,3, 2. Marjetka Biček - Jesenice - 1:44,8, 3. Saška Jezeršek - Jesenice - 1:55,9.

100 m prsno člani (letnik 62 in starejši): 1. Damjan Berložnik - Fužinar - 1:21,5, 2. Miran Praprotnik - Triglav - 1:21,5, 3. Borut Makar - Celulozar - 1:21,8, 4. Igor Čučnik - Jesenice - 1:28,7, 11. Tadej Pfajfar - Jesenice - 1:36,0.

50 m prsno mlajše pionirke (letnik 67 in mlajše): 1. Mateja Kosirnik - Triglav - 41,1, 2. Biserka Cvek - Triglav - 43,6, 3. Helena Bobek - Fužinar - 45,0, 10. Marjana Polka - Jesenice - 56,1, 11. Marta Mesec - Jesenice - 57,2, 19. Vida Mesec - Jesenice - 1:09,2.

50 m prsno mlajši pionirji (letnik 67 in mlajši): 1. Simon Solar - Triglav - 43,6, 2. Bojan Bešter - Triglav - 43,8, 3. Peter Pintar - Triglav - 44,4.

100 m kravl pionirke (letnik 63-66): 1. Tatjana Poharc - Celulozar - 1:12,2, 2. Nuša Blatnik - Celulozar - 1:12,3, 3. Renata Ambrožič - Radovljica - 1:13,0, 16. Irena Krivec - Jesenice - 1:32,4.

100 m kravl pionirji (letnik 1963-1966): 1. Roman Zupančič - Neptun - 1:07,2, 2. Boris Koprivnik - Celulozar - 1:08,0, 3. Matej Zbontar - Radovljica - 1:08,9, 27. Beno Medič - Jesenice - 1:21,7, 37. Blaž Vavpotič - Jesenice - 1:36,7.

100 m delfin članice (letnik 1962 in starejši): 1. Laura Korošec - Jesenice - 1:55,0.

100 m delfin člani: 1. Franjo Jež - Fužinar - 1:06,7, 2. Andrej Škafar - Celulozar - 1:06,9, 3. Aleš Iršič - Neptun - 1:10,7.

50 m kravl mlajše pionirke (letnik 1967 in mlajše): 1. Mateja Kosirnik - Triglav - 34,4, 2. Lea Jugović - Triglav - 35,3, 3. Spela Rebolj - Triglav - 36,3.

50 m kravl mlajši pionirji (letnik 1967 in mlajši): 1. Andrej Marentič - Triglav - 33,5, 2. Bojan Bešter - Triglav - 34,1, 3. Borut Žnidar - Triglav - 36,2.

100 m prsno pionirke (letnik 1963 do 1966): 1. Sonja Vuković - Neptun - 1:31,3, 2. Renata Ambrožič - Radovljica - 1:32,8, 3. Mateja Jeranko - Olimpija - 1:33,2, 12. Branka Krivec - Jesenice - 1:50,2, 14. Irena Krivec - Jesenice - 1:51,2.

100 m prsno pionirji (letnik 1963-1966): 1. Aran Jocić - Triglav - 1:25,2, 2. Iztok

Planinšek - Neptun - 1:28,7, 3. Bogdan Jug - Radovljica - 1:29,6, 13. Beno Medič - Jesenice - 1:37,1, 27. Jani Mesec - Jesenice - 2:11,1.

100 m hrbtne članice (letnik 1962 in starejši): 1. Branka Škafar - Celulozar - 1:25,5, 2. Laura Korošec - Jesenice - 1:34,0.

100 m hrbtne člani (letnik 1962 in starejši): 1. Andrej Škafar - Celulozar - 1:13,7, 2. Miran Praprotnik - Triglav - 1:18,5, 3. Igor Čučnik - Jesenice - 1:26,1, 4. Rudi Ključanin - Jesenice - 1:34,8, 7. Tadej Pfajfar - Jesenice - 2:09,6.

100 m hrbtne pionirke (letnik 1963 do 1966): 1. Renata Ambrožič - Radovljica - 1:25,7, 2. Tatjana Poharc - Celulozar - 1:26,4, 3. Marta Kos - Fužinar - 1:27,2, 15. Kristina Ferbežar - Jesenice - 2:02,5, 16. Biserka Tomazin - Jesenice - 2:02,8, 18. Suzna Tomazin - Jesenice - 2:14,2.

100 m hrbtne pionirji (letnik 1963 do 1966): 1. Bogdan Jug - Radovljica - 1:18,8, 2. Boris Koprivnik - Celulozar - 1:21,6, 3. Sandi Kolenc - Rudar - 1:22,0, 23. Beno Medič - Jesenice - 1:52,2, 24. Blaž Vavpotič - Jesenice - 1:58,2.

100 m kravl članice (letnik 1962 in starejši): 1. Laura Korošec - Jesenice - 1:25,3.

100 m kravl člani (letnik 1962 in starejši): 1. Franjo Jež - Fužinar - 1:01,9, 2. Andrej Škafar - Celulozar - 1:02,1, 3. Andrej Špilar - Celulozar - 1:02,2, 7. Igor Čučnik - Jesenice - 1:05,5, 15. Tadej Pfajfar - Jesenice - 1:29,0.

Končni vrstni red nastopajočih klubov je naslednji:

1. PK Triglav Kranj - 192 točk
2. PK Celulozar Koroška - 127 točk
3. PK Radovljica - 66 točk
4. PK Fužinar - Ravne na Koroškem - 59 točk
5. PK Jesenice - 58 točk
6. PK Neptun Celje - 42 točk
7. PK Olimpija Ljubljana - 23 točk
8. PK Rudar Trbovlje - 14 točk
9. PK Koper - 8 točk

PK Triglav Kranj je s tem osvojil za eno leto prehodni pokal mesta Jesenice. Najboljša pionirka je bila Tatjana Poharc iz Koroške, v disciplini 100 m kravl, s časom 1:12,2, in je s tem prejela pokal v trajno last. Najboljši pionir pa je bil Bogdan Jug iz Radovljice, v disciplini 100 m hrbtne, v času 1:18,8, in je s tem prejela pokal v trajno last.

Prvo, drugo in tretje uvrščeni plavalci v vsaki disciplini so dobili diplome, prvi pa še praktična darila, ki so jih podarila naslednja podjetja: Merkur - poslovalnica Jesenice, Almira Radovljica, Emona Jesenice, Emona Kranjska gora, ITG - kolo-dvorska restavracija, Trgovsko podjetje Golica - poslovalnica Planina pod Golico, Mesarija Karlo Vergles, Mesarija Marjan Zavrli, Pekarna Vidic in Kartonaža Cvetkovič.

Pokale pa so prispevali: Zveza sindikatov Slovenije - občinski svet Jesenice, temeljna telesna kulturna skupnost Jesenice in sindikat železarjev Jesenice.

Vsem podjetjem se zahvaljujemo za podarjena darila, družbenim organizacijam za pokale, ker so nam s tem veliko pomagali pri sami organizaciji tekmovalja. Zahvaljujemo pa se tudi železarjem Jesenice - raziskava tržišča, in biroju za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice za denarno pomoč.

R. T.

DOPUSTNIKI ŽELEZARJI TUDI ŠPORTNIKI

Iz Crikvenice se je vrnila tudi druga izmena, ki je preživela svoj letni dopust na morju ob prisotnosti rekreatorja.

Plavalna sola je bila zelo uspešna, saj je od 18 prijavljenih otrok splavalo kar 17, za enega pa je bil že to velik uspeh, da je vsaj brezskrbno čofotal po vodi, se potapljaj in poizkušal napraviti prve zamah. Vsi otroci so zadnji dan po preizkušnji prejeli diplome in praktična darila.

Ostali dopustniki pa so se pomerili v namiznem tenisu in balinanju.

V namiznem tenisu so zaradi velikega števila udeležencev tekmovali v treh skupinah po sistemu vsak z vsakim. Prva dva iz vsake skupine pa sta se pomerila v finalu dvojic.

REZULTATI: 1. dvojica Janez Komelj - Mirko Markovič, 2. dvojica Romeo Vidmar - Boštjan Ramuš, 3. dvojica Tone Horvat - Jure Akilov.

Nagrado, ki je bila nabrana iz prijavnine, je prejela dvojica, ki je dosegla prvo mesto, in tekmovalce, ki je dosegel predzadnje mesto - Jože Iskra.

Tekmovali so tudi otroci, najboljši trije pa so bili:

1. Maja Komelj, 2. Mojca Azman, 3. Jani Zajšek.

V balinanju so tekmovali dvojice, ki so bile izžrebane po sistemu vsak z vsakim. Prvo mesto je osvojila dvojica Srečko Sodja, pozneje Janko Pirc in Jani Pirc, predzadnje mesto pa Drago Ogrinec in Zoran Gradišnik.

Obe dvojici sta prejeli nagrado in pobrali prijavnine.

V rekreacijskem mnogoboju je zmagal Mirko Markovič, drugi je bil Janez Komelj in tretji Jože Ravnik.

Dopustniki so lahko tudi preizkusili sposobnosti v vodnem smučanju in uživali v vožnji z motornim čolnom, za kar se imajo zahvaliti tov. Piru in Zupanu. Dopustniki, ki so se vrtni domov zelo zadovoljni, so se toplotno zahvalili organizatorju nove oblike aktivnosti na letnem odhodu na morju, rekreatorju Benu Ramušu, pa tudi ostalemu osebju doma železarjev in Crikvenici za prijetno preživeti dopust.

Bera

DELOVNA AKCIJA NA BIVAKU IV

Bivak IV stoji na ravni nad dolino Vrat. Na Rujsu, kot se temu kraju pravi (1980 m). Obdajajo ga veličastni vrhovi. Stenar, Križ, Dolkova špica, Škrlatica in Rokavi.

Bivak IV je najmlajši izmed štirih bivačkov. Zgradili so ga jeseni leta 1948 takratni jeseniški alpinisti.

Bivak, ki ima vagonsko obliko, stoji na betonskih vogalnih kvadratih. Ves pa je postavljen na U - železnih traverzah. Tla in stene so iz dvojnih ladijskih desk (smrekov les). Zunaj je obložen s pocinkano pločvino. Okna so dvojna, vendar so v istem okviru. Bivak je pričvrščen z jeklenimi vrvmi. V notranjosti ima predprostor za drva, število in podobno ter večji prostor za bivanje. Na vzhodni strani ima večji, 150-litrski rezervoar za deževnico.

Bivak je bil dokončno dograjen in opremljen do leta 1953. Otvoritev pa je bila 8. novembra 1953.

Od takrat je minilo že precej časa. Čeprav so jeseniški alpinisti bivak stalno vzdrževali, pa ga je zob časa, kot tudi vlomilci, našel. Tako smo se v letošnjem letu odšli, da bivak temeljito popravimo in uredimo. V lanskem letu smo že zamenjali stare železne poggade z novimi lesenimi. Na bivak smo prinesli tudi nove jogi vzmetnice, vzglavnice, odeje in plinski kuhinjski jeklenko.

Letos v juliju smo štirje alpinisti najprej bivak temeljito potiščili in zunanost ter notranjost pobrusili z brusnim papirjem. Zunaj smo bivak prebarvali z bronzo, notranjost pa pripravili za lakiranje. Vendar lakiranje ni bilo mogoče, ker nas je zajelo slabo vreme in smo se morali vrniti v dolino. Zadnje dni julija pa sta dva alpinista prebarvala notranjost, klopi, mize in

stole ter položila po tleh novo oblogo. Tako je bil bivak IV kolikor toliko urejen. Zamenjati bo potrebno le še zunanjo polkno, ki so jih neznani vlomilci kar pošteno uničili.

D. J.

Košarka

NADALJEVANJE REKREACIJSKE TRIM LIGE

Po kratkih počitnicah bo 9. avgusta ponovno steklo tekmovalje v košarkarski rekreacijski TRIM ligi. Na sporedu bo šesto kolo. Celotno šesto kolo bo odigrano na igrišču za osnovno šolo v Mojstrani po naslednjem razporedu:

TOREK, 9. AVGUSTA:
Mojstrana: Partizan Hrušica (15.30), Pobjeda: Cike-Cake (16.20), Sava: Devetice (17.05), Zastreka: Trhle veje (18.00).

ČETRTEK, 11. AVGUSTA:
Sportske novosti: Podmežaklja (16.20), Optimisti: Železar (17.05), Kovin: Kovin (18.05).

Prosta ekipa je Partizan Javornik - Koroška Bela.

Tekme se igrajo v Mojstrani zato, ker na Jesenicah še ni usposobljeno zunanje igrišče, športna hala pa je zasedena. Vse tekme tega kola bo organiziral košarkarski klub Mojstrana, za izvedbo pa je odgovoren Franci Zima.

JESENICE : TRBIŽ 4:2 (3:1)

V četrtek, 28. julija, je gostovalo na Jesenicah moštvo Trbiža iz sosednje Italije, ki je odigralo prijateljsko tekmo z moštvom Jesenic. Zmagali so domačini z rezultatom 4:2 (3:1).

Moštvo Jesenic, ki je nastopilo v prvem polčasu v svoji najmočnejši sestavi, je zlahka doseglo prepričljivo vodstvo 3:1.

V drugem polčasu je trener Žurman zamenjal že preizkušene igralce Kupljenika Radiča in Troho z mlajšimi igralci, katerim je dal možnost, da se kalijo v mednarodnih srečanjih za naporne prvenstvene tekme v naslednji prvenstveni sezoni. Mladi igralci so opravili zaupanje svojega trenerja in so kljub manjšim napakom uspešno obdržali ravnotežje moči na igrišču. Z igrjo našega moštva smo lahko zadovoljni; čeprav se niso preveč trudili, so zlahka dosegli prepričljivo zmago.

Gostje iz Trbiža so se predstavili številnim ljubiteljem nogometa na Jesenicah kot solidno mlado moštvo, ki zna igrati nogomet, vendar zaradi svoje nezkušenosti ne znajo lepo izpeljati akcij tudi zaključiti. Gole za moštvo so dosegli: Raković E. 2 in Lajič 2.

Danes, v četrtek, 4. avgusta, igra člansko moštvo prijateljsko tekmo z moštvom Triglava iz Kranja, letošnjim prvakom Gorenjske. Tekma bo ob 17. uri na športnem igrišču v Podmežaklju. Jeseniški nogometaši vabijo ljubitelje nogometa, da si to zanimivo srečanje ogledajo.

NOGOMETNI TURNIR NA HRUŠICI

TVD Partizan Hrušica je organiziral več športnih tekmovalj v počastitev krajevnega praznika. Poleg turnirja v namiznem tenisu, krosa za vse kategorije, turnirja v balinanju za memorial Antona Gaserja so člani društva izvedli tudi turnir v malem nogometu, na katerem so sodelovale štiri ekipe iz jeseniške občine.

REZULTATI: 1. Kompas - Kranjska gora, 2. Hrušica, 3. Podkoren, 4. Železnikarji - Jesenice.

J. R.

ELEKTRO - VOJVODINA : JESENICE 8:3 (6:1)

V ponedeljek, 1. avgusta, sta se na nogometnem igrišču v Podmežaklju srečali moštvi ELEKTRO - VOJVODINA in NK JESENICE. V lepem in zanimivem prijateljskem srečanju so zmagali veliko boljše gostje, ki so pokazali zrel nogomet.

TRIM

Odbojka

OK JESENICE : TVD PARTIZAN ŽIROVNICA 3:2 (14:16, 12:15, 15:5, 15:11, 15:9)

V počastitev občinskega praznika je odbojkarški klub Jesenice želel organizirati odbojkarški turnir. Ker pa so Blejci zaradi težav s sestavo ekipe udeležbo odpovedali, je bilo odigrano samo eno srečanje.

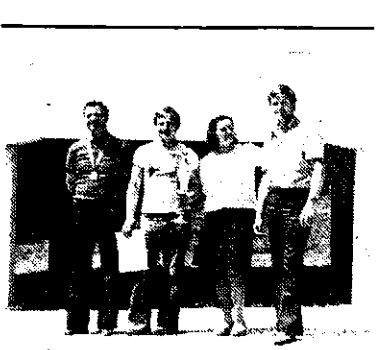
Po ne preveč kvalitetni in le na trenutke borbeni igri so nekompletni Jeseničani uspeli sele v petem nizu zaigrati bolje od nasprotnika in zmagati.

Obema ekipama se je poznalo, da sta še sredi poletnega odmora in da se nista pričeli z rednimi treningi.

Za OK Jesenice so nastopili: Bogataj, Divjak, Gasar, Čučnik, Smolej in Erzen, za Žirovnico pa: Pristov, Pogacar, Kovač, Mežek, Rajgl, Koselj in Rogel.

Tako so tudi odbojkarji, čeprav skromno, prispevali svoj delež k prazničnemu sporedu.

Boj

Zmagovatelna ekipa občinske strelske zveze Jesenice v Kamniku

REPREZENTANCI OBSZ JESENICE POKAL MESTA KAMNIK

Občinska strelska zveza Kamnik prireja vsako leto za svoj občinski praznik, poleg ostalih športnih in kulturnih prireditev, tudi tekmovalje v streljanju z MK puško. Na letošnje tekmovalje so domačini povabili 15 ekip občinskih strelskih zvez iz vse Slovenije.

Reprezentanca OBSZ Jesenice se je tekmovalja udeležila v naslednji postavi: Franci Rabič (SD Mojstrana) in Vera Svetlin, Janez Otrin in Pavel Jezeršek (SD Javornik).

Naši strelci so na tem tekmovalju dosegli lep uspeh, saj so v konkurenci posameznikov zasedli prvo, tretje in četrto mesto, kot ekipa pa so za prvo mesto prejeli lep prehodni pokal.

Rezultati tekmovalja ekipno: 1. OBSZ Jesenice 941 krogov, 2. OBSZ Kamnik 915 krogov, 3. OBSZ Postojna 904 kroge itd.

Z uspehom naših tekmovalcev smo lahko zadovoljni, kar nam kaže tudi, da se strelski šport na Jesenicah ponovno prebujajo in se približuje novim kvaliteta in uspehom. OBSZ Jesenice bo zato v največji meri skušala poživiti delo v posameznih strelskih družinah v naši občini, saj nam je delo v osnovnih organizacijah jamci napredka in ponovno razmah strelskega športa v jeseniški občini.

SD

NAJBOLJŠI STRELCI IZ MOJSTRANE

V petek, 29. julija, je bilo na strelišču v Podmežaklju strelsko tekmovalje z malo-kalibrsko puško. Organiziral ga je občinski odbor ZRVS Jesenice, in sicer v počastitev 1. avgusta - praznika občine Jesenice, letošnjih Titovih in partijskih jubilejev ter 25-letnice zveze rezervnih vojaških strelskih. Tekmovalje je postalo tradicionalno, in sicer je bilo letošnje že tretje po vrsti. Skupaj je nastopilo 19 ekip osnovnih organizacij ZRVS, krajevnih odborov za ljudsko obrambo in družbeno samozoščito, strelskih družin, občinskih vojaških organov, organov za notranje zadeve ter občinskih družbenopolitičnih organi-

zacij. Najbolj uspešni so bili strelci iz Mojstrane, ki so osvojili prva mesta v ekipni konkurenci in med posamezniki.

REZULTATI:
EKIPNO: 1. Odbor za LO in DS Dovje - Mojstrana (104 krogi), 2. Strelska družina Janez Mrak Dovje - Mojstrana (94), 3. Odbor za LO in DS Plavž (77), 4. OO ZRVS Sava I (63), 5. Postaja milice Jesenice (62) itd.

POSAMEZNO: 1. Franc Rabič (41), 2. Vojko Grebenšek (40), 3. Jože Hlebanec (39), vsi Mojstrana itd.

J. R.

Balinanje

LEP USPEH MLADIH NA MEDNARODNEM TURNIRJU

Na balinišču v Bazi na Jesenicah je bil v nedeljo, 31. julija, velik mednarodni balinarski turnir, ki ga je v počastitev 1. avgusta - praznika občine Jesenice ter letošnjih partijskih in Titovih jubilejev uspešno organiziral balinarski klub Jesenice. Kljub temu da sta turnir ves čas spremljala dež in slabo vreme, so ga marljivi balinarski delavci vendarle izpeljali do konca. Ko je okrog poldneva prenehal dež, so hitro očistili balinarske steze, da se je tekmovalje lahko začelo. Skupaj je na turnirju sodelovalo dvanajst ekip iz Slovenije in sosednje Italije, s katerimi imajo jeseniški balinarji dolgoletne stike.

Na otvoritvi turnirja je zbranim najprej spregovoril predsednik balinarskega kluba Jesenice Robert Gorše. Po pozdravnih besedah je predvsem poudaril vzorno sodelovanje s klubi v sosednji Italiji, ki se redno udeležujejo tega turnirja. Ti medsebojni stiki so sedaj še bolj pomembni, saj je osimski sporazum med Jugoslavijo in Italijo sedaj še bolj omogočil prijateljsko sodelovanje, tako na političnem, ekonomskem, kulturnem in telesnokulturnem področju. V imenu skupščine občine Jesenice je zbrane ekipe in ostale udeležence turnirja pozdravil predsednik izvršnega sveta Ivo Ščavničar, v imenu občinskih družbenopolitičnih organizacij pa predsednik občinskega sveta zveze sindikatov Jesenice Franc Kobentar. Omenimo še, da je letošnji tradicionalni mednarodni balinarski turnir na Jesenicah praznovan, kar lep jubilej, 15-letnici. Pokrovitelj letošnjega turnirja je bil tehnični biro Jesenice.

Ves čas so se na vseh štirih balinarskih stezah odvijali privlačni boji, ki so se posebno prišli do izraza v polfinalu in finalu. Slavlili so balinarji iz Postojne, ki so bili v finalu resnično nepremagljivi. Vsekar pa je omembe vreden lep uspeh mlad ekipe balinarskega kluba Jesenice, ki se uvrstila na drugo mesto.

REZULTATI: 1. balinarski klub Železnikar Postojna (Ante Bašič, Boris Ukmar, Martin Krašovec, Karlo Hlad), 2. balinarski klub Jesenice I (Stojan Šfihgoj, Antec Smodiš, Miran Uran, Jože Domevčič), 3. balinarski klub Sloga Ljubljana (Dusac Keber, Jože Kresnik, Dolf Mejač, Janez Girandon), 4. BK Salonit Anhovo, 5. BK Jesenice II. itd.

J. R.

BALINARSKI TURNIR NA KRESU

V počastitev občinskega praznika, 1. avgusta, je aktiv invalidov železarjev Jesenice priredil balinarski turnir v športno rekreacijskem centru na Kresu. Pri organizaciji tekmovalja so sodelovali tudi člani, ki ta delavski rekreacijski center upravljajo.

Tekmovalje se je udeležilo šest štirčlanskih ekip. Po dolgotrajnem in dokaj izenačenem boju, ki pa je vseskozi potoval v pravem športnem duhu, so zmagali člani 1. ekipe KS Javornik - Koroška Bela v postavi: Hočvar, Ilić, Košir, Hrovat, druga je bila druga ekipa KS Javornik - Koroška Bela v postavi: Vilman, Kovač, Kolman, Alič, tretja pa ekipa invalidov železarjev, za katero so nastopili: Kostič, Renko, Krmelj in Laharnar. Za njimi so se razvrstile še ekipe: društva invalidov Jesenice, OO ZSMS Javornik - Koroška Bela in tretja ekipa KS Javornik - Koroška Bela.

Tekmovalje je bilo še posebej zanimivo zato, ker se je na Kresu zbralo tudi veliko gledalcev, ki so bodrili svoje zastopnike.

Prve tri ekipe so dobile diplome, prva pa še pokal v trajno last. Pokal in diplome je podelil predsednik izvršnega odbora aktiv invalidov železarjev Stane Sušanin in izrazil željo, da bi to tekmovalje postalo tradicionalno, kar bi še popestrilo rekreacijsko dejavnost.

Franci Tušar

PRIJATELJSKO SREČANJE BALINARSKIH EKIP DU JESENICE IN DU JAVORNIK - KOROŠKA BELA

V počastitev občinskega praznika sta se v sredo, 27. julija, srečali balinarski ekipi društev upokojencev Jesenice in Javornik - Koroška Bela. DU Jesenice je zastopala ena moška ekipa, DU Javornik - Koroška Bela pa ena ženska in dve moški ekipi. Ženska ekipa, ki je bila šele letos formirana, je nastopila prvič na tekmovalju. Srečanje je bilo na balinišču doma upokojencev na Javorniku.

Prvo kolo je bilo igrano do 11 plovov, med ekipami, ki jih je izbral žreb. Rezultati so bili: Jesenice : Javornik I - 11:13; Javornik (ženske) : Javornik II - 13:11. V drugem kolu so igrali premaganci med seboj in zmagovalci med seboj. Ekipa DU Jesenice je premagala drugo ekipo DU Javornik s 13:11, medtem ko je bilo zaradi pozne ure finalno srečanje odigrano naslednji dan. V finalu je ekipa Javornik I premagala žensko ekipo s 13:3.

Tako so se po končanem, nadvse prišernem srečanju ekipe razvrstile: 1. Javornik I, 2. Javornik - ženske, 3. Jesenice in 4. Javornik II.

Tekmovalje je spremljalo precejšnje število navijačev ter bodrilo svoje igralce. Vsi smo bili mnenja, da bi se podobna srečanja še organizirala in da bi se ta rekreacijska zvrst športa razširila tudi med žene, saj so na tem tekmovalju pokazale, da znajo tudi one dobro balinirati.

Dogovorilo so se tudi, da bo povratno srečanje prihodnje uredno v Bazi na Jesenicah.

OBISK PRI SPOMINSKEM OBELEŽJU NA JEZERI

V soboto in nedeljo, 30. in 31. julija, smo organizirali dvodnevni izlet, s katerim smo počastili spomin na 8. avgust, ko sta leta 1942 padla dva partizana iz gorenjskega odreda. Letos je minilo od tega dogodka petintrideset let